

ଗୁରୁଶିଳ୍ପ

ଗପ୍ତ ଗପ୍ତ

ଗପ୍ତ ବାହାଦୁର ଇକାଗ୍ରଚରଣ ପଟ୍ଟନାୟକ

ଗୃହ ଶିଳ୍ପ

ପଞ୍ଚମ ପାଠ୍ୟ

ସମ୍ବିଧାନାମ୍ବର ଉପାଦାନର ଶିକ୍ଷା ପଦ୍ଧତି

ପ୍ରଣୀତ

ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣ

ଓଡ଼ିଶା ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟ ଅଥାନୁକୂଲ୍ୟରେ

ଉତ୍କଳ ସାହିତ୍ୟ ସମାଜଦ୍ୱାରା

ପ୍ରକାଶିତ ।

୧୯୪୦

ପଦ୍ମ ପଦ୍ମ

ସୂଚୀ

ବିଷୟ	ପୃଷ୍ଠା	ବିଷୟ	ପୃଷ୍ଠା
ପୂର୍ବଗତ	୧	ଗୋଲପପୁଲ	୩୭
ଭୂମି କାଗଜର ବ୍ୟବହାର	୨	କଦମ୍ବପୁଲ	୩୮
ବ୍ୟବହାର ପ୍ରଣାଳୀ	୩	ଗେଣ୍ଡୁପୁଲ	୩୯
ଭୂମି	୧୦	ମଞ୍ଜିପୁଲ	୩୯
ଭୂମିର ବ୍ୟବହାର	୧୧	ଚମ୍ପାପୁଲ	୩୯
କଣ୍ଠେଇ ପୋଡ଼ିବା	୧୫	ସଦାବିହାରୀପୁଲ	୪୦
କଣ୍ଠେଇପୋଡ଼ା ଚୁଆ	୧୬	କାଗେଶ୍ୱରପୁଲ	୪୦
ହାଣ୍ଡିରେ କଣ୍ଠେଇ ପୋଡ଼ିବା	୧୭	ସୋଲପୁଲର ତୋଡ଼ା	୪୧
କନ୍ଦ କରବା	୧୮	ସୋଲର ହାଟ୍ (Hat)ବା ସାହେବ ଟୋପି	୪୨
କଙ୍ଗ ଲଗାଇବା ପ୍ରଣାଳୀ	୨୨	ତମଡ଼ା	୪୨
ତେଲୁଳିମଞ୍ଜି ଅଠା	୨୨	ବର୍କ ଟାନିଙ୍ଗ୍ (Bark tanning) }	
ରଙ୍ଗ	୨୩	ବା ଗଛ ଛେଲିଦ୍ୱାରା ତମଡ଼ା କଷା }	୪୮
ପାଣିରଙ୍ଗର ବ୍ୟବହାର	୨୫	କଷ ପାଣି	୫୦
ରଙ୍ଗର ପାତ୍ର	୨୫	ଚୁନ	୫୦
ତେଲରଙ୍ଗ	୨୬	ଲୁଣ	୫୦
ଭୂଳ	୨୬	କ୍ରୋମ୍ (Chrome) ଟାନିଙ୍ଗ୍ }	
ବାଣ୍ଟିସ୍ ଓ ପାଲସ୍	୨୭	ଅଲୁମ୍ (Alum) ଟାନିଙ୍ଗ୍ }	୫୧
ବାଣ୍ଟିସ୍ ଉପରେ କରବା ପ୍ରଣାଳୀ	୨୮	ତମଡ଼ାର କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ	୫୧
ପାଲସ୍ ଉପରେ କରବା ପ୍ରଣାଳୀ	୨୯	ଏଥ୍ରୋଲ୍ ତମଡ଼ା	୫୨
କାଗଜ ଉପରେ	୩୦	ଏଥ୍ରୋଲ୍ ହିତାଧର	୫୨
ରେକ୍ଟନ୍ ସୋପ୍ ଉପରେ କରବା ପ୍ରଣାଳୀ	୩୩	ରଙ୍ଗ	୫୨
ସୋଲ କାମ	୩୪		

ଗୃହଶିଳ୍ପ

ଗଣ୍ୟ ଗଣ୍ୟ

ମୂର୍ତ୍ତି ଗଠନ

ମୂର୍ତ୍ତି କହିଲେ ଯେ କୌଣସି ପ୍ରକୃତ ପଦାର୍ଥର ପ୍ରତିରୂପ ରୂପିକାକୁ ହେବ । ସଜ୍ଜାବଳୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ରୂପ ପ୍ରଦାନ କରିବା କିମ୍ବା ମୃତ ବା ଅଜୀବ ବସ୍ତୁକୁ ଜୀବନ୍ତ ବସ୍ତୁର ରୂପ ପ୍ରଦାନ କରିବା କିମ୍ବା କୌଣସି କଳ୍ପିତ ବା ଅବ୍ୟକ୍ତ ଭାବକୁ ରୂପରେ ବ୍ୟକ୍ତ କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ମୂର୍ତ୍ତି କୁହାଯାଏ । ଆତ୍ମମାନଙ୍କ ଦେଶରେ ଲୋକେ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ମୂର୍ତ୍ତିପୂଜା କରନ୍ତି; ତେଣୁ ମୂର୍ତ୍ତି କହିଲେ ସାଧାରଣତଃ କୌଣସି ଦେବଦେବୀଙ୍କର ମୂର୍ତ୍ତି ବୁଝନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ତାହା ମୂର୍ତ୍ତି ଶବ୍ଦର ଗୋଟିଏ ଅତି ସଙ୍କୁଚିତ ଅର୍ଥ ଅଟେ ।

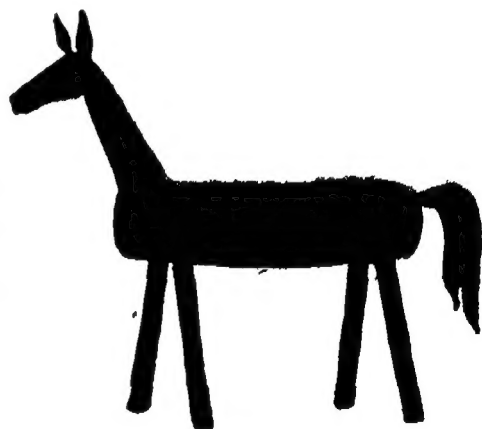
ମୂର୍ତ୍ତି ନାନା ପ୍ରକାରରେ ଓ ନାନା ପଦାର୍ଥଦ୍ୱାରା ନିର୍ମିତ ହୋଇ ପାରେ । ଅମ ଦେଶରେ ସାଧାରଣତଃ ମାଟି, ପଥର, ସ୍ଥନା, ରୂପା, ତମ୍ବା, ଲୁହା, କଂସା, ପିତଳ, ସୀସା, କାଠ, ସୋଲ, ଶିଙ୍ଗ, ଦାନ୍ତ, ମହମ, କାଗଜ ପ୍ରଭୃତି ନାନା ପଦାର୍ଥରେ ଲୋକେ ମୂର୍ତ୍ତି ଗଠନ୍ତି । ତହିଁ ମଧ୍ୟରୁ କୌଣସି କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ ପିଟି, କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ କାଟି, କାହାକୁ ତରଳାଇ, କାହାକୁ ଖୋଳି କାହାକୁ କେବଳ ହାତରେ ଫିଟିଫି ଓ କାହାକୁ ଅବା ବୁଟି ମୂର୍ତ୍ତି ଗଠନ୍ତି ।

ମୂର୍ତ୍ତିଗତା ମନୁଷ୍ୟର ଗୋଟିଏ ସ୍ୱାଭାବିକ ପ୍ରବୃତ୍ତି କହିଲେ ଚଳେ । ଶିଶୁମାନେ ପ୍ରଥମେ ଝେଲିବା ସମୟରେ କେତେକ କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ପଦାର୍ଥ ନେଇ ତହିଁରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ମୂର୍ତ୍ତି ଗଠନ୍ତି । ଧୂଳିରେ ଘର କରିବା, ତହିଁରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଦେବତା ବସାଇବା, ତାଳ, ଥାଳି ତାଟିଆ, ଗିଲ୍ଲସ ପ୍ରଭୃତି ମାଟିରେ ଗଢ଼ି ଥୋଇବା ଏବଂ ଚକ, ରଥ, ଗାଡ଼ି ପ୍ରଭୃତି କରିବା ସମସ୍ତ ଏହି ମୂର୍ତ୍ତି ଗଠନର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଅଟେ ।

ସୂର୍ଯ୍ୟଗତା ଶିକ୍ଷା ଦେବାପାଇଁ ପ୍ରଥମେ ସେହି ବାଲ୍ୟକାଳର ପ୍ରବୃତ୍ତିକୁ ସ୍ଥଳ କରି ଧରି ତହିଁରୁ କିମ୍ବଦନ୍ତୀର ଶିକ୍ଷା ଦେଲେ ଶିକ୍ଷାଥୀ । ସହଜରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଗତାରେ ଉଦ୍‌ଭବ କର ପାରନ୍ତେ । ଯେଉଁ ପଦାର୍ଥର ପ୍ରତିରୂପ ଗଢ଼ିବାକୁ ହେବ, ପ୍ରଥମେ ସେହି ପଦାର୍ଥର କି କି ଅଙ୍ଗ ଅଛି ତାହା ବୁଝିନେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ତା ପରେ ସେହି ଅଙ୍ଗମାନଙ୍କ ବିଷୟ ଉତ୍ତମରୂପେ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରିବାକୁ ହେବ । ଅର୍ଥାତ୍ ଗୋଟିଏ ପଶୁର ସୂର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ହେଲେ ତାହାର ଗୁରୁଗୋଟି ଗୋଡ଼, ଗୋଟିଏ ମୃଣ୍ମ, ଦୁଇଗୋଟି କାନ । ଦୁଇଗୋଟି ଶିଙ୍ଗ, ଦୁଇଗୋଟି ଆଖି ଏବଂ ଗୋଟିଏ ଲଞ୍ଜ ପ୍ରଭୃତି ଏହିପରି ସେହି ପଶୁଟିର ଯେଉଁ ଯେଉଁ ଅଙ୍ଗ ଥିବ, ତାହାସବୁ କେଉଁ କେଉଁ ଆକାରର ଏବଂ ତହିଁର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଙ୍ଗ ଅନ୍ୟ ଅଙ୍ଗମାନଙ୍କଠାରୁ କିଏ କେତେ ଦୂରରେ ଅଛି ଏବଂ କାହାର ଆୟତନ କେତେ ବଡ଼ ଓ ଅନ୍ୟ ଜନ୍ତୁଙ୍କର ସେହି ସେହି ଅଙ୍ଗ ସହିତ ଏ ପଶୁର ସେହି ସେହି ଅଙ୍ଗର କେତେ ଦୂର ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ବା ପାର୍ଥକ୍ୟ ଅଛି, ଏହି ସବୁ ବିଷୟମାନ ତଳ ତଳ କରି ନିରେଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ତା ପରେ ସେହି ସବୁ ଅଙ୍ଗପ୍ରତିଙ୍ଗକୁ ଦେହର ଉପଯୁକ୍ତ ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରେ ସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବ । ଏହା ଯେ କୌଣସି ପଦାର୍ଥଦ୍ୱାରା କରାଯାଇ ପାରିବ । ଧାତୁରେ କରିବାକୁ ହେଲେ, ତାହା ପିଟିବାକୁ ପଡ଼ିବ କିମ୍ବା ତଳେଇବାକୁ ହେବ । କାଠ, ପଥର ବା ସୋଲରେ କରିବାକୁ ହେଲେ ତାହା କାଟିବାକୁ କିମ୍ବା ଖୋଳିବାକୁ ପଡ଼ିବ । କାଗଜରେ କରିବାକୁ ହେଲେ କାଟିବାକୁ ଏବଂ ଟିପିବାକୁ ବା ମୋଡ଼ିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ମାଟିରେ ବା ମହମରେ କରିବାକୁ ହେଲେ ଟିପିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଯେ କୌଣସି ପଦାର୍ଥରେ କଲେ ଉପରଲିଖିତ ପ୍ରଣାଳୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ, ଦୁଇଟି ବା ତତୋଧିକ ଉପାୟରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଗତାଯାଇ ପାରିବ ।

ମାଟିରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଗଢ଼ିବାକୁ ହେଲେ ପ୍ରଥମେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଗଢ଼ିବାପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ମାଟି ବାଛି ନେବାକୁ ହେବ । ଯେପରି ସେହି ମାଟିରେ ପଦାର୍ଥଟି ଗଢ଼ିଲେ ତାହା ସହଜରେ ଫାଟି ନ ଯିବ, ଗତୁଁ ଗତୁଁ ଛଡ଼ ନ ଯିବ ଏବଂ ଗଢ଼ି ସରିଲେ କିଛିକାଳ ରହି ପାରିବ । କୁମ୍ଭାରମାନେ ହାଣ୍ଡି ତିଆରି ପାଇଁ ଯେଉଁ ଚକଟା ମାଟି ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି, ସେହି ମାଟି ଏଥିନିମନ୍ତେ ଉପଯୁକ୍ତ । ମାଟିରେ ପଣ୍ଡି ପକାଇ ୧୦।୧୨ ଘଣ୍ଟା ଉତ୍ତମରୂପେ ଡିକ୍ରାଇ ରଖିବ । ତା ପରେ ତାହାକୁ ଉତ୍ତମରୂପେ ଚକଟି ସୂର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ମାଟି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବ । ଯେବେ ମାଟିରେ ଗୋଟିଏ ଘୋଡ଼ାର ସୂର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ହୁଏ, ତେବେ ଘୋଡ଼ାଟିର ଦେହ ହୋଇ ପାରିବା ପରମ୍ପରା ଚକଟା ମାଟି ନେଇ ତାକୁ ଦୁଇ ହାତରେ ବଳିଦେଇ କିମ୍ବା ଟିପି ଟିପି କିଛି ଲମ୍ବା କଢ଼ ଘୋଡ଼ାର ଗଣ୍ଡିର ବା ଧକ୍ତର ଆକାର କରିବ । ସେ ଧକ୍ତର ଏକ ପାଖରେ ୪ ଖଣ୍ଡି କାଠି ଏପରି ଭାବରେ ପୋତିବ, ଯେପରି ତାହା ଘୋଡ଼ାର ୪ ଗୋଟି ଗୋଡ଼ ପରି ହେବ । ଘୋଡ଼ାର ସେହି ଧକ୍ତର ସେହି ଗୋଡ଼ ୪ ଗୋଟି ଉପରେ ଛିଡ଼ା କରାଇଦେବ ।

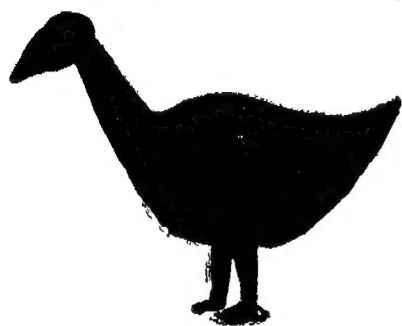
ଏଥର ଚିନ୍ତା କର ଦେଖିବ, ଆଉ କେଉଁ କେଉଁ ଅଙ୍ଗ ସେ ଧଡ଼ର କେଉଁ କେଉଁ ସ୍ଥାନରେ କିପରି ଭାବରେ ଯୋଡ଼ି ଦେଲେ ତାହା ଗୋଟିଏ ଘୋଡ଼ାପରି ଦେଖାଯିବ । ଏତେବେଳେ ସହଜରେ ଛୁଟି ପାରବ ଯେ, ସେ ଧଡ଼ର ଗୋଟିଏ ମୁଣ୍ଡରେ ଗୋଟିଏ ଲମ୍ବାବେକ, ବେକ ଉପରେ ଗୋଟିଏ ଘୋଡ଼ାର ଲମ୍ବା ମୁଣ୍ଡ, ମୁଣ୍ଡରେ ଦୁଇଗୋଟି କାନ, ଦୁଇଗୋଟି ଆଖି ଏବଂ ଧଡ଼ର ଅନ୍ୟ ମୁଣ୍ଡରେ ଗୋଟିଏ ଲଞ୍ଜ ଯୋଡ଼ିଦେବା ଆବଶ୍ୟକ । ବେକ ହୋଇ ପାରବା ପରିମାଣର କିଛି ମାଟି ନେଇ ତାହାକୁ ଦୁଇ ହାତରେ ବଳି ଓ ଟିପି କରି ସେ ବଳାହୋଇଥିବା ମାଟିକୁ ଘୋଡ଼ାର ବେକଭଳି ଅଳ୍ପ ଲମ୍ବା ଓ ଅଳ୍ପ ଚେପଟା କରିବ । ସେ ବେକର ଉପରପାଖ କିଛିତ୍ର ମେଟା ଓ ତଳପାଖ କିଛିତ୍ର ସରୁ କରିବ ଏବଂ ସେହି ବେକକୁ ଘୋଡ଼ାର ଗଣ୍ଡିର ଏକ ମୁଣ୍ଡରେ ଢେରୁଇ କରି ଯୋଡ଼ିଦେବ । ପୁଣି ସେହିପରି ଘୋଡ଼ାର ମୁଣ୍ଡ ଆକାରର ଟିକିଏ ଲମ୍ବା ଆଉ ଗୋଟିଏ ଅଂଶ ଗଢ଼ି ବେକର ମୁଣ୍ଡରେ ଖଞ୍ଜିଦେଲେ ତାହା ଘୋଡ଼ାର ମୁଣ୍ଡ ହେବ । ଲଞ୍ଜପାଇଁ କେରୁଏ ଝୋଟ ବା ଛଣପଟ ବା ସେହିପରି ଅନ୍ୟ କିଛି ଘୋଡ଼ାର ମୁଣ୍ଡକୁ ଗୁଣ୍ଠି ଲମ୍ବା କରି ଲଞ୍ଜ ଆକାରରେ କାଟି ତାହାକୁ ସେହି ଗଣ୍ଡିର ଅନ୍ୟ ମୁଣ୍ଡରେ ଖଞ୍ଜିଦେବ । ମାଟିର ଦୁଇଗୋଟି କାନ ଆକାରର ବଳକର ଘୋଡ଼ାର ମୁଣ୍ଡରେ ଲଗାଇଦେବ ଏବଂ ମୁଣ୍ଡର ଉପଯୁକ୍ତ ସ୍ଥାନରେ ଟିପିଦ୍ୱାରା ଟିପି ଟିକିଏ ଖାଲିଆ କରି ତାହାର ଆଖି ଦୁଇଟି କରିବ । ତାହାହେଲେ ସେହି ମୁଣ୍ଡଟିକୁ ଯେ କେହି ଦେଖିବାମାନଙ୍କେ ତାହା ମନରେ ସହଜରେ ଧାରଣା ହେବ ଯେ, ଏହା ଗୋଟିଏ ଘୋଡ଼ାର ରୂପ ଅଟେ । ୧ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର ଦେଖ । ଏହି ମୁଣ୍ଡଟି ଗୋଟିଏ ଘୋଡ଼ାପରି ଦେଖାଗଲେ ସୁଦ୍ଧା ଏ ମୁଣ୍ଡର ଆକାରକୁ ଗୁଣ୍ଠି ଏହାର ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ ଯାହା ଯେଉଁଠାରେ ଯେଉଁ ଆକାରରେ ଓ ଯେଉଁ ମାପରେ ଖଞ୍ଜାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ, ତାହା ଏତେବେଳେ ଯାକେ ହୋଇ ନାହିଁ । ମୁଣ୍ଡ ଗଢ଼ିବା ଲୋକ କ୍ରମେ କ୍ରମେ ସେରୁପରେ ପରେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଖଞ୍ଜି ସଜାଇବେ ।

୧ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର

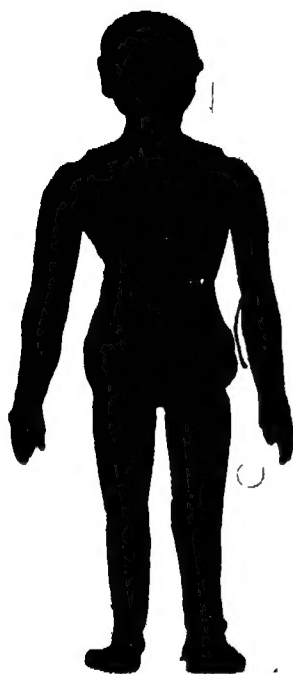
ବଡ଼ ବଡ଼ ମୁଣ୍ଡ ଗଠନ କରିବାପାଇଁ ସାଧାରଣତଃ ମୁଣ୍ଡ ଗଢ଼ିବାଲୋକମାନେ ମୁଣ୍ଡର ଗଣ୍ଡି ବା ଧଡ଼ ଅଂଶକୁ କାଠ ଓ ଚୁଆ ଆଦି ବାନ୍ଧି ପ୍ରଥମେ ତିଆରି କରନ୍ତି । ତାହାକୁ କାଲିରୁତ ବା ପଞ୍ଜର କହନ୍ତି । ପରେ ତହିଁ ଉପରେ ମାଟି ଲଗାଇ ଅଙ୍ଗପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ ଖଞ୍ଜି ଦିଅନ୍ତି ।

ସେହିପରି ଗୋଟିଏ ପକ୍ଷୀ କରିବାକୁ ହେଲେ ପକ୍ଷୀର ଦେହ ବା ଧଡ଼ ହୋଇ ପାରିବା ପରିମାଣର ମାଟି ନେଇ ତାହାକୁ ଯଥା ସମ୍ଭବ ହାତରେ ବଳି କମ୍ବା । ଟିପି ପକ୍ଷୀର ଧଡ଼ ପରି ତିଆରି କରିବ ତହିଁରେ ଦୁଇଗୋଟି ଗୋଡ଼ ଲଗାଇଦେବ । ଗୋଟିଏ ବେକ ଖଞ୍ଜିଦେବ । ବେକ ଉପରେ ମାଟିରେ ବାଟୁଳ ଭଳି କରି ମୁଣ୍ଡଟି ଯୋଡ଼ିବ ଏବଂ ମୁଣ୍ଡରେ ଗୋଟିଏ ଥଣ୍ଡା ମାଟିରେ କମ୍ବା କାଠିରେ କରି ଯୋଡ଼ିଦେବ । ତାହାହେଲେ ମୁଣ୍ଡଟି ଗୋଟିଏ ପକ୍ଷୀପରି ଦେଖାଯିବ । ୨ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର ଦେଖ ।

୨ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର

ଗୋଟିଏ ମନୁଷ୍ୟ କରିବାକୁ ହେଲେ ଓମିଆଏ କାଦୁଅ ନେଇ ମନୁଷ୍ୟର ଧଡ଼କୁ ଅନୁମାନ କରି କାଦୁଅକୁ ହାତରେ ବଳି ଓ ଟିପି ଗୋଟିଏ ମନୁଷ୍ୟ ଧଡ଼ ଆକାରର କରିବ । ତହିଁର ଏକ ମୁଣ୍ଡରେ ଦୁଇଗୋଟି ଗୋଡ଼ ଯୋଡ଼ିଦେବ । ଅନ୍ୟ ମୁଣ୍ଡରେ ଦୁଇଗୋଟି ହାତ ତଳକୁ ଲମ୍ବିଲଭଳି ଜୋଡ଼ିଦେବ । ଧଡ଼ର ଉପର ପାଖକୁ ବେକ ଓ ମୁଣ୍ଡ ଯୋଡ଼ିବ । ତାହାହେଲେ ମୁଣ୍ଡଟି ମୋଟାମୋଟି ଗୋଟିଏ ମନୁଷ୍ୟର ଆକାର ହେବ । ୩ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର ଦେଖ । ଏହିରୂପେ ପ୍ରଥମେ କେବଳ ସାଧାରଣତଃ ଦେଖାଯାଉଥିବା ପଦାର୍ଥମାନ ଗଢ଼ିବ । ମୋଟାମୋଟି ପଦାର୍ଥର ମୁଣ୍ଡ ଗଢ଼ିବାରେ ଦକ୍ଷତା ହାସଲ ହେଲା ପରେ ଭଲ ଭଲ ଅଙ୍ଗମାନଙ୍କର ପ୍ରକୃତ ଆକାରକୁ ସଫାଦେଖାଇବାପାଇଁ ସମେତେଷ୍ଟା କରିବାକୁ ଶିକ୍ଷା କରିବ । ସେଥିନିମନ୍ତେ ଯେଉଁଠାରେ ମୁଣ୍ଡକୁ ଟିପିବାକୁ ହେବ ସେଠାରେ ଟିପିଦେବ, ଯେଉଁଠାରେ ବଳିବାକୁ ହେବ ସେଠାରେ ବଳିବ, ଯେଉଁଠାରେ ଗୋଲ କରିବାକୁ ହେବ ସେଠାରେ ଗୋଲ କରିବ ଏବଂ ଯେଉଁଠାରେ ଲମ୍ବ ବା ଚେପଟା ବା ସରୁଆ କରିବାକୁ ଲୋଡ଼ା ହେବ ସେଠାରେ ସେହିପରି କରି ଗଢ଼ାମୁଣ୍ଡଟି ପ୍ରକୃତ ପଦାର୍ଥର ରୂପ ସଙ୍ଗେ ଖାସ ଖାଇଲା ପରି କରିବ । ପ୍ରଥମେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ମୁଣ୍ଡ ଏହିପରି ଜଗି ଜଗି ଗଢ଼ିରିଲ ଗଢ଼ାଲିଲ ଅଖି ଓ ହାତ ଯଥାକ୍ରମେ ଅସଲ ପଦାର୍ଥକୁ ଦେଖି ଆକାରକୁ ଉତ୍ତରୁଣ୍ଡା ଓ

୩ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର

ସେହି ଅକାର ମୁଦାରକ ମୁଖ ଗଢ଼ିବା କାର୍ଯ୍ୟରେ ତାଲମ ହୋଇଯିବ । ତେବେଯାଇଁ ଗଢ଼ା ହେବା ମୂର୍ତ୍ତିକୁ ପ୍ରକୃତ ପଦାର୍ଥର ଅବକଳ ରୂପ ଉଦ୍ଭାବନାପାଇଁ ସେ ଚେଷ୍ଟା କରିବେ । ଅସଲ ପଦାର୍ଥକୁ ଦେଖି ସେହି ପଦାର୍ଥର ମୂର୍ତ୍ତି ଅବକଳ କରି ଗଢ଼ିବାରେ ଅଭ୍ୟାସ ହୋଇଗଲେ କୌଣସି ଜୀବକୁ ବା ପଦାର୍ଥକୁ ଆଗରେ ରଖି ତାହାର ଅନୁକରଣ କରିବାର ସୁଯୋଗ ଯେତେବେଳେ ମିଳିବ ସେତେବେଳେ ସେହି ପ୍ରକୃତ ଜୀବକୁ ବା ପଦାର୍ଥକୁ ଦେଖି ତା ସଙ୍ଗେ ପୁରା ମେଳ ଖାଇଲେଲେ ମୂର୍ତ୍ତି ଗଢ଼ିବ । ନଚେତ୍ ଗୋଟିଏ ଭଲ ହୋଇ ଗଢ଼ା ହୋଇଥିବା ମୂର୍ତ୍ତିକୁ ଆଗରେ ରଖି ତାହାକୁ ଅନୁକରଣ କରି ଉକ୍ତ ମୂର୍ତ୍ତିର ଅଙ୍ଗପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ ସବୁ ଗଢ଼ିବ । ଏହି ପ୍ରଣାଳୀ ଅନୁସରଣ କରି କିଛିକାଳ ମୂର୍ତ୍ତିଗଢ଼ା ଅଭ୍ୟାସ କଲେ ସହଜରେ ମୂର୍ତ୍ତି ଗଢ଼ିବାରେ ପଦ୍ମା କାରିଗର ହୋଇ ପାରିବ ।

ପ୍ରଥମେ ବାଛି ବାଛି କେତେଗୁଡ଼ିଏ ସହଜରେ ଗଢ଼ା ହୋଇ ପାରିବା ପଦାର୍ଥ ଗଢ଼ିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବ । ଯଥା—ଆମ୍ବ, କଦଳୀ, କାକୁଡ଼ି, ଭେଣ୍ଟି, ଜହ୍ନି, କମଳା, କରମଣ୍ଡା ପ୍ରଭୃତି ଫଳଗୁଡ଼ିକ ଆଗେ ଗଢ଼ିବ । ତା ପରେ ଗିଲ୍ଲାସ, ଆଳୁ, ଡାଞ୍ଚିଆ, ବେଲିଶାପେଡ଼ି, ବେଲିଶା କାଠି ଇତ୍ୟାଦି ଗଢ଼ିବ; ତହିଁ ପରେ କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଯେଉଁ ମୂର୍ତ୍ତି ଗଢ଼ିବାରେ କାରିଗର ଲୋଡ଼ା, ସେପରି ପଦାର୍ଥର ମୂର୍ତ୍ତି ଗଢ଼ିବ । ଜୀବଜନ୍ତୁଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମାଛର ମୂର୍ତ୍ତି ଗଢ଼ିବା ସହଜ । ମାଛ ଗଢ଼ିକରି ହାତ ଟିକିଏ ତାଲମ ହୋଇଗଲେ ଅନ୍ୟ ଜୀବଜନ୍ତୁଙ୍କ ମୂର୍ତ୍ତି ଗଢ଼ିବ । ଓ ପକ୍ଷୀ, ପଶୁ, ମନୁଷ୍ୟ ଆଦି ଗଢ଼ିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ପଦାର୍ଥର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଅଙ୍ଗର ଅକାର, ଲମ୍ବା, ଚଉଡ଼ା ଓ ପରିମାଣ ପ୍ରତି ବର୍ଣ୍ଣେଷ ଦୃଷ୍ଟି ରଖିବ । ଏହି ସବୁ ବିଷୟରେ ଅସଲ ବସ୍ତୁ ସଙ୍ଗେ ମୂର୍ତ୍ତିର କିଛି ପ୍ରଭେଦ ରହିଗଲେ, ଗଢ଼ା ମୂର୍ତ୍ତି କଦାପି ସୁନ୍ଦର ଦେଖା ଯିବ ନାହିଁ । କେବଳ ଅଙ୍ଗପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗର ପରିମାଣ ଉପରେ ମୂର୍ତ୍ତି ଗଢ଼ା କାରିଗରଙ୍କ ହାତସଫେଇ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ଭର କରେ । କୌଣସି ପଦାର୍ଥର କୌଣସି ଅଙ୍ଗ ସେ ପଦାର୍ଥର ଅନ୍ୟ ଅଙ୍ଗମାନଙ୍କ ସହିତ ମେଳ ଖାଇବା ପାଇଁ କେଉଁ ଅଂଶ କେତେ ଲମ୍ବା ହେବ, କେଉଁ ଅଂଶ କେତେ ଉଚ୍ଚ ବା ଖାଲୁଆ ହେବ, କେଉଁ ଅଂଶ ଅନ୍ୟ କେଉଁ ଅଂଶଠାରୁ କେତେ ଦୂରରେ ରହିବ, ଏହି କେତେ ଗୋଟି ବିଷୟ ଯେଉଁ ଗଢ଼ାଳ ଯେତେ ଅଧିକ ସହଜରେ ଠିକ୍‌ରେଇ ପାରିବେ ଓ ଗଢ଼ି ପାରିବେ, ସେ ମୂର୍ତ୍ତି ଗଢ଼ାରେ ସେତିକି ବେଶୀ ଦକ୍ଷତା ହାସଲ କରି ପାରିବେ ।

ମୂର୍ତ୍ତି ଗଢ଼ିଲା ବେଳେ ବରାବର ନିଜେ ଅଟକଳ କରୁଥିବ ଯେ, ତାହା ଠିକ୍ ଅସଲ ପଦାର୍ଥ ସଙ୍ଗେ ମେଳ ଖାଇଛି କି ନାହିଁ । ନିଜର ଆଖିକୁ ଆଉ ଅଳ୍ପ ଅମେଳ ଦେଖାଗଲେ ତାହାକୁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସଂଶୋଧନ କରୁଥିବ । ମନୁଷ୍ୟର ଅଙ୍ଗକୁ ସାଧାରଣତଃ ଚନ୍ଦ୍ର ବିମଳେ ସାଢ଼େ ଆଠ ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଏ । ମନୁଷ୍ୟମୂର୍ତ୍ତିର ମୁହଁକୁ ୩ ଭାଗରେ ବାଣ୍ଟିବ । ମନୁଷ୍ୟ ମୂର୍ତ୍ତିର

କାନର ସବୁଠାରୁ ନିମ୍ନ ଅଂଶ ନାକଦଣ୍ଡର ନିମ୍ନ ସୀମା ଏକ ରେଖାରେ ରହିବ । କାନର ସବା ଉପର ଅଂଶ ମୁହଁର ଭ୍ରୁଲତା (ଭ୍ରୁ) ଏକ ରେଖାରେ ସିଧାରେ ରହିବ । ବାଆଁ ଆଖିର ବାଆଁ କୋଣରୁ ଡାହାଣ ଆଖିର ଡାହାଣ କୋଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସ୍ଥାନକୁ ସମାନ ଭିନ୍ନ ଭାଗରେ ବାଣ୍ଟିବ । ଦୁଇଆଖି ଦୁଇଭାଗ ଅଂଶ ଅଧିକାର କରିବ ଏବଂ ଦୁଇ ଆଖିର ମଝିରେ ଥିବା ଜାଗା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଆଖିର ଲମ୍ବା ସଙ୍ଗେ ସମାନ ହୋଇ ଏକ ଭାଗ ଅଂଶ ଅଧିକାର କରିବ । ହାତର କହ୍ନୁ ଓ ନାଭି ଏକ ରେଖାରେ ରହିବ । ଲମ୍ବାଇ ହୋଇଥିବା ଦୁଇହାତର ଶେଷ ଅଂଶ ଗୋଡ଼ର ଆଣ୍ଠୁଠାରୁ ପ୍ରାୟ ୮ ଆଙ୍ଗୁଳ ଉପରକୁ ରହିବ । ହାତର ପାଞ୍ଜୁଲ ମନୁଷ୍ୟର ମୁହଁର ଲମ୍ବା ସଙ୍ଗେ ସମାନ ହେବ । ଭଲପାର ମାପ ହୁ ତମ୍ବଠର ବେଡ଼ ସଙ୍ଗେ ସମାନ ହେବ ।

ଏହିସବୁ ଅନ୍ୟ ପଣ୍ଡା, ପକ୍ଷୀ ଓ ପଦାର୍ଥମାନଙ୍କର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଅଙ୍ଗର ପରିମାଣ ସମସ୍ତ ବିଭିନ୍ନ କରି ସେହି ମାପକୁ ଅଟକଳ ରଖି ମୁର୍ଖଗତିବ । ଏପରି ସୁଦୃଷ୍ଟ କରି ଗଢ଼ିଲେ ଯେ ଯେଉଁ ମୁର୍ଖ ଗତିବେ, ତାହା ଦେଖିବାକୁ ସୁନ୍ଦର ହେବ ।

ଏହା ପରେ ଛଣ୍ଡା କାଗଜର ବ୍ୟବହାର ଓ ଛଣ୍ଡା କାଗଜକୁ କୁଟି ପାଣିରେ ବହୁରାବ ଦଳି ତହିଁରେ ମୁର୍ଖ ଗତିବ । ପ୍ରଣାଳୀ ବୁଝାଇ ଦିଆଯାଉଅଛି ।

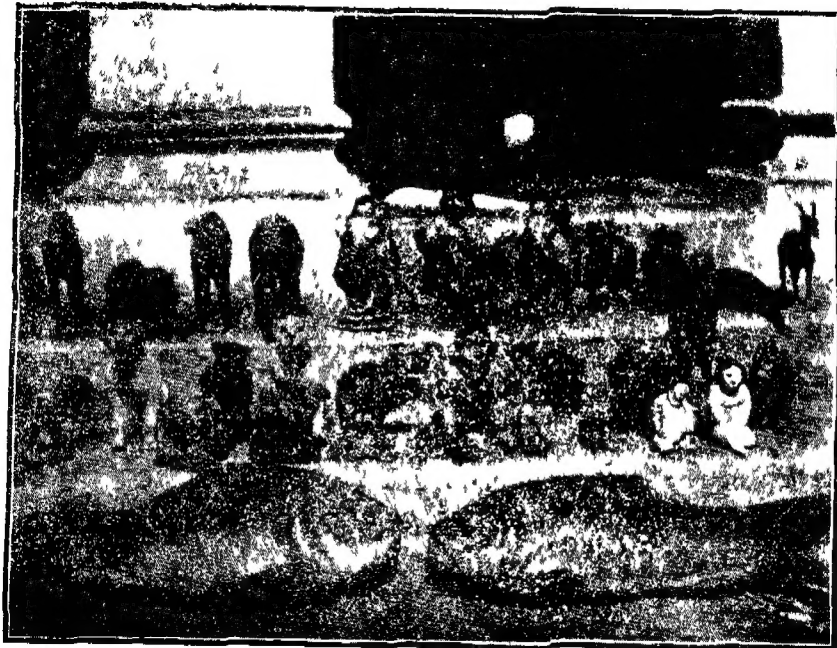
ଛଣ୍ଡା କାଗଜର ବ୍ୟବହାର

ପୁର୍ବେ ଅମ ଦେଶରେ ସମସ୍ତ ଲେଖା ପଢ଼ା, ପୋଥି, ପାଞ୍ଜି, ଦଲଲି, ଦସ୍ତାବିଜ୍ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥସବୁ ତଳପତ୍ରରେ ଲେଖା ହେଉଥିଲା । ଲେଖା ପଢ଼ାରେ ତାଳପତ୍ରର ବ୍ୟବହାର ବର୍ତ୍ତମାନ ଏକ ବେଳକେ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲାଣି । ଚିଠିପତ୍ର, ଚିଠାଉ, ନିମନ୍ତଣ, ସବୁ ଲେଖାପଢ଼ି କାମ ପୁର୍ବେ ସେହି ତାଳପତ୍ର ଲେଖାରେ ଚଳୁଥିଲା । ଲୁହାର ଲେଖନରେ ଲେକେ ତାଳପତ୍ରରେ ଲେଖୁଥିଲେ । ସବୁ ପାଠୁଆଙ୍କ ଘରେ ତାଳପତ୍ର ଲେଖନ ରହୁଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ଖୋଜିଲେ ଅନେକ ଗ୍ରାମରେ ଲେଖନର ଦେଖା ମିଳେ ନାହିଁ । ଆଧୁନିକ ଶିକ୍ଷିତ ଅଧିକାଂଶ ଯୁବକ ଲେଖନ ଦେଖି ଅଛନ୍ତି କି ନାହିଁ, ସନ୍ଦେହ । କିଛି କାଳ ପରେ ଲେଖନ କିପରି ପଦାର୍ଥ ଥିଲା, ଏକଥା ମଧ୍ୟ ଅନେକଙ୍କର ଧାରଣା ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ପାର୍ଶ୍ବରେ ଗୋଟିଏ ଲେଖନର ଚିତ୍ର ଦିଆଗଲା । ଏହି ଲେଖନଦ୍ବାରା ପୁର୍ବେ ଲେଖକମାନେ କେବଳ ଯେ ଲେଖୁଥିଲେ ତାହା ନୁହେଁ, ଏହା ସାହାଯ୍ୟରେ ସେମାନେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନେକ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ । ଲେଖନର ଉପରିଭାଗଟି ଅକ୍ଷରାକାର ଓ ଚେପ୍ଟା ଅଟେ । ଉପରିଭାଗର ଡାହାଣ ପାଖର ଅଂଶକୁ କାନ କହନ୍ତି ଓ ବାମ ପାଖର ଅଂଶରେ ଗୋଟିଏ ଗଣ୍ଡୁ ଦାଡ଼ ଅଛି । ସେହି ଦାଡ଼ୁଆ ଅଂଶ ସାହାଯ୍ୟରେ ତାଳପତ୍ର କାଟିବା, ତାଳପତ୍ରରେ ପୋଥି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ଏବଂ ତାଳ

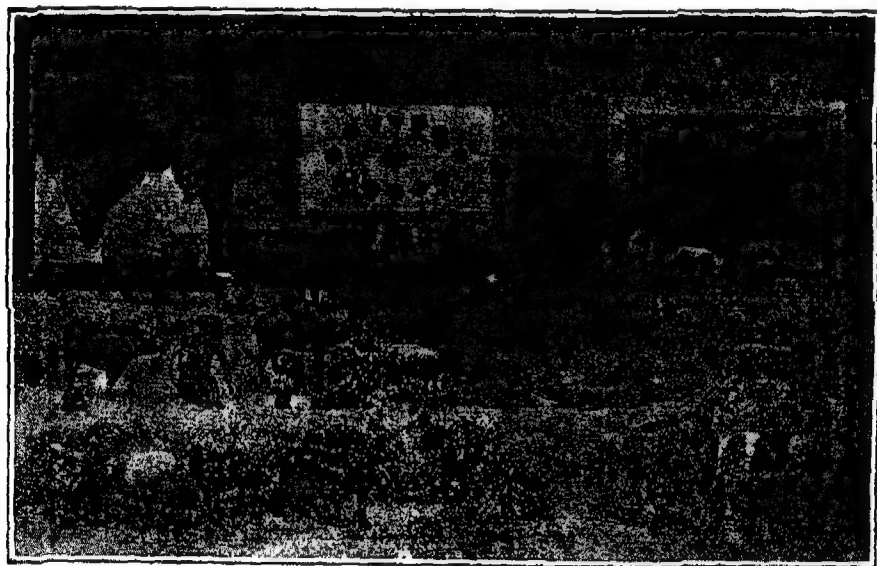
ପହରେ ନାନାପ୍ରକାର କାରିଗର ଚିତ୍ତ ଦିଅନ୍ତି କରାଯାଇ ପାରୁଥିଲା । ଲେଖନର ତଳପାଖଟି ଗୋଟିଏ ଗୋଲ ମୁକ୍ତା କ'ଠି । ଏ ମୁନକ୍ତାକୁ ଲେଖାପା ଏ ଓ ତାଳପତ୍ରରେ କଣା କରାଯାଏ । ନାନା ପ୍ରକାର ମୂର୍ତ୍ତି, ଦେଉଳ ଓ ଚନ୍ଦ୍ର ଆଦି ଏହି ଲେଖନ-ଦ୍ଵାରା ତାଳପତ୍ରରେ ଅଙ୍କିତ ହେଉଥିଲା । ତାଳପତ୍ରରେ ଲେଖନଦ୍ଵାରା ଅଙ୍କିତ ଖୁବ୍ ବିଚିତ୍ର ଚିତ୍ର କୌଣସି କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ପୁରସିତ ହୋଇ ରହୁଥିଲା । ତାଳପତ୍ରକୁ ବାମ ହାତରେ ଧରି ଆଖି ଉପରେ ରଖି ଡାହାଣ ହାତର ଆଙ୍ଗୁଳିମାନଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟରେ ଲେଖନ ତଳାଢ଼ିକୁ ହୁଏ ଓ ଚନ୍ଦ୍ର କଲ୍ଲ ବେଳେ ଲେଖନ ମୁନର ଗୁଲନକୁ ବାମ ହାତର ବୁଡ଼ା ଆଙ୍ଗୁଳି ନିୟନ୍ତ୍ରିତ କରୁଥାଏ । ବୁଝିବାକୁ ଗଲେ ଲେଖନଦ୍ଵାରା ତାଳ-ପତ୍ରରେ ଲେଖିବା ଗୋଟିଏ କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ କାରିଗରୀ ଅଟେ । ପାଣ୍ଡୁ ଚନ୍ଦ୍ରରେ ଲେଖନକୁ ଡାହାଣ ହାତରେ ଧରିବାର ପ୍ରଣାଳୀର ସୂଚନା ଦିଆଗଲା ।

୨ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର ସେହି ସମୟରେ ଦେଶର ଅବସ୍ଥା, ସମଜର ଅବସ୍ଥା, ନାନା ପ୍ରକାର ଶିଳ୍ପ, ଲେଖନମାନଙ୍କର ମନୋଗତ ଭାବ ଏବଂ ପୌରାଣିକ ଚିତ୍ର ଇତ୍ୟାଦି ଏହି ଲେଖନ ସାହାଯ୍ୟରେ ଲେଖକ ତାଳପତ୍ରରେ ବିଶଦଭାବରେ ଖୁବ୍ କାରିଗରୀ ସହିତ ପ୍ରତିଫଳିତ କରି ପାରୁଥିଲେ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ଭାଲପହର ବ୍ୟବହାର ଆଉ ନାହିଁ । କେବଳ କାଗଜରେ ସମସ୍ତ ଲେଖାପଢ଼ା କାର୍ଯ୍ୟ ଚାଲିଅଛି । ପ୍ରତିଦିନ ଅନେକ କାଗଜ ନଷ୍ଟ ହେଉଅଛି । ପ୍ରତିଦିନ ସ୍କୁଲ ଓ କଲେଜ ମାନଙ୍କରେ ଏବଂ ଅଫିସମାନଙ୍କରେ ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ କାଗଜ ଯଥେଷ୍ଟ ଜମା ହେଉଅଛି । ଛପାଖାନାମାନଙ୍କରୁ ପ୍ରତିଦିନ ଗାଡ଼ି ଗାଡ଼ି ରଦ୍ଦ କାଗଜ ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ଗାଡ଼ିରେ ବୁଢ଼ା ହୋଇ ଯାଉଅଛି । ଯେତେ ଅଳ୍ପ କାଗଜ ଆମ୍ଭେମାନେ ନଷ୍ଟ କରି ଦେଉଥାଉଁ ଓ ସମୟ ସମୟରେ ପୋଡ଼ି ଦେଉଥାଉଁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ କୌଣସି ପ୍ରକାର କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲଗାଇ ପାରଲେ ତହିଁରୁ ନାନା ପ୍ରକାର ମୂଲ୍ୟବାନ୍ ପଦାର୍ଥ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ପାରବ ।

ଏହି ଛିଣ୍ଡା କାଗଜରେ କଟକର ବୁଟିରଶିଳା କାରଖାନାରେ ଅଉଜା କଣ୍ଟେଇ, ଦେଉଳି, ବଡ଼ ବଡ଼ ମୁର୍ତ୍ତି, ଭାରତବର୍ଷ, ଓଡ଼ିଶା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦେଶମାନଙ୍କର ଭଲ ବାଟ ମାନଚିତ୍ର ବା

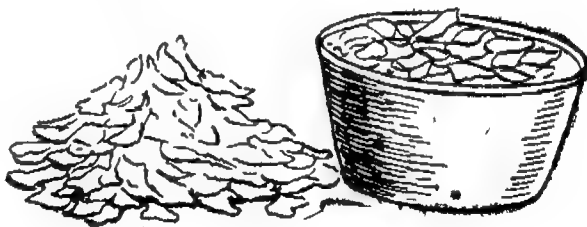

୪ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର

ଲେଫ୍ ମାପର୍ (Relief map), ବାକ୍ସ, ଟ୍ରକ୍, ବସ୍, ବୋର୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନେକ ପ୍ରକାର ପଦାର୍ଥ ନିର୍ମିତ ହେଉଅଛି । ଯୁକ୍ତି ଏହି ଛିଣ୍ଡା କାଗଜରୁ ଅତି ଥରେ ନୂଆ କାଗଜ ମଧ୍ୟ ତିଆରି କରିବାର ପ୍ରଣାଳୀ ବର୍ତ୍ତମାନ କଂଗ୍ରେସ ସରକାରଙ୍କ ତରଫରୁ ନିଜା ସ୍ଥାନରେ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯିବାକୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେଉଅଛି ।

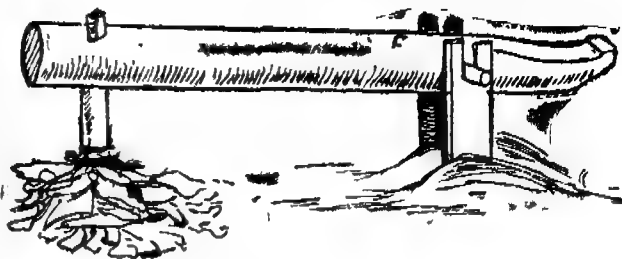
ବ୍ୟବହାର ପ୍ରଣାଳୀ

ଛୁଣା କାଗଜଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରଥମେ ଖୁବ ଟିକି ଟିକି କରି ଚିରି ସେଧୁଡ଼ିକ ଗୋଟିଏ କୁଣ୍ଡରେ ବା ହାଣ୍ଡିରେ ପାଣିଦେଇ ବତୁରାଇବ । ୫୭ ଦିନରୁ ୮୧୦ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତନ୍ତ୍ର ରହିଲେ ସେହି ଗୁଡ଼ିକ ନରମ ହୋଇଯିବ । ସେହି ହାଣ୍ଡିରେ ବା କୁଣ୍ଡରେ କିଛି ସୋଡ଼ା ଓ କିଛି ଲୁଣ ପକାଇଦେଲେ ତହିଁରେ ଫୋକ ହେବେ ନାହିଁ ଏବଂ ସେଥିରୁ ସତ୍ତା ଗନ୍ଧ ବାହାରିବ ନାହିଁ । ୮୧୦ ଦିନ କାଗଜଗୁଡ଼ିକ ଉତ୍ତମରୂପେ ବତୁରଗଲେ ତାକୁ ପାଣିରୁ ଛଣି ଚିପୁଡ଼ି ଦେବ ଏବଂ ପ୍ରଥମେ ଗୋଟିଏ ଡିକିରେ ଲୁଟିବ ।

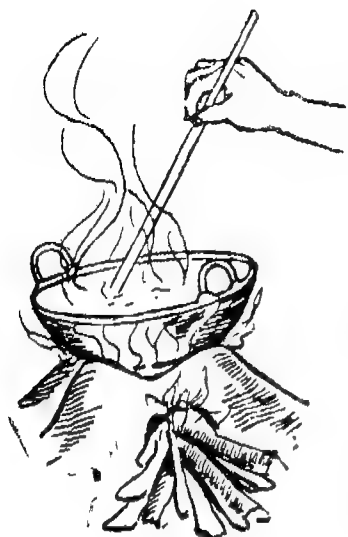

୫ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର

ଅଉଁ ଗୋଟିଏ ହାଣ୍ଡିରେ ମଇଦାର ଅଠା (ଲେଉଟି) ରାନ୍ଧିବ । ମଇଦାକୁ ଅବଶ୍ୟକ ପରିମାଣରେ ପାଣିରେ ଗୋଳାଇ ଦେଇ ତାହାକୁ ନିଆଁ ଉପରେ ବଧାଇବୁଁ । ଯେତେବେଳେ ତାହା ଗବ ଗବ ହୋଇ ଫୁଟିବ ଏବଂ ସେଥିରୁ ଫୋଟକା ପରି ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ଉପରକୁ ବାହାରିବ, ତେବେ ବେଳେ ଅଠା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲା ବୋଲି ଜାଣିବ । ସେଥିରୁ ଟିକିଏ କାଠିରେ ଅଣି ହାତର ଦୁଇ ଟିପ୍ପଣା ତାକୁ ଟିପି କରି ପରସ୍ପା କଲେ ତାହା ଟିପକୁ ଅଠାଲିଆ ଲାଗିଲେ ଅଠା ତଅର ହେଲା ବୋଲି ଜଣାପଡ଼ିବ । ଏହି ଅଠା ରାନ୍ଧିବା ସମୟରେ ତହିଁରେ ସାମାନ୍ୟ ଦୁଇଅଗୁଣ୍ଠା ପକାଇଲେ ସେହି ଅଠା ପହିଁରେ ବ୍ୟବହାର

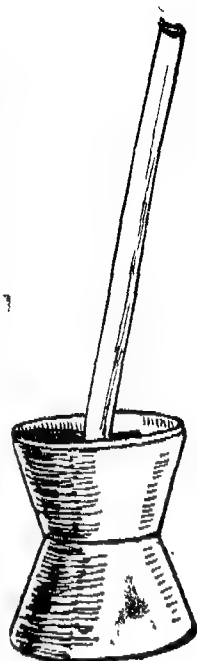

୬ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର

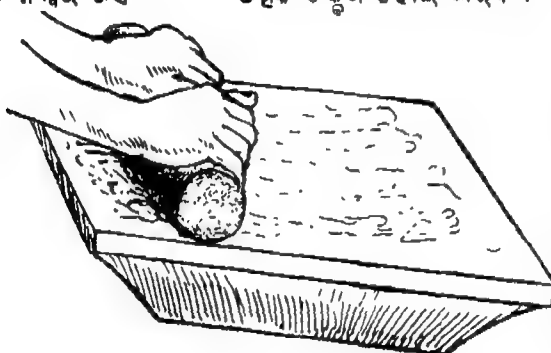

୨ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର

କରିବ, ତାହାକୁ ଅସରପା ବା ପୋକ
କାଟିବେ ନାହିଁ । କୌଣସି ପଦାର୍ଥ
ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାକୁ ହେଲେ ସେଥିନିମନ୍ତେ
ଆବଶ୍ୟକୀୟ ପରିମାଣର ଲୁଟା ହୋଇଥିବା
କାଗଜ ନେଇ ତହିଁରେ କିଛି ଅଠା
ଗୋଳାଇ ତାହାକୁ ପୁଣି ଗୋଟିଏ ପଥର
ଖଲରେ ଲୁଟି ବା ଶିଳରେ ଉତ୍ତମରୂପେ
ବାଟି କୁଣି କରିବ । ଏହାକୁ ଯେତେ
ଚିକ୍ନି କର ପାରିବ, ତହିଁରେ ଯେଉଁ
ପଦାର୍ଥ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବ ତାହା ତେଜେ
ସ୍ୱଦର ହେବ । ପଥରର ଖଲ ବା ଶିଳ
ଛଡ଼ା ୮ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର ପରି କାଠର
ଉଡୁଖଲ ମୂଷଲରେ ଅଠାଗୋଳିଆ କାଗଜ
ବିଣ୍ଡାକୁ କୁଟିଲେ ତାହା ଅଳ୍ପ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ
ଅଧିକ ଚିକ୍ନି ହୋଇ ପାରିବ ।

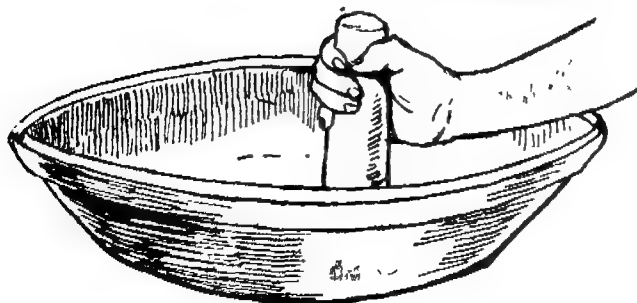

୮ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର

ଛାଞ୍ଚି-ଛେଚି ଛେଚି

କରିଲେ, ମଉଁ ବା
ଲବଜକୁ ମୁଠି ବା ଅନ୍ୟ
ଯେ କୌଣସି ମୁଠି ତିଆରି
କରିବାକୁ ହେଲେ ପ୍ରଥମେ
ସେସବୁ ପଦାର୍ଥର ଛଣ୍ଡ ତିଆରି
କରିବାକୁ ହେବ । ଯେ
କୌଣସି ପ୍ରକାର ଧାତୁର
ଛଣ୍ଡ ହେଲେ ତାହା
ସବୋଲୁଣ୍ଡ ହେବ । କାଠର
ମଧ୍ୟ ଛଣ୍ଡ ଖୋଳାଇ ନେଇ
ପାରିବ । ମାଟିର ଛାଞ୍ଚ
ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇ ପାରେ,
ମାତ୍ର ତାହା ଶୀଘ୍ର ଭାଙ୍ଗିଯାଏ ।
ସିମେଣ୍ଟ ବାଲ ମିଶାଇ
ସେହୁ ମଧ୍ୟରେ ଛଣ୍ଡ ତିଆରି

୯ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର

କରାଇଲେ ଧାତୁର ବା କାଠର ଛଅ ଅପେକ୍ଷା ଏହା ଅଳ୍ପ ବ୍ୟୟରେ ହେବ ଏବଂ ଅନେକ ଦିନ କାମ ଦେବ । ଧାତୁର ଛଅ କରବାକୁ ହେଲେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଇଲେକ୍ଟ୍ରିକ୍ କରେଣ୍ଟ୍ (ବିଜୁଳିତାରର ସ୍ରୋତ) ସାହାଯ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ମୂର୍ତ୍ତି ଉପରେ ସେହି ଧାତୁଗୁଡ଼ିକ ଜମାଇ ଦେଇ ଛଅ ତିଆରି କରାଯାଏ । ଏହା କରବା ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ସହଜ ନୁହେଁ, ମଧ୍ୟ ଏଥିରେ ବହୁତ ବ୍ୟୟ ହୁଏ ।

ଭଲ ବଡ଼େଇ କାରିଗର କାଠର ଛଅ ଖୋଳି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ପାରନ୍ତି । ବାଜେ ରକମର କାରିଗର ଭଲ ଛଅ କରି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ସିମେଣ୍ଟ ଓ ବାଲିରେ ଛଅ କରବାକୁ ହେଲେ ପ୍ରଥମେ ମାଟିରେ ଉକ୍ତ ବସ୍ତୁଟି ଗଢ଼ି ତହିଁ ଉପରେ ଉପଯୁକ୍ତ ପରମାଣୁର ସିମେଣ୍ଟ ଓ ବାଲି ପାଣିରେ ଗୋଳାଇ ଜମାଇ କରି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରବାକୁ ପଡ଼େ । କିଛିକାଳ ଅଭ୍ୟାସ ନ କଲେ ଛଅ ସୃଷ୍ଟିରେ କରାଯାଇ ପାରେ ନାହିଁ । ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଛଅ ତିଆରି କରବା ଅଭ୍ୟାସ ହୋଇଗଲାଣି ଓ ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଏଥିରେ ହାତସଫେଇ ହୋଇ ଗଲାଣି ସେହିପରି କାରିଗରଙ୍କଦ୍ୱାରା ଛଅ କରାଇ ନେବା ଉଚିତ ।

ଛାଅର ବ୍ୟବହାର — ଛଅଗୁଡ଼ିକୁ ଦୁଇ ଫାଳରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବ ଏବଂ ତହିଁର ନିମ୍ନରେ ଗୋଟିଏ ଗଢ଼ି ରହିବ । ଛଅର ଦୁଇ ଫାଳକୁ ଏପରି ବନ୍ଧୁକ୍ତ କରିବାକୁ ହେବ ଯେ, ଛଅରେ ପଦାର୍ଥଟି ତିଆରି ସରିବା ପରେ ଗଡ଼ା ପଦାର୍ଥକୁ ସହଜରେ ସେଥି ମଧ୍ୟରୁ ବାହାର କରି ନେଇ ପାରିବ ।

ଧାତୁର ବା କାଠର ଛଅ ହେଲେ ତହିଁରେ ଅଂଗୋଳା କୁଟା ହୋଇଥିବା କାଗଜ ଭର୍ତ୍ତି କରିବା ପୂର୍ବେ ଛଅ ଭିତରେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ତେଲ ଲଗାଇ ଦେବ । ତାହାହେଲେ ଛଅରେ ଗଡ଼ା ହେବା ପଦାର୍ଥ ଛଅରେ ଲାଗିଯିବ ନାହିଁ ଓ ସହଜରେ ଛଅରୁ ବାହାର ଆସିବ । ମାଟିର ବା ସିମେଣ୍ଟର ଛଅ ହେଲେ ଛଅ ଭିତରେ ତେଲ ଲଗାଇ ପାର କିମ୍ବା ପ୍ରଥମେ ଛଅ ଭିତରେ ଖଣ୍ଡିଏ ସରୁ କନା ଓଦା କରି ପାର ଦେବ । ତା ପରେ ତହିଁରେ ଅଂଗୋଳା କୁଟା ହୋଇ-ଥିବା କାଗଜ ବିଣ୍ଡା ପୁରାଇଲେ ପଦାର୍ଥକୁ ଉଠାଇ ଆଣିବାକୁ ଆହୁରି ସହଜ ହେବ । ଛଅର ଦୁଇଟି ଫାଳକୁ ପ୍ରଥମେ ସୁଥକ୍ ସୁଥକ୍ କରି ଅଂଗୋଳା କୁଟା କାଗଜ ବିଣ୍ଡାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବ । ତା ପରେ ଦୁଇଟି ଫାଳକୁ ଏକାଠି ଯୋଡ଼ିଦେବ । ଛଅର ଗୁରୁତ୍ୱାଂଶରେ ଦେଖିବ, ଯେପରି ଛଅର ଦୁଇଫାଳ-

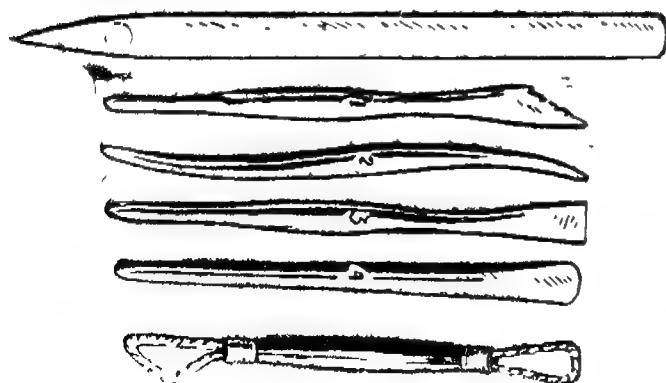

୧୦ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର

ଯାକ ସମାନ ହୋଇ ଖାପ ଖାଇ ଲାଗିଯାଇଛି । ତା ପରେ ଛଅ ଦୁଇ ଫାଳକୁ ଉତ୍ତମରୂପେ ଚିପିଦେବ । ଛଅରେ ଥିବା ଗାତମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଅଙ୍ଗୁଳ ପୁରାଇ ଉତ୍ତମରୂପେ ଛଅ ଦୁଇ ଫାଳର ସଜ୍ଜ ପୂର୍ବରେ କାଗଜ ବାଣ୍ଟାକୁ ଅଙ୍ଗୁଳଦ୍ୱାରା ଚିପିଚିପି ବସାଇ ଦେବ, ଯେପରି ଗୁରୁଆଡ଼େ ତାହା ସମାନ ହୋଇ ମିଶିଯିବ ଓ ଠିକ୍ ହୋଇ ବସିଯିବ । ଆଉ ଅଧିକ କାଗଜ ବାଣ୍ଟା ଦେବାର ଆବଶ୍ୟକ ହେଲେ ସେହି ଗାତବାଟେ କୁଟାକାଗଜ ପୁରାଇ ତାହାକୁ ପୁଣି କରାଦେବ । ବେଶୀ ବଡ଼ ପଦାର୍ଥ ହେଲେ ଭିତରଟି ପୁଣି କରାଯାଇ ଦର-

କୁଟା କାଗଜରେ ଯେଉଁଭିତର ପୁଣି କରାଯାଇ ପାରେ । ତା ପରେ ଗୋଟିଏ ଫାଳ ଛଅ ଉଠାଇନେବ । ତହିଁର କନା ଖଣ୍ଡିକ ମଧ୍ୟ ବାହାର କରି ନେବ । ତେତେବେଳେ ଦେଖିବ ଯେବେ ଗତା ହେବା ପଦାର୍ଥର ଗୁରୁ ପାଖରେ କୌଣସି ଜାଗାରେ କିଛି ଅଂଶ ଅଧିକା ହୋଇ ବାହାର ପଡ଼ିଛି, ତେବେ ସେ ବହୁକା ଅଂଶମାନଙ୍କୁ ଖଣ୍ଡିଏ ବାଉଁଶପାତିଆ ବା କୁଣ୍ଡଳାଦ୍ୱାରା ଅସ୍ତେ ଅସ୍ତେ ତାହା କାଟିଦେବ । ଯେଉଁଠାରେ ସେ ପଦାର୍ଥରୁ ମାଠିବାର ଆବଶ୍ୟକ ହେବ ସେଠାରେ ତାହାକୁ ସେହି ପାତିଆଦ୍ୱାରା ମାଠିଦେବ । ତା ପରେ ଛଅର ଅନ୍ୟ ଫାଳରୁ ପଦାର୍ଥଟି ବାହାର କରି ନେବ । ତହିଁ ଉପରେ ପୁଣି ସେହି ବାଉଁଶପାତିଆକୁ ଘଷି ତାହାକୁ ଚିକ୍କଣ କରିଦେବ । ତା ପରେ ଖରାରେ ଶୁଖାଇ ଦେବ ।

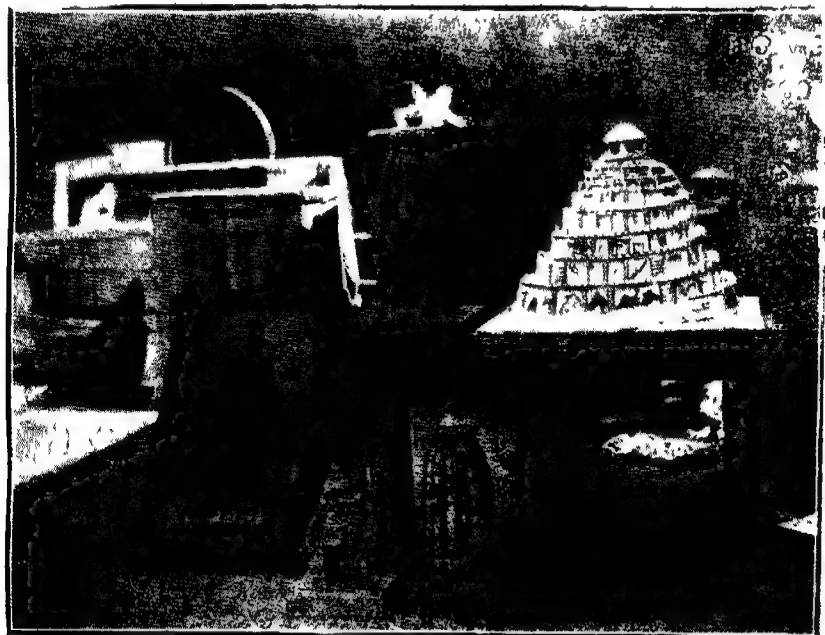
ଛଅ ତିଆରି ପଦାର୍ଥକୁ ଘଷିବାପାଇଁ ଓ କେଶ କରବାପାଇଁ କୁଣ୍ଡଳା ଅପେକ୍ଷା ବାଉଁଶ ପାତିଆ ଅଧିକ ସୁବିଧାଜନକ । ଏହି ପାତିଆଗଣ ଛଅରେ ପଦାର୍ଥ ତିଆରି କଲାବାର ନିଜାନ୍ତରରେ

୧୧ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର

ସହଜରେ କରିନେଇ ପାରିବେ । ପାଣ୍ଡୁର ୧୧ ନମ୍ବର ଚିତ୍ରର ୧ମ ଚିତ୍ର ପରି ଏହା କେବଳ ଖଣ୍ଡିଏ ବାଉଁଶ ପାତିଆ । ଏହାର ଗୋଟିଏ ପାଖ ବାଉଁଶ ଉପରର ଚିକ୍କଣ ପାଖ । ପାତିଆର ଗୋଟିଏ ମୁଣ୍ଡକୁ ଅଳ୍ପ ଗୋଳିଆ କରିଦେବ । ଏହାକୁ

ବ୍ୟବହାର ଅନୁସାରେ ଭଲ ଭଲ ଆକାରର କରପାଲ ପାରେ । ମୁର୍ତ୍ତି ଗଢ଼ିବାପାଇଁ ଲୋଡ଼ା ନାନା ପ୍ରକାରର କାଠି—ଗୋଲ, ଚେପଟା, ଅଧାଗୋଲ ଇତ୍ୟାଦି ଆକାରରେ କାଠରେ ତିଆରି ହୋଇ ଦୋକାନରେ ବିକ୍ରୟ ହୁଏ । ସେ ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତେ ସେ ସମସ୍ତ କାଠି ଖରଦ କରିଅଣି ବ୍ୟବହାର କରି ପାରନ୍ତେ । ମୁର୍ତ୍ତି ଗଢ଼ିବା ନିମନ୍ତେ ସେହିପରି କାଠିସବୁ ବ୍ୟବହାର କଲେ ମୁର୍ତ୍ତି ଗଢ଼ାରେ ବିଶେଷ ସୁବିଧା ହେବ, ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ତଥାପି ଏହି ନିଜର ହାତକରିବା ବାଉଁଶ-ପାତିଆଦି ସେହି ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ ସହଜରେ କରପାଲ ପାରିବ ।

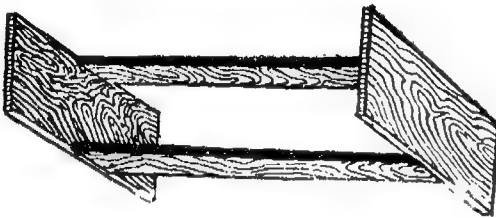
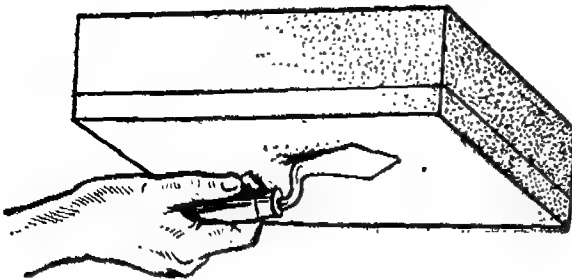

୧୨ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର

ଛଅରୁ କାଢ଼ି ପଦାର୍ଥଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ମତେ ତାହା ଓ ମାଠି ଦେଇ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଖରାରେ ଶୁଖାଇଦେଲେ ଶୁଖିଯାଇ ସେମାନଙ୍କର ଆକାରରେ ବିଶେଷ ବଦଳି ଘଟିଯାଏ । ସେଥିପାଇଁ ଲୁଟା ହୋଇଥିବା କାଗଜକୁ ପଥର ଖଲରେ ବା ଶିଳରେ ଆଦୂର ଉତ୍ତମରୂପେ ଚିକ୍କଣ କରି ବାଟି ତାହାକୁ ଉପରେ ବାଉଁଶପାତିଆଦି ଶୁଖିଲା ପଦାର୍ଥଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଆଉ ଥରେ ଲେପ ଦେବ । ଏକପରସ୍ତ ଲେପ ଦେଇ ଏବଂ ଯେଉଁଠାରେ ଲଗିଥିବା ବା ନ ଲଗିଥିବା ବା କୌଣସି ଅଂଶ ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଥିବ, ସେଠାରେ କିଛି ବେଶୀ ଚିକ୍କଣ ଲୁଟା କାଗଜ ଦେଇ ତାହାକୁ ଗୁରୁଣ କରି ପଦାର୍ଥକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଆକାରରେ ପରିଣତ କରିବ । ତା ପରେ ପାତିଆଦି ଘଷି

ଯଥାସମ୍ଭବ ଚିକ୍ତୁଣ କରବ । ପଦାର୍ଥକୁ ଶେଷଥର ଘଷିବା ବେଳେ ଅପଣା ଅଗରେ ଗୋଟିଏ ଅଦର୍ଶ ରଖିଥିବ । ସେହି ଅଦର୍ଶକୁ ଥରକୁଥର ନିରେଖି କରି ଦେଖି ପଦାର୍ଥର ସବୁ ଅଙ୍ଗ ପ୍ରାନ୍ତକୁ ସଜାଡ଼ିଦେବ ଏବଂ ତାହାକୁ ଖରାରେ ଶୁଖାଇଦେବ । ତାହା ଉତ୍ତମରୂପେ ଶୁଖିଗଲେ ପଦାର୍ଥଗୁଡ଼ିକ ଖୁବ ଟାଣୁଆ ହୋଇଯିବ । ତେତେବେଳେ ଯେବେ କୌଣସି ଅଂଶ ଅଧିକ ଭଜ ହୋଇଥିବା ଦେଖାଯିବ, ତେବେ ତାହାକୁ ଉତ୍ତାହାରୀ ଘଷି ସମାନ କରି ଅନ୍ୟ ଅଂଶ ସଙ୍ଗେ ମିଶାଇ ଦେବ । କୌଣସିଠାରେ ଖାଲ ହୋଇଥିଲେ ତହିଁରେ ଅଧିକ ଚିକ୍ତୁଣା କୁଟା କାଗଜ ଦେଇ ସେ ଖାଲକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରବ । ଶେଷରେ ସେ ପଦାର୍ଥକୁ ଶୁଖାଇଦେବ । ତାହା ଉତ୍ତମରୂପେ ଶୁଖିଗଲେ ତାହାକୁ ଘଷି ପାଲସ କରିବ । ସାଧାରଣତଃ ଉତ୍ତାହାରୀ ଘଷି ଏହା ପାଲସ କରିବାକୁ ହୁଏ । ଶେଷରେ ସିରସ କାଗଜରେ ଥରେ ଘଷି ତା'ପରେ ରଙ୍ଗ କରବ ।

କାଗଜକୁ ଯେବେ ପ୍ରଥମରୁ ଭଲ କରି ଚିପୁଡ଼ି ତହିଁରୁ ପାଣି ବାହାର କରି ଦେଇଥିବା ଏବଂ

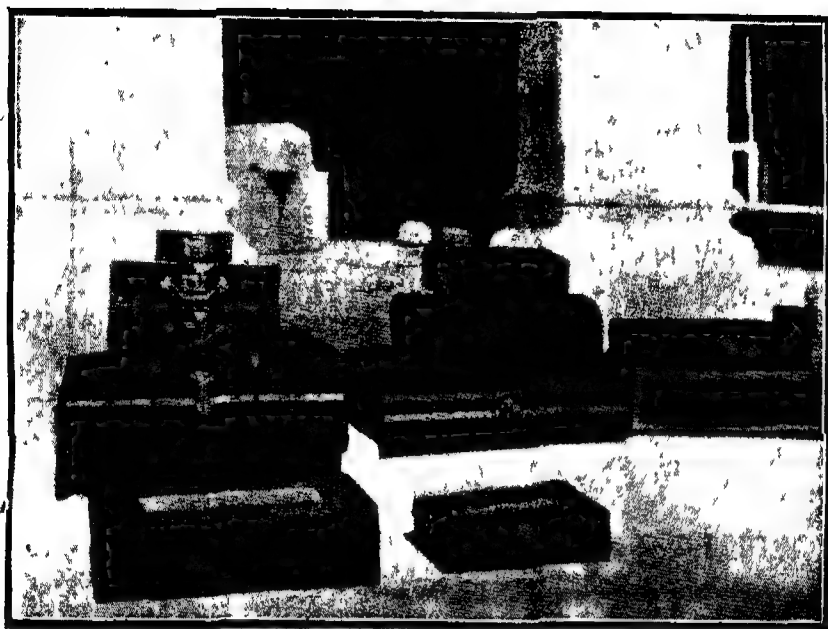

୧୩ ନମୁର ଚିତ୍ର

ତାହାକୁ ଭଲ କରି କୁଟି ଚିକ୍ତୁଣ କରିଥିବା, ତେବେ ଛାଞ୍ଚରେ ଗଢ଼ିସାର ଖରାରେ ଶୁଖାଇଲା ପରେ ତହିଁରେ ବିଶେଷ ଚକ୍ତ ଘଟିବ ନାହିଁ ଓ ପାଲସ କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ଅଧିକ ପରଶ୍ରମ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ ।

ଟ୍ରଙ୍କ, ବାବୁ ପ୍ରଭୃତି ନିମନ୍ତେ ଛାଞ୍ଚ ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ । ପ୍ରଥମେ କାଠର ବା ବାଉଁଶର ଗୁଞ୍ଜରେ ବା ତଳେଇରେ ଟ୍ରଙ୍କର 'ଫରମା' କଲେ ତହିଁର ଦାଡ଼ରେ ଘିଅର ପାଖକୁ କାଠର ପଟା ଖଣ୍ଡିଏ ଖଣ୍ଡିଏ ଲଗାଇଥିବା । ତାହା ନ କଲେ

ଟ୍ରଙ୍କରେ ବା ବାବୁ ସରେ କବଜା ବା ତାଲା ଲଗାଇବାକୁ ସୁବିଧା ହେବ ନାହିଁ । ଫରମାଟି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲା ପରେ ତହିଁ ଉପରେ ଓ ତଳେ ଦୁଇ ପାଖରେ ବଟାକାଗଜ ଗୋଟିଏ ଛେଚି କରୁଣି ବା ବାଉଁଶପାତାଦ୍ୱାରା ଲଗାଇ ତାହାକୁ ଘଷି ଚିକ୍ତୁଣ କରବ ଏବଂ ଶୁଖାଇ ଦେବ । ଶୁଖିଗଲେ ସିରସ କାଗଜଦ୍ୱାରା ଘଷି ପାଲସ କରି ରଙ୍ଗ ଲଗାଇବ ।

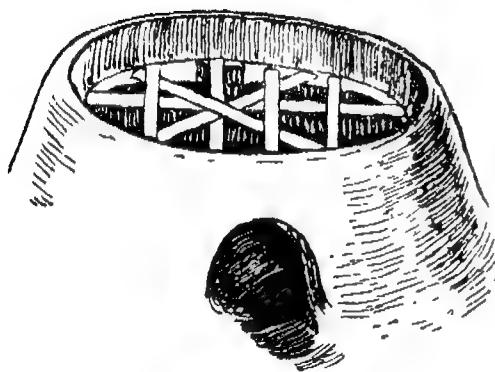

୧୪ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର

କଟଣ୍ଡା, ପୋଡ଼ିବା —

ସ୍କୁଲମାନଙ୍କରେ ଏବଂ କେତେକ ଗ୍ରାମରେ ଅନେକ ଲୋକ ମୂର୍ତ୍ତି ଗଢ଼ନ୍ତି । କେତେକ ସ୍ଥାନରେ ଅଭଙ୍ଗା କଣ୍ଡେଇ ଗଢ଼ିବାକୁ ଶିକ୍ଷା କଲେଣି । ଆଉ କେତେକ ସ୍ଥାନରେ କେବଳ ମାଟିର ମୂର୍ତ୍ତି ଗଢ଼ନ୍ତି । ମାଟିରେ ମୂର୍ତ୍ତି ଗଢ଼ିବା ସମ୍ବନ୍ଧରେ କେତେକ ବିଷୟ ପୂର୍ବେ ବୁଝିତ ହୋଇଅଛି । କଟକ ସହରରେ ମାଟିରେ ସୁନ୍ଦର ସୁନ୍ଦର କଣ୍ଡେଇ ତିଆରି ହୁଏ । ସ୍କୁଲମାନଙ୍କରେ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନେକ ସ୍ଥଳରେ ଯେଉଁ ସବୁ ମାଟିର କଣ୍ଡେଇ ତିଆରି ହେଉଅଛି, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅନେକ ମୂର୍ତ୍ତି ଓ ଲାବଜରୁ ବେଶ ସୁନ୍ଦର ହେଉଅଛି । ଅନେକ ସ୍ଥଳରେ ପୋଡ଼ା ନ ହେବାରୁ ମୂର୍ତ୍ତି ଗଢ଼ାଳୀମାନେ ତାହାର କୌଣସି ସଦ୍‌ବ୍ୟବହାର କରି ପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ସେଗୁଡ଼ିକ ଯେବେ ପୋଡ଼ା ହୁଅନ୍ତା, ତାହାହେଲେ ସେ ସବୁକୁ ଚିନ୍ତିତ କଲେ ସେମାନ ସହକରେ ବଢ଼ି ହୁଅନ୍ତା । ମୂର୍ତ୍ତି ଗଢ଼ାଳୀମାନଙ୍କର କଣ୍ଡେଇ ପୋଡ଼ି ଜାଣିବା ଓ ତାହାକୁ ଚିନ୍ତିତ କରି ଶିଖିବା ବିଶେଷ ଦରକାର । ଅଭଙ୍ଗା କଣ୍ଡେଇ ପୋଡ଼ିବାର ଅବଶ୍ୟକ ହୁଏ ନାହିଁ । ତାହାକୁ କେବଳ ଘସି ପାଲସ କରି ରଙ୍ଗ କରି ଶିଖିଲେ ଯଥେଷ୍ଟ ହେବ । ମାଟି କଣ୍ଡେଇ ନ ପୋଡ଼ିଲେ ତାହା ଶୀଘ୍ର ନଷ୍ଟ ହୁଏ ।

ମାଟି କଣ୍ଢେଇ ପୋଡ଼ିବା ଖୁବ୍ ସହଜ । କଣ୍ଢେଇ ଗଢ଼ିବା ନିମନ୍ତେ ଯେତେ ବୁଦ୍ଧି,

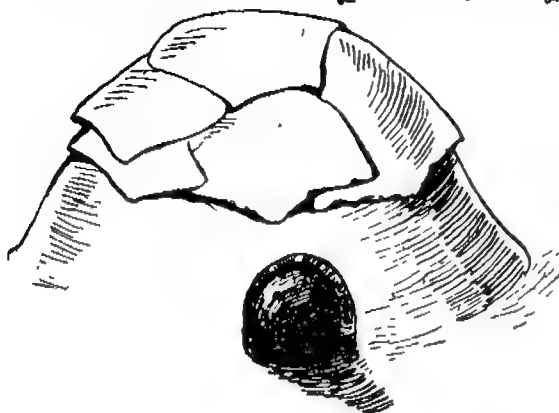

୧ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର

ବବେଚନା, ପରିଶ୍ରମ ଓ ହାତର କୌଶଳ ଅବଶ୍ୟକ, 'ପୋଡ଼ିବା'ପାଇଁ ସେପରି କିଛି ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ । କେବଳ ଗୋଟିଏ ବୁଝି କରି ପାରିଲେ ପୋଡ଼ିବା କାର୍ଯ୍ୟ ସହଜରେ ହୋଇ ପାରିବ । ଯାହାର ଯେପରି ଅବଶ୍ୟକ ସେ ସେହୁପରି ଛୋଟ ବା ବଡ଼ ବୁଝି ଗୋଟିଏ ଉଆର କରି ପାରିବେ । ଆହୁରି ଖୁବ୍ କମ୍ ସୁଖ୍ୟକ ଏବଂ ଛୋଟ ଛୋଟ କଣ୍ଢେଇ ପୋଡ଼ିବାକୁ ହେଲେ ଗୋଟିଏ ହାଣ୍ଡିରେ ପୁରାଇ ଯେ ଯାହାର ଘରେ ଅବା ସାଧାରଣ ବୁଝିରେ ମଧ୍ୟ ସେଗୁଡ଼ିକ ପୋଡ଼ିନେଇ ପାରିବେ ।

କଣ୍ଢେଇପୋଡ଼ା ବୁଝି—

ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ବୁଝି କରିବାକୁ ହେଲେ ଯେ କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ଗୋଟିଏ ଗାତ ଖୋଳିବ । ଗାତଟିର ବ୍ୟାସ ୩ ଫୁଟ ଏବଂ ଗଭୀର ୩ ଫୁଟ କରିବ । ଗାତ ଭିତରେ ୪ କୋଣରେ

୨ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର

୪ ଗୋଟି ଝିଙ୍କା ଗଢ଼ିବ, ଏହି ଝିଙ୍କାଗୁଡ଼ିକ ଲଟାରେ କଲେ ସୁବଧା ହେବ ସେଗୁଡ଼ିକ ଏକ ଫୁଟ କରି ଉଠ କରିବ । ସେହି ଝିଙ୍କାଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଖଣ୍ଡିଏ ଖଣ୍ଡିଏ ଲୁହା ଗଜ ବା ଭଙ୍ଗା କୁଅନନ୍ଦ ବା ମୋଟା ଲୁହାପାତ ଖଞ୍ଜି ଦେବ ଯେପରି ମଝି ସ୍ଥାନଟି ବେଶ ଜାଲି ହୋଇ ରହିବ । ଏହି ଜାଲି ଓ ଝିଙ୍କା ଉପର ସ୍ଥାନରେ କଣ୍ଢେଇଗୁଡ଼ିକ ପୋଡ଼ା ହେବାପାଇଁ ସଜାଇ କରି ରଖିବାକୁ ହେବ । ତେଣୁ

କଣ୍ଢେଇଗୁଡ଼ିକ ସେ ଜାଲି ଭିତରେ ଯେପରି ଗଲ ନ ପଡ଼େ ସେହି ଅନ୍ତସାରେ ଏହି ଜାଲି କରିବ । ଗାତର ଏକପାଖରେ—ନମ୍ବର ଚିତ୍ର ପରି ଗୋଟିର ବୁଝିର ମୁହଁ ଖୋଳିବ । ସେହି ମୁହଁଟି ବୁଝିଗାତ ସୀମାରୁ ପ୍ରାୟ ୧୫ ଫୁଟରୁ ୨ ଫୁଟ ବାହାର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଖୋଳା ହେବ ତାହାର ଚଉଡ଼ା

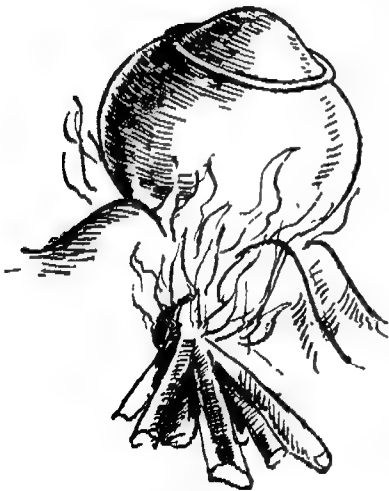
ମଧ୍ୟ ଦେହ ଫୁଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହେବ । ଗାତର ସୀମାରୁ ପଦାକୁ ଏକ ଫୁଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁହଁ ଉପରେ ବନ୍ଦ କରିଦେବ ।

କଣ୍ଠେଇଗୁଡ଼ିକ ଚୁଞ୍ଚି ଭିତରେ ସଜା ହୋଇଥିବା ଝିଙ୍କା ଉପରର ସ୍ଥାନଟିରେ ଗୋଟିଏ ପରସ୍ତ ଖଞ୍ଜିଦେବ । ସେ ପରସ୍ତକ ଉପରେ ଅଙ୍ଗାର, ତୁଷ, ଘଷି, ଗୁଣ୍ଡା ବା ସହଜରେ ଜଳବା ଅନ୍ୟ ଜନିତ ବସ୍ତୁରବ । ତହିଁ ଉପରେ ଆଉ ଏକ ପରସ୍ତ କଣ୍ଠେଇ ରଖିବ । ପୁଣି ତହିଁ ଉପରେ ସେହୁପରି ଅଙ୍ଗାର, ଘଷି, ଗୁଣ୍ଡା ଏବଂ କାଠ ଓ ତୁଷ ଆଦି ବସ୍ତୁରବ । ଏହୁପରି ଗାତଟିରେ ଯେତେ ଗୁଡ଼ିଏ କଣ୍ଠେଇ ସମ୍ବେଦକ, ପରସ୍ତକୁ ପରସ୍ତ କଣ୍ଠେଇ ଖଞ୍ଜିବ । ଗାତଟି ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଗଲେ ତହିଁ ଉପରେ ଅଙ୍ଗାର, ଘଷି ଆଦି ଜାଲ ଦେଇ ଉତ୍ତମରୂପେ ଭଙ୍ଗା ଖପରା ଓ ହାଣ୍ଡିର ଛେଲୁଆ ଆଦି ଦେଇ ବନ୍ଦ କରିଦେବ । ମାତ୍ର ମାଟି ଲେପି ବନ୍ଦ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକ ହେବ ନାହିଁ ।

ଏଥର ଚୁଞ୍ଚିମୁହଁରେ ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ନିଆଁ ଦୁଇ ତିନି ଘଣ୍ଟା ବା ତହିଁରୁ ଅଧିକ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜଳାଇ କରି ରଖିବ । ଅର୍ଥାତ୍ ଖଣ୍ଡେ ଦୁଇଖଣ୍ଡ କଠ ଲଗାଇ ତାହା ସେହୁ ଚୁଞ୍ଚିମୁହଁରେ ପକାଇ ଦେଇଥିବ; ଯେପରି ଉତ୍ତପ ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ଚୁଞ୍ଚି ଭିତରକୁ ଯିବ ମାତ୍ର ହଠାତ୍ ଅଧିକ ଉତ୍ତପ କଣ୍ଠେଇରେ ଲଗିବ ନାହିଁ । ଏହୁପରି ଅଳ୍ପ ଉତ୍ତପରେ କଣ୍ଠେଇଗୁଡ଼ିକ ତାହାଗଲେ ତା ପରେ ଉତ୍ତମ ରୂପେ ଚୁଞ୍ଚି ଭିତରକୁ ନିଆଁ ଜାଳିବ । ସମ୍ଭବତଃ କଣ୍ଠେଇଗୁଡ଼ିକ ଉତ୍ତମରୂପେ ପୋଡ଼ି ନାଲି ହୋଇ ଯିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚୁଞ୍ଚିରେ ଭଲ କରି ଜାଲ ଜାଳିଦେବ । ନିଆଁର ଉତ୍ତପ ଅନୁସାରେ କଣ୍ଠେଇଗୁଡ଼ିକ ଠିକ୍ ପୋଡ଼ି ହେବାପାଇଁ ଦୁଇ ତିନି ଘଣ୍ଟା ବା ତହିଁରୁ କିଛି ଅଧିକ ସମୟ ଲଗି ପାରେ । ଯେତେ ବେଳେ ଘୋଡ଼ିଣିକୁ ଉଠାଇ ଦେଖି ପାରନ୍ତି ଯେ, ସବୁ କଣ୍ଠେଇଗୁଡ଼ିକ ପୋଡ଼ି ନାଲି ହୋଇଗଲାଣି, ତେତେବେଳେ ଜାଲ ବନ୍ଦ କରିବ । ତା ପରେ ଚୁଞ୍ଚି ଆପେ ଲୁଇ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଥଣ୍ଡା ହୋଇଯିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପେକ୍ଷା କରିବ । ନିଆଁ ଲୁଇ ଚୁଞ୍ଚି ଥଣ୍ଡା ହୋଇଗଲେ କଣ୍ଠେଇଗୁଡ଼ିକ କାଢ଼ି ଆଣିବ ।

ହାଣ୍ଡିରେ କଣ୍ଠେଇ ପୋଡ଼ିବା—ଯେଉଁମାନେ ଖୁବ୍ ଅଳ୍ପ ସଖ୍ୟାରେ ଛୋଟ ଛୋଟ କଣ୍ଠେଇ ପୋଡ଼ିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତି, ସେମାନେ କେବଳ ଗୋଟିଏ ହାଣ୍ଡିରେ ତାହା ସହଜରେ ପୋଡ଼ି ପାରନ୍ତି । ଏଥିପାଇଁ କଣ୍ଠେଇଗୁଡ଼ିକ ଧରିବା ଭଲ ଗୋଟିଏ ହାଣ୍ଡି ନେବ । ତହିଁର ତଳାଟି ପ୍ରାୟ ୬ ଇଞ୍ଚ ବଡ଼ିଆରେ ଭର୍ତ୍ତିଦେବ । ତହିଁରେ ଟାଞ୍ଜଣ ଲୁହାପାତ

ଉକି କରି ଖଞ୍ଜି ଦେବ । ଏହାର ଉପରେ ପୋଡ଼ିବାପାଇଁ କଣ୍ଢେଇଗୁଡ଼ିକ ସଜାଇବାକୁ ହେବ । ପାତକୁ ତହିଁ ଉପରେ ଏପରି ଖଞ୍ଜିବ, ଯେପରି ତାହା ଜାଲଭଳି ହେଇ ରହିବ । ପ୍ରଥମେ ଏକ ପରସ୍ତ କଣ୍ଢେଇ ତହିଁ- ଭିତରେ ସଜାଇ ଦେବ, ତା ଉପରେ କୋଇଲା, ଘସି, ଗୁଣ୍ଡା ଅଦି ଜାଲ ଦେବ । ପୁଣି ତହିଁ ଉପରେ ଆଉ ଏକପରସ୍ତ କଣ୍ଢେଇ ଦେବ । ତହିଁ ଉପରେ କୋଇଲା, ଘସି, ଗୁଣ୍ଡା ଓ ଦୁଷ୍ଟ ଅଦି ପକାଇବ । ଏହିପରି ପରସ୍ତକୁ ପରସ୍ତ କଣ୍ଢେଇ ଓ କୋଇଲା ଅଦି ଦେଇ ହାଣ୍ଡି ମୁହଁପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପୁଣି କରି ଦେବ । ତହିଁ ଉପରେ ଗୋଟିଏ ପଲମ ଘୋଡ଼ାଇ ଦେବ ।

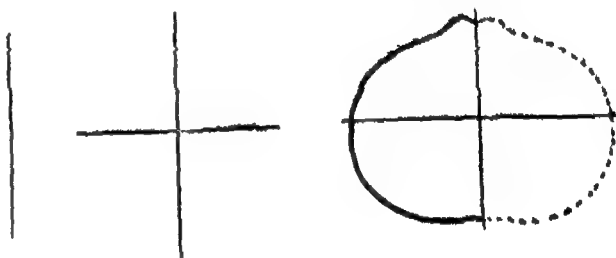
୩ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର

ପ୍ରଥମେ ହାଣ୍ଡିଟିକୁ ଗୋଟିଏ ଲିଭିଲା ଚୁଞ୍ଚି ଉପରେ ବସାଇଦେବ । କିମ୍ବା ଚୁଞ୍ଚିରେ ବସାଇ ଖଣ୍ଡେ କାଠ ଲଗାଇ ପକାଇ ଦେବ; ଯେପରି ତାହା ଖୁବ୍ ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ଜଳି କଣ୍ଢେଇଗୁଡ଼ିକୁ ଧୀରେ ଧୀରେ ଖାଲି ଗରମ କରିବ । ଏହିପରି ଦୁଇଦିଗ୍ଧା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗରମ ହେଲା ପରି ଉତ୍ତମରୂପେ ଚୁଞ୍ଚିରେ ନିଆଁ ଜାଳିବ । ପଲମ ଉଠାଇ ଥରେ ଥରେ ଦେଖୁଥିବ, ଯେତେବେଳେ ହାଣ୍ଡି ଭିତରେ ସମସ୍ତ କଣ୍ଢେଇଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନାଲି ହୋଇଯିବାର ଦେଖିବ, ତେତେବେଳେ ଜାଲ ବନ୍ଦ କରିବ ଏବଂ ଅପେକ୍ଷା କରିବ । ଚୁଞ୍ଚିର ନିଆଁ ଏବଂ ହାଣ୍ଡି ଭିତରର ନିଆଁ ଅପେକ୍ଷା ଲିଭି ହାଣ୍ଡି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଣ୍ଡା ହୋଇଗଲେ ପଲମ କାଢ଼ି ତହିଁରୁ କଣ୍ଢେଇପାକ ବାହାର କରିନେବ ।

ଚିନ୍ତା କରିବା—କଣ୍ଢେଇଗୁଡ଼ିକ ଚିନ୍ତା ନ ହେଲେ ତାହା କେହି ଅଦର କରିବ ନାହିଁ । ଚିନ୍ତାବିଦ୍ୟା ଗୋଟିଏ କଠିନ କାର୍ଯ୍ୟ । ଏହା ଉତ୍ତମରୂପେ ଶିକ୍ଷା କରିବା ଅବଶ୍ୟକ । ସାଧାରଣତଃ ସ୍କୁଲମାନଙ୍କରେ ଓ ସମସ୍ତ ପ୍ରଥମ ଶିଖାଳମାନଙ୍କୁ ସରଳରେଖା, ବୃତ୍ତ, ଚକ୍ରସେଖା, ଦ୍ୱିଭୁଜ, ପଦ୍ମଭୁଜ ପ୍ରଭୃତି ଶେଷ ଆକିବାକୁ ଦିଆଯାଏ ଓ ସେଗୁଡ଼ିକ କାରମ୍ବାର ଅଙ୍କାଇ ସେମାନଙ୍କର ହାତ ସିଧା କରିବାର ଚେଷ୍ଟା କରାଯାଏ । ଏହାସବୁ କାରମ୍ବାର ଆକି ହାତ ସିଧା ହୋଇଗଲେ ତା ପରେ କ୍ଷମେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ପଦାର୍ଥ ଅଙ୍କନ କରିବାକୁ ଦିଆଯାଏ । ପଦାର୍ଥ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଥମେ ଲିଭିସ, ବାଟି ନେଟ', ପଲ, ପତର ପ୍ରଭୃତି ସ୍ୱଳ୍ପ ପଦାର୍ଥମାନ ବାଛି ବାଛି ଆକିବା ପରେ କ୍ଷମେ କ୍ଷମେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଚିନ୍ତା ଆକିବାକୁ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯାଏ । ଏଥିରେ ପ୍ରଥମ ଶିଖାଳ-ମାନଙ୍କର ଶିଖିବାବେଳେ ବିଶେଷ ଆନନ୍ଦ ହୁଏ ନାହିଁ, ବରଂ ପିଲାମାନଙ୍କର ଯେଉଁ ନଷ୍ଟ ହୁଏ । ପଛକୁ ଅନେକବର୍ଷ ଆଉ ସେ ଦିଗକୁ ପ୍ରବୃତ୍ତି ହୁଏ ନାହିଁ ।

ଚନ୍ଦ୍ର ଅଙ୍କନ ଶିଖାଇବା ନିମନ୍ତେ ଏପରି ପଦ୍ଧତି ଧରିବା ଅବଶ୍ୟକ, ଯହିଁରେ ପିଲାମାନେ ପ୍ରଥମରୁ ଚନ୍ଦ୍ରବଦ୍ୟା ଶିଖିବାବେଳେ ଅନନ୍ଦ ଅନୁଭବ କରି ପାରନ୍ତେ । ତାହାହେଲେ ଚନ୍ଦ୍ରବଦ୍ୟା ପ୍ରତି କ୍ରମେ ସେମାନଙ୍କର ଆଗ୍ରହ ଓ ଶ୍ରଦ୍ଧା ବଢ଼ିବ । ପ୍ରଥମରୁ ଜାରସ ପଦାର୍ଥ ଗୁଡ଼ିଏ ଅଙ୍କିବାକୁ ନ ଦେଇ ଯେବେ ସେମାନେ ପ୍ରତିଦିନ ଦେଖୁଥିବା ଓ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିବା ପଦାର୍ଥର ଚନ୍ଦ୍ର କପର ସହକରେ ଚନ୍ଦ୍ରରେ ଉତ୍ତର ପାରନ୍ତେ, ଏହିପରି ବାଟ ଧରିବା ଦିଅଯାଏ, ତେବେ ନିଶ୍ଚୟ ସେମାନଙ୍କର ଆହୁରି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପଦାର୍ଥମାନ ଅଙ୍କିବାପାଇଁ ପ୍ରକୃତି ବଢ଼ିବ ଏବଂ ଚନ୍ଦ୍ର ଅଙ୍କନରେ ଉତ୍ସାହ ବଢ଼ିବ । ଯଥା:—କମଳାଲେଖୁ ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତେ ଦେଖିଅଛନ୍ତି । କଞ୍ଚିମାନ ଚେପର ଶିଖା ଦିଆଯାଇଅଛି, ସେହି ଅନୁସାରେ କମଳା ଲେଖୁ କଦାଚ ପ୍ରଥମ ଶିଖାଲିକୁ ଅଙ୍କିବାକୁ ଦିଆଯାଏ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁକାଳ

ଅଭ୍ୟାସ କଲ ପରେ କମଳା
ଲେଖୁ ଅଙ୍କିବାକୁ ଦିଅଯାଏ ।
କମଳା ଲେଖୁ ଅଙ୍କିବାପାଇଁ
ପ୍ରଥମେ ଗୋଟିଏ ସରଳରେଖା
ଲମ୍ବ ଭାବରେ ଟାଣିବାକୁ ହୁଏ ।
ତା ପରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ସରଳ
ରେଖା ପ୍ରଥମ ସରଳରେଖାର
ମଝିରେ ସମକୋଣ କରି ଟାଣିବାକୁ

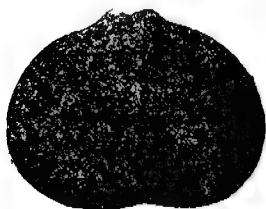
୧ ନମ୍ବର ଚନ୍ଦ୍ର

ହୁଏ । ତା ପରେ ତାହାର ବାମପାର୍ଶ୍ଵରୁ ଆବୃତ୍ତ ଦେଖାଇବାପାଇଁ ରେଖା ଟାଣି ଦିଆଯାଏ । ବାମ ପାଖ ଶେଷ ହେଲେ ମଧ୍ୟଭାଗର ଭଲ ଭଲ ସ୍ଥାନରୁ ସୀମା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମାପ ନେଇ ଅନ୍ୟ ପାର୍ଶ୍ଵର ଆବୃତ୍ତ ଅଙ୍କିବାପାଇଁ ରେଖା ଟାଣିବାକୁ ପଡ଼େ । ପ୍ରଥମ ଶିଖାଲିକ ପକ୍ଷରେ ଏହିପରି ନିୟମ ପାଳନ କରିବା କଠିନ ହୋଇ ପଡ଼େ । କାହାର କାହାର ଯେଉଁ ରହେ ନାହିଁ ଓ ସେଥିପାଇଁ ସେମାନେ ଚନ୍ଦ୍ରବଦ୍ୟା ଛଡ଼ି ଦିଅନ୍ତି ।

ଯେଉଁମାନେ ପିଲାଙ୍କୁ ଚନ୍ଦ୍ରବଦ୍ୟା ଶିଖା ଦିଅନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ଚିନ୍ତା କରିବା ଉଚିତ ଯେ, ସରଳରେଖା ଅଙ୍କନ କରାଇବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କ'ଣ ? ସେମାନେ ଜାଣନ୍ତି ଯେ, କମଳାଲେଖୁଟି ଅଙ୍କନ କରିବା କାରଣ ଉପରୋକ୍ତ ମତେ ଦୁଇଟି ସରଳରେଖା ପ୍ରଥମେ କାଟିଦେଲେ ପଦାର୍ଥଟି ଅଙ୍କନ କରିବାପାଇଁ ଉଭୟ ପାଖ ସମାନ ହେବ । ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଯେତେ ବୁଝାଇଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କର ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରାଇବା ସହଜ ନୁହେଁ । ପିଲାଟି ପ୍ରଥମରୁ ଏପରି କଠିନ କଥା ନ ବୁଝି ଯେବେ ଖେଳିଲା ପରି ଖାଲି ରଙ୍ଗ ବୋଳିଦେଇ ଗୋଟିଏ ଦୁଇଗୋଟି ପଦାର୍ଥ ଆବୃତ୍ତ ଦେଖାଇ

ଦେଇ ପାରିବ, ତେବେ ତାହା ମନରେ ଭାରି ଆନନ୍ଦ ହେବ ଏବଂ ଚନ୍ଦ୍ର ଅଙ୍କନ ଆଡ଼କୁ ତାହାର ସ୍ବତଃ ପ୍ରବୃତ୍ତି ବଢ଼ିବ । ଆଉ ଯେବେ ସରଳରେଖା ଆଙ୍କୁ ଆଙ୍କୁ ତାହାର ଧୈର୍ଯ୍ୟ ନଷ୍ଟ ହୁଏ, ତେବେ ସେ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦ୍ୟାରେ ଅଗ୍ରସର ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଖେଳରେ ଖେଳରେ ପଦାର୍ଥ ଅଙ୍କନ କରୁ କରୁ ରେଖା, ସରଳରେଖା, ବନ୍ଧରେଖା ପ୍ରଭୃତି ସବୁ ପିଲର ଆଖିରେ ପଡ଼ିବ । ଯେତେବେଳେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପଦାର୍ଥର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସେ ସହଜରେ ଆସେ ସୁଦ୍ଧା ପାରିବ, ତେତେବେଳେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଅଙ୍କନ କରିବା ତାହା ପସରେ ଆଦୌ କଠିନ ହେବ ନାହିଁ ।

ଏହିସବୁ କାରଣରୁ ପ୍ରଥମ ଶିଖାଳିମାନଙ୍କୁ ଅଗେ ସରଳରେଖା ଆଦି କାଟିବାରେ ନ ଖଟାଇ ଯେବେ ଗୋଟିଏ ପିଲକୁ ଖଣ୍ଡିଏ କନା ଆଉ ଗୋଟିଏ ସଢ଼େଇରେ କୌଣସି ରଙ୍ଗ ଗୋଳ

ତାହାକୁ ଦେବ ଏବଂ ଗୋଟିଏ କମଳା ଦେଖାଇ କହିବ ଯେ, କନା ଖଣ୍ଡିକୁ ରଙ୍ଗରେ ବୁଡ଼ାଇ ଯେପରି ରଙ୍ଗା ସେପରି ଏ କମଳାଲେନ୍ଦୁଟି ଚନ୍ଦ୍ରରେ ଦେଖାଇ ଦିଅ, ଆହୁରି ମଧ୍ୟ କହିବ ଯେ, କନାକୁ ରଙ୍ଗରେ ବୁଡ଼ାଇ ଖାଲ କାଗଜରେ ବସାଇଦେଲେ ଏହି ପଦାର୍ଥଟି ହୋଇଯିବ,

୨ ନମ୍ବର ଚନ୍ଦ୍ର

ତେବେ ସେ ସେହି କନାଖଣ୍ଡିକ ନେଇ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ ବସାଇ ଦେଲେ ତାହା ୨ ନମ୍ବର ଚନ୍ଦ୍ରର ଉଦ୍ଧୃତ ଶ ଚନ୍ଦ୍ରପରି ଗୋଲ ଧାକାରର ଗୋଟିଏ ଆକୃତି ଦେଖାଯିବ । ତେତେବେଳେ ଶିକ୍ଷକ ସେ ଛପାର ମୁଣ୍ଡଟି ଟିକିଏ ବସାଇଦେଲେ ସହଜରେ କମଳାଲେନ୍ଦୁର ଆକୃତି ଚିତ୍ରା ଧରିବ । ୨ ନମ୍ବର

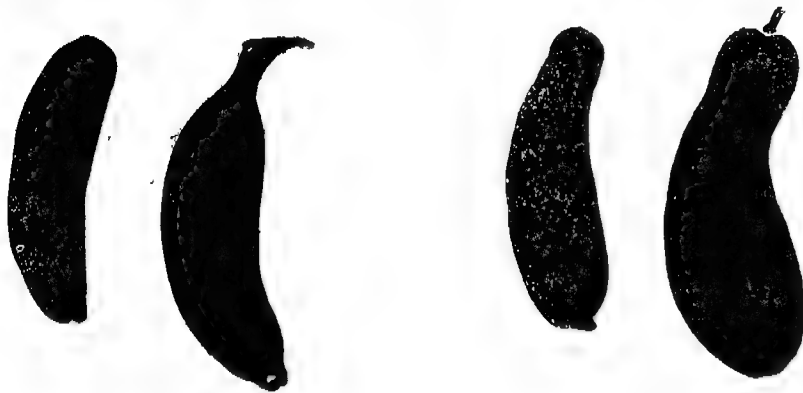

ଚନ୍ଦ୍ରର ବାମ ପାଖର ଚନ୍ଦ୍ର ଦେଖ । ହିତାୟତରୁ ପିଲ ନିଜେ ମୁଣ୍ଡଟି ବସାଇ ଦେଇ ପାରିବ । ସେହିପରି ବେଳ, ତାଳ ପ୍ରଭୃତି ଫଳଗୁଡ଼ିକର ଚନ୍ଦ୍ର ସହଜରେ ହୋଇ ପାରିବ । ତା ପରେ ସେହି ପ୍ରଣାଳୀରେ ପିଜୁଳ ବା ଆମ୍ବ କରିବାପାଇଁ ସେହି କନାକୁ ଟିକିଏ ଘସି ଆଲ ଲମ୍ବା କରି ବସାଇଦେଇ

୩ ନମ୍ବର ଚନ୍ଦ୍ର

ଏକ ପାଖରେ ମୁଣ୍ଡି ଦେଖାଇଦେବ । ତାହାହେଲେ ପିଜୁଳ ଓ ଆମ୍ବ ହୋଇ ପାରିବ । ଆଉ ଟିକିଏ ସରୁ ଓ ଅଧିକ ଲମ୍ବା କରି କନାକୁ ଘସି ଦେଇ ତହିଁର ଦୁଇ ପାଖରେ କଦଳୀର ଦୁଇ ମୁଣ୍ଡ ଦେଖାଇଦେଲେ କଦଳୀର ଚନ୍ଦ୍ର ହୋଇଯିବ । ୪ ନମ୍ବର ଚନ୍ଦ୍ର ଦେଖ । ତହିଁରୁ ସହଜରେ କାବୁଡ଼ି ମଧ୍ୟ କଳ ହେବ । ୫ ନମ୍ବର ଚନ୍ଦ୍ର ଦେଖ । ପୁଣି ତହିଁର ଏକପାଖ ଆଉ

ଟିକିଏ ସରୁ ଓ ଗୋଲ ଅଟେ କିନ୍ତୁ ମୃତ୍ତି ଦେଖାଇ ଦେଲେ ସୁଲ୍ଲ ହୋଇଯିବ । ୭ ନମ୍ବର ଚନ୍ଦ୍ର

୪ ନମ୍ବର ଚନ୍ଦ୍ର

୫ ନମ୍ବର ଚନ୍ଦ୍ର

ଦେଖ । ଏହିପରି ଭଲ ଭଲ ପଦାର୍ଥ ଅନୁସାରେ ଅଳ୍ପ ମୋଟ ବା ସରୁ, ଗୋଲ ବା ଲମ୍ବା କରିବାକୁ ଅଧିକ ପରିଶ୍ରମ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ କିମ୍ବା ଶିଖାଲିମାନଙ୍କୁ ଶିଖିବାକୁ କଠିନ ହେବ ନାହିଁ । ଏଗୁଡ଼ିକ ସହଜରେ ସେମାନେ କରି ପାରନ୍ତି ଓ ତହିଁରୁ ଏତେ ସହଜରେ ପଦାର୍ଥର ସାମାନ୍ୟ ଅବୃତ୍ତି ଦେଇ ପଦାର୍ଥଟି କେବଳ ଚିହ୍ନିବା ଭଳି କରି ପାରନ୍ତି ସ୍ପଷ୍ଟତଃ ସେମାନଙ୍କର ଚିନ୍ତାବିଦ୍ୟା ପ୍ରତି ପ୍ରବୃତ୍ତି ଓ ପ୍ରଜ୍ଞା ବଢ଼ିଯିବ ।

ଏହା ପରେ ଗୋଟିକେତେ ପହର ଚନ୍ଦ୍ର ଉପରେ ପ୍ରଣାଳୀରେ ସେମାନଙ୍କୁ କରିବା ପାଇଁ ସହଜରେ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯାଇ ପାରିବ । ପହରୁଡ଼ିକ କଲେବେଳେ ପହରେ ଶିଶୁ ଦେଖାଇବାପାଇଁ ତାଙ୍କ ହାତରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ପହ ଧରି ଦେଇ ସେହି ଶିଶୁଗୁଡ଼ିକ ଦେଖାଇବାକୁ କହିଲେ ସେମାନେ ସହଜରେ କେବଳ ଗାର କାଟି ଶିଶୁ ଦେଖାଇ ଦେଇ ପାରନ୍ତି । ଏହି ସମୟରେ ସରଳରେଖା ଓ ବକରେଖା ବିଷୟରେ ତାଙ୍କୁ ଯାହା ଉପଦେଶ ଦେବ, ସେମାନେ ତାହା ସହଜରେ ବୁଝି ପାରନ୍ତି ଏବଂ ଅନୁକରଣ କରିବେ । ଏତେବେଳେ ନିଜର ମନକୁ ସରଳ ରେଖା ଆଙ୍କିବା ସେମାନଙ୍କର ଅଭ୍ୟାସ ହୋଇଯିବ ।

ଚିନ୍ତାବିଦ୍ୟା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବିଶେଷ ବିବରଣ ଏଠାରେ ଦେଖାଇବାର ସ୍ଥାନ ନୁହେଁ । ଚିନ୍ତାବିଦ୍ୟାର ବିଶେଷ ବିବରଣ ଲେଖିବାକୁ ଗଲେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ବିଷୟରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ବୃହତ୍ ପୃଷ୍ଠିକ ହେବ । ସହଜରେ ଚିନ୍ତାବିଦ୍ୟା ଶିକ୍ଷା କରିବା

୬ ନମ୍ବର ଚନ୍ଦ୍ର

ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ସୁପରିଚିତ ଶିଳ୍ପୀ (Artist)ଙ୍କୁ ଉପେନ୍ଦ୍ର ମହାରାଜାଙ୍କର “ସହଜ ଚିତ୍ରଶିଳ୍ପୀ” ପୁସ୍ତକମାନ ଅଲଗାଲଗାତା ମଧ୍ୟରେ ମୁଦ୍ରିତ ହେବ । ତାହା ପାଠ କଲେ ଏ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବିଶେଷ ବିଚାରଣା ହୁଏ ପାରିବ ।

ଚିତ୍ର କରିବାକୁ ଶିକ୍ଷାକଲେ ଯେ କୌଣସି ପଦାର୍ଥ ସହଜରେ ଚିତ୍ର କରି ପାରିବ । ଚିତ୍ର କରିବା ପାଇଁ ରଙ୍ଗ ଲଗାଇବା ପ୍ରଣାଳୀ ଓ ରଙ୍ଗ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କିଛି କିଛି ଜାଣିବା ବିଶେଷ ଆବଶ୍ୟକ ।

ରଙ୍ଗ ଲଗାଇବା ପ୍ରଣାଳୀ—

ରଙ୍ଗ ଦେବା ପୂର୍ବେ ପଦାର୍ଥଗୁଡ଼ିକରେ ପ୍ରଥମେ ଏକପରସ୍ତ ଅସ୍ତର ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ସାଧାରଣତଃ ଖଡ଼ିକୁ ବାଟି ସେହି ଖଡ଼ିଗୋଳା ପାଣିରେ ଅସ୍ତର ଦିଆଯାଏ । ଏହି ଅସ୍ତର ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପାଇଁ ଖଡ଼ିକୁ ବାଟି ଡହିସଙ୍ଗେ ତେନ୍ତୁଳମଞ୍ଜିର ଅଠା ଗୋଳାଇ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଚଉଡ଼ା ଭୂଳ ବା ବୁରୁସ୍ (Brush) ଦ୍ଵାରା ତାହା ପଦାର୍ଥ ଉପରେ ଲଗାଇବାକୁ ହୁଏ ।

ତେନ୍ତୁଳମଞ୍ଜି ଅଠା—

ତେନ୍ତୁଳମଞ୍ଜି ଅଠା କରିବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରଥମେ ମଞ୍ଜିଗୁଡ଼ିକୁ ଗୋଟିଏ ଢାଣ୍ଡିରେ ପକାଇ ତାହା ନିଆଁରେ ବସାଇ ଭାଜିଦେବ । ସେଗୁଡ଼ିକ ଟକ୍ ଟକ୍ ହୋଇ ଫୁଟିବ । ଗରମ ଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଥଣ୍ଡା ପାଣିରେ ବହୁତବାର ଦେବ । ୧୨ ଘଣ୍ଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବହୁତବାର ସେ ଗୁଡ଼ିକ ଫୁଲିଯିବ । ତେତେବେଳେ ଢାଣ୍ଡିରେ ଚକଟି ଦେଲେ ତହିଁରୁ ଗୃସ୍ମାଯାକ ବାହାରିଯିବ ଓ ଶସଗୁଡ଼ିକ ଅଲଗା ରହିଯିବ । ଗୃସ୍ମାଗୁଡ଼ିକ କାଢ଼ି ପକାଇ ଏହି ଶସଗୁଡ଼ିକୁ ଶିଳରେ ଛେଚି ତାହାକୁ ବେଶ୍ ଚିକ୍କଣ କରି ବାଟି ଦେବ । ସେହି ଚିକ୍କଣ ବଟା ମଞ୍ଜିକୁ ଗୋଟିଏ ଢାଣ୍ଡିରେ ପୁରାଇ ତହିଁରେ କିଛି ପାଣିଦେଇ ତାହାକୁ ଗୋଳାଇ ଦେବ । ମଇଦାରେ ଲେହୁ ଅଠା ରନ୍ଧିବାକୁ ହେଲେ ଯେତିକି ପାଣି ଆ କରିବାକୁ ହୁଏ ଏହାକୁ ମଧ୍ୟ ସେହି ମରମାଣରେ ପାଣିଆ କରି ଗୋଳିବା ତା ପରେ ଏହାକୁ ନିଆଁରେ ବସାଇ ଖଣ୍ଡିଏ ଚଟୁରେ ଗୋଳାଉଥିବ । ଯେତେବେଳେ ଦେଖିବ ତାହା ଧକ୍ ଧକ୍ ହୋଇ ଫୁଟିବ, ତେ ତେବେଲେ ଜାଣିବ ଯେ, ଅଠା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଗଲାଣି । ତା ପରେ ତାହାକୁ ନିଆଁରୁ ଓଢ଼ାଇ ଆଣିବ ।

ଏହି ଅଠାକୁ ବଟା ଖଡ଼ି ସଙ୍ଗେ ମିଶାଇ ପାଣିଦେଇ ଗୋଳାଇ ଯହିଁରେ ଲଗାଇବାର ଥିବ ବୁରୁସ୍ ଦ୍ଵାରା ତହିଁରେ ଲଗାଇବ । ଗୋଳାଇବା ବେଳେ ବଟା ଖଡ଼ି ଯେତେ ଦେବ, ତହିଁରୁ ଆମ୍ଭା ଏହି ତେନ୍ତୁଳମଞ୍ଜି ଅଠା ପକାଇ ତହିଁରେ ପାଣି ମିଶାଇ ଗୋଳିବ । ଅସ୍ତର ମୋଟା

କରିବାର ଥିଲେ ତହିଁକୁ ଅଟକଳ କରି ଆଲ୍ ପାଣି ଦେଇ ଗୋଲାବର, ଯେପରି ତୁଳିରେ ଭଲ କରି ଲଗାଇ ଦେବ । ଅସ୍ତର ପତଳା କରିବାକୁ ହେଲେ ସେହି ଅନୁସାରେ ଯେତେ ପାଣି ଆବଶ୍ୟକ ସେତେ ପାଣି ଦେଇ ଗୋଲାବ ଅସ୍ତର ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବ ।

ଯେକୌଣସି ପଦାର୍ଥ ଚନ୍ଦ୍ର କରିବ, ତହିଁରେ ପ୍ରଥମେ ଏକପରସ୍ତ ଏହି ଅଠାମିଶା ଖଡ଼ ବୋଲି ଦେବାକୁ ହେବ । ଏହାକୁହିଁ ଅସ୍ତର କହନ୍ତି । ସାଧାରଣତଃ ଅସ୍ତର ଏକ ପରସ୍ତରେ ଠିକ୍ ହୁଏ ନାହିଁ; ତେଣୁ ଦୁଇପରସ୍ତ ଅସ୍ତର ଦିଆଯାଏ । ପ୍ରଥମ ପରସ୍ତ ଅସ୍ତର ଲଗାଇ ତାହାକୁ ଖରାରେ ଶୁଖାଇ ଦେବ । ଶୁଖିଗଲେ ତହିଁଉପରେ ତୁଳିଦ୍ୱାରା ଆଉ ଏକ ପରସ୍ତ ଅସ୍ତର ଲଗାଇବ । ଦ୍ୱିତୀୟ ପରସ୍ତ ଅସ୍ତର ଶୁଖିଗଲେ ତାହାକୁ ଉତ୍ତମରୂପେ ଖଣ୍ଡିଏ କନାରେ ଗୋଛି ତହିଁଉପରେ ଚନ୍ଦ୍ର କରିବ ।

ସାଧାରଣ ଶିଳା ମଧ୍ୟରେ ଚନ୍ଦ୍ରକାର୍ଯ୍ୟଟି ଅତି କଠିନ କାର୍ଯ୍ୟ । ଏହା ସାଧନ କରିବାକୁ ବହୁ ସମୟ ଲାଗିଥାଏ । ହାତର ଓ ଅଖିର ପରିଚ୍ଛନ୍ନା ଏଥିରେ ବିଶେଷ ପ୍ରୟୋଜନ । ବିବେଚନା ଶକ୍ତିର ଅଧିକ ପରିଚ୍ଛନ୍ନା ମଧ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ପଦାର୍ଥର ସ୍ୱାଭାବିକ ଅବସ୍ଥା, ପ୍ରକୃତିର ଦୃଶ୍ୟ ଏବଂ ନାନା ବିଷୟର ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣଶକ୍ତି ବୁଦ୍ଧି ନ ହେଲେ ଚନ୍ଦ୍ରବିଦ୍ୟାରେ ସଫଳତା ଲାଭ କରିବା କଠିନ । ଏଠାରେ ଚନ୍ଦ୍ର ବିଷୟ ବିଶଦଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହେବା ସମ୍ଭବପର ନୁହେଁ । କେବଳ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ସାଧାରଣ ଜ୍ଞାତବ୍ୟ ବିଷୟର ସୂଚନା ଦିଆଗଲା ।

ରଙ୍ଗ ସ୍ଥଳ ବା ଅସଲ ରଙ୍ଗ କେବଳ ସାତ ପ୍ରକାର । କିନ୍ତୁ ବ୍ୟବହାରରେ ଯେ କେତେ ପ୍ରକାର ରଙ୍ଗ ଦେଖାଯାଏ, ତାହାର ସୀମା ନାହିଁ । ସେ ସମସ୍ତ ରଙ୍ଗ ଏହି ସାତଗୋଟି ରଙ୍ଗରୁ ଗୋଟିଏ ବା ତହିଁମଧ୍ୟରୁ ଦୁଇ ବା ତତୋର୍ଧିକ ରଙ୍ଗର ଏକତ୍ର ସଂଯୋଗରୁ ଜାତ । କୌଣସି ପ୍ରକାର ରଙ୍ଗ କରିବାକୁ ହେଲେ ବଜାରରେ ବିକ୍ରୟ ହେଉଥିବା ଗୋଟିକେତେ ରଙ୍ଗ ମସଲା କଣିଆଣି ତହିଁ ମଧ୍ୟରୁ ଦୁଇଗୋଟି, ତିନିଗୋଟି, ଚାର୍ଗୋଟି ବା ତତୋର୍ଧିକ ରଙ୍ଗକୁ ଏକତ୍ର ମିଶାଇ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ରଙ୍ଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିନେବାକୁ ହୁଏ । ନିମ୍ନରେ କେତେ ଗୋଟି ଉଦାହରଣ ଦିଆଗଲା :-

ହଳଦିଆ ଓ ଗାଲ	ରଙ୍ଗ ମିଶାଇଲେ	ଶାରୁଆ (ସହ ରଙ୍ଗ) ହେବ ।
ହଳଦିଆ ଓ ନାଲି	”	ନାରଙ୍ଗି ରଙ୍ଗ ହେବ ।
ହଳଦିଆ, ଧଳା ଓ ଗାଲ	”	କଥା ବିଲତକାରଗଣ ରଙ୍ଗ ହେବ
ହଳଦିଆ, କାଢ଼ମାଟି ଓ ଗେରୁ	”	ଶାଳକାଠର
ନାଲି ଓ ଧଳା	”	ଗୋଲପି

ନାଲ୍ ଓ କଳା	ରଙ୍ଗ ମିଶାଇଲେ	ଖଇରା	ରଙ୍ଗ ହେବ
ନାଲ୍ ଓ ନାଲ	”	ବାଇଗଣି	”
ନାଲ, ହଳଦିଆ ଓ ଧଳା	”	କମଳାଲେସୁ	”
ନାଲ, ଧଳା ଓ ଆସ୍ମାନ୍	”	ସମୁଦ୍ର	”
ନାଲ, ଧଳା ଓ ହଳଦିଆ	”	ଅଳ୍ପ ସାବଜା	”
ନାଲ, ଧଳା, କଳା ଓ ଗେରୁ	”	ମାଟିଆ	”
ନାଲ, ହଳଦିଆ, କଳା ଓ ଗେରୁ	”	ଆଖି ତୋଳାର	”
ଧଳା, କାରମାଟି, ହଳଦିଆ ଓ ଗେରୁ	”	ବେଦାନାର ରଙ୍ଗ	”
ଧଳା, ଗେରୁ, ଲୁଲ ଓ କଳା	”	ନଞ୍ଜିଆକତାର	”

ଯେଉଁ ସବୁ ରଙ୍ଗ ଏକାଠି ମିଶାଇ ରଙ୍ଗ ତିଆରି କରାଯାଏ, ସେହି ସବୁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ରଙ୍ଗ ଯେପରି କମ୍ ବା ବେଶି ହେବ, ସେହିପରି ସେମାନଙ୍କର ପରିମାଣ ଭେଦରେ ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଥକ୍ ରଙ୍ଗ ହେବ । ଯେଉଁ ରଙ୍ଗ ଉତ୍ପନ୍ନ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିବ, ପ୍ରଥମେ କୌଣସି ପଦାର୍ଥରେ ସେହି ରଙ୍ଗକୁ ଆଗେ ଉତ୍ପନ୍ନରୂପେ ଫର୍ବେସଣ କରି ସ୍ଥିର କରିବ ଯେ, କେଉଁ କେଉଁ ରଙ୍ଗର ସଂଯୋଗରେ ସେହି ରଙ୍ଗ ହୋଇ ପାରେ । ତଦନ୍ତ୍ରସାରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ରଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକୁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଶାନ୍ତରେ ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ଗୋଳାଇ ରଖିବ । ଗୋଟିଏ ପ୍ରଥକ୍ ପାତ୍ରରେ ସେହି ସମସ୍ତ ରଙ୍ଗରୁ କିଛି କିଛି ନେଇ ତାହାକୁ ମିଶାଇ ମିଶାଇ ଖଣ୍ଡିଏ କାଳରେ ପ୍ରତିଧର ଲଗାଇ ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖିବ, କେତେଦୂର ସେ ରଙ୍ଗ ହୋଇ ପାରୁଛି । ଏହିପରି ମିଶାଇ ମିଶାଇ ପରୀକ୍ଷା କଲେ ଶେଷକୁ ଯେଉଁ ରଙ୍ଗ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିବ ସେହି ରଙ୍ଗ ହୋଇଯିବ । ତେତେବେଳେ ଯେଉଁ ଯେଉଁ ରଙ୍ଗ ଯେଉଁ ପରିମାଣରେ ମିଶାଇଥିବ, ତାହା ଲେଖି ରଖିବ ଏବଂ ପରେ ଦରକାର ପଡ଼ିଲେ ସେହି ପରିମାଣରେ ମିଶାଇ ସେହି ରଙ୍ଗ ବ୍ୟବହାର କରିବ ।

ବଜାରରେ ନାନାପ୍ରକାର ରଙ୍ଗ ବିକ୍ରୟ ହୁଏ । ସେସବୁ ରଙ୍ଗ ଚିତ୍ରି କରି ନ ଆଣିଲେ ସହଜରେ ଠକାମିରେ ପଡ଼ିବାକୁ ହୁଏ । ଲୁଗା, ସୁତା ଓ ଅନ୍ୟ ପଦାର୍ଥମାନ ରଙ୍ଗାଇବାପାଇଁ ଯେଉଁ ସବୁ ରଙ୍ଗ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ, ସେ ସବୁ ରଙ୍ଗଦ୍ୱାରା ପଦାର୍ଥ ଓ ସୂତ୍ରସବୁର ଚିତ୍ରକାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇପାରେ ନାହିଁ । ଚନ୍ଦ୍ର କରିବାର ରଙ୍ଗ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରଥକ୍ । ଚନ୍ଦ୍ର ନିମନ୍ତେ ଯେଉଁ ରଙ୍ଗ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ତାହାଦ୍ୱାରା ଲୁଗାପଟା, ସୁତା ପ୍ରଭୃତି ରଙ୍ଗ କରାଯାଇ ପାରେ ନାହିଁ । ଏହି ମୂର୍ତ୍ତି ବା କଣ୍ଢେଇ ଚନ୍ଦ୍ର କରିବାର ରଙ୍ଗ ପୁଣି ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଅଛି । ଏହା ପ୍ରଧାନତଃ ଦୁଇ ଭାଗରେ

ବିଭକ୍ତ ଯଥା ପାଣିରଙ୍ଗ ଓ ତେଲରଙ୍ଗ । ପାଣିରଙ୍ଗ ପାଣିରେ ମିଶାଯାଇ ପାରିବ ଏବଂ ତାହାକୁ ପାଣିରେ ଗୋଳାଇ ସେହି ରଙ୍ଗରେ ଚିତ୍ର କରାଯାଏ । ତେଲରଙ୍ଗ ପାଣିରେ ମିଶି ପାରିବ ନାହିଁ । ତାହା କେବଳ ତେଲରେ ବା ସେହିପରି ଅନ୍ୟ ତେଲିଆ ପଦାର୍ଥରେ, ଯଥା ବାଣ୍ଟିସୁ ଆଦିରେ ମିଶାଇ ଚିତ୍ର କରିବାରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।

ପାଣିରଙ୍ଗ କରାଯାଇଥିବା ପଦାର୍ଥକୁ ପାଣିରେ ଧୋଇଦେଲେ ରଙ୍ଗ ଛଡ଼ିଯାଇ ପାରିବ, ମାତ୍ର ତେଲରଙ୍ଗ ସହଜରେ ଛଡ଼ିବ ନାହିଁ । ତାହା ଛଡ଼ାଇବାକୁ ହେଲେ କିରାସିନ୍ ତେଲ, ଭାରପିନ୍ ତେଲ, ସ୍ପିରିଟ୍ ଏବଂ ନଡ଼ିଆତେଲ ଓ ସାବୁନ ବା ସୋଡ଼ା ବୋଲି ଛଡ଼ାଇଲେ ତାହା ବହୁପରିମାଣରେ ଛଡ଼ିଯାଇ ପାରିବ ।

ପାଣି ରଙ୍ଗର ବ୍ୟବହାର —

ଚିତ୍ର କରିବା ପାଇଁ ଯେକୌଣସି ପାଣିରଙ୍ଗ ବ୍ୟବହାର କରିବ ତହିଁରେ ଅଠା ନିଦେଇ ସେ ରଙ୍ଗ ଲାଗି ରହିବ ନାହିଁ; ତେଣୁ ରଙ୍ଗ ଗୋଳିବା ପୂର୍ବରୁ କିଛି ଅଠା ଗୋଟିଏ ପାତ୍ରରେ ପାଣିରେ ଭିଜାଇ ରଖିବ । ସାଧାରଣତଃ ଏଥିପାଇଁ ଗୁଡ୍ ଅଠା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ଗୁଡ୍ ଅଠାକୁ ପାଣିରେ ବହୁସମୟ କିଛି ସମୟ ରଖିଲେ ତାହା ପାଣିରେ ମିଶିଯାଏ । ଯେବେ କୌଣସି ରଙ୍ଗ ଗୋଳାଇବା ଆବଶ୍ୟକ ହେବ ପ୍ରଥମେ ଗୋଟିଏ ପାତ୍ରରେ ସେହି ରଙ୍ଗକୁ ନେଇ ତହିଁରେ ଏହି ଅଠାଲିଆ ଜଳ ଦେଇ ଅଳ୍ପଲିଙ୍ଗୁ ଗୋଳାଇ ବାହୁଅ ପରି କରିଦେବ । ତା ପରେ ଆବଶ୍ୟକ ପରିମାଣ ଜଳ ମିଶାଇ ତାହାକୁ ଭୁଲିଦ୍ୱାରା ବ୍ୟବହାର ଉପଯୋଗୀ କରିବ । ରଙ୍ଗ ଯେବେ ବୁନା ନ ହେଉ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ଥିବ ତେବେ, ତାହାକୁ ଆଗେ ଚୁଣ୍ଟି କରିଦେବ । ସାଧାରଣତଃ ରଙ୍ଗର ପରିମାଣ ଯେତେ ତହିଁର ଅଥା ଅଂଶ ଅଠାର ପରିମାଣ ମିଶାଇବାକୁ ହୁଏ ।

ରଙ୍ଗର ପାତ୍ର —

ଅଠା ମିଶାଇ ରଙ୍ଗ ଗୋଳାଇବା କାରଣ କାଠର ବା ଚିନା ମାଟିର ପାତ୍ର ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇ ପାରେ । ସାଧାରଣ ମାଟିପାତ୍ରରେ ରଙ୍ଗ ଗୋଳିବା କଦାଚ ସୁବିଧା-ଜନକ ନୁହେଁ । ନଡ଼ିଆ

ରଙ୍ଗର ପାତ୍ର

ସତେଇ ସବାପେସା ଅଧିକ ସୁବିଧାଜନକ । ପାଣି ରଙ୍ଗରେ କୌଣସି ପଦାର୍ଥ ଚନ୍ଦ୍ର କର ତହିଁଉପରେ ଏକପରସ୍ତ ବାଣ୍ଟିସ୍ ଲଗାଇଦେଲେ ସେହି ଚନ୍ଦ୍ର ଉପରେ ପାଣି ପଡ଼ିଲେ ମଧ୍ୟ ରଙ୍ଗର କୌଣସି କ୍ଷତି ହେବ ନାହିଁ । ବାଣ୍ଟିସ୍ ଲଗାଯାଇଥିବା ଚନ୍ଦ୍ର ଉପରେ ଧୂଳି ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ମଇଳା ପଡ଼ିଥିଲେ ତାହା ମଧ୍ୟ ଓଦା କନାରେ ପୋଛାଯାଇ ପାରିବ ।

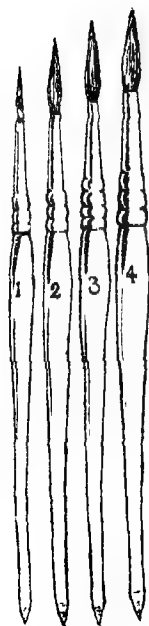
ବାଣ୍ଟିସ୍ ଲଗାଇବା ପୂର୍ବେ ଏକ ପରସ୍ତ ରଙ୍ଗା ଅଗ୍ରଭୂତ ଚନ୍ଦ୍ର ତ ପଦାର୍ଥ ଉପରେ ଦେଲେ ଅଧିକ ସୁବିଧାଜନକ ହେବ । ଅଗ୍ରଭୂତ ପତଳା କର ପାଣିରେ ଗୋଲାଇ ତାହାକୁ ଶୁଦ୍ଧିବାକୁ ହେବ । ଅଠା ହୋଇ ଅସିଲେ ତାହାକୁ ପତଳା ଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ଚନ୍ଦ୍ର ଉପରୁ ଓଢ଼ାଇ ଅଣ୍ଡା କରିବ । ଗୋଟିଏ ଚଉଡ଼ା ତୁଳିଦ୍ୱାରା ଚନ୍ଦ୍ର କରାଯାଇଥିବା ପଦାର୍ଥ ଉପରେ ପତଳା କର ଏକ ପରସ୍ତ ଅଗ୍ରଭୂତ ବୋଲିଦେଇ ତାହାକୁ ଶୁଖାଇ ଦେବ । ଶୁଖିଗଲା ପରେ ଗୋଟିଏ ପାତ୍ରରେ ବାଣ୍ଟିସ୍ ଡାଳି ଦେଇ ତୁଳିଦ୍ୱାରା କିମ୍ବା ଛେଟ କନାବିଣ୍ଡାଦ୍ୱାରା ଅଥବା ହାତଟିପଦ୍ୱାରା ପଦାର୍ଥଟିର ସମସ୍ତ ଅଂଶରେ ସମାନ କରି ଏକ ପରସ୍ତ ଲଗାଇ ଦେଇ ତାହାକୁ ଖରାବେ ଶୁଖାଇ ଦେବ । ଶୁଖିଗଲେ ଏହା ଉପରେ ପାଣି ପଡ଼ିଲେ ମଧ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ରର କୌଣସି କ୍ଷତି ହେବ ନାହିଁ ।

ତେଲ ରଙ୍ଗ—

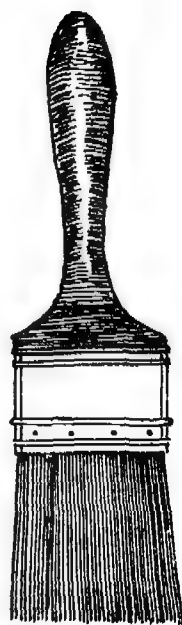
ତେଲ ରଙ୍ଗ ଅନେକ ପ୍ରକାରର ବଜାରରେ ବିକ୍ରୟ ହୁଏ । ସେହି ରଙ୍ଗ ପ୍ଲାସ୍ଟି ଅଟେ ଏବଂ ପାଣି ପଡ଼ିଲେ ନଷ୍ଟ ହୁଏ ନାହିଁ । ତାହା ଛଡ଼ା ଇଣ୍ଡିଆନ ଲିନସିଡ଼ (ଇଣ୍ଡିଆନ ଲିନସିଡ଼ ତେଲ ବା Linseed oil) ରେ କେତେକଗୁଡ଼ିଏ ରଙ୍ଗ ମିଶାଇ ସେହି ରଙ୍ଗରେ ଚନ୍ଦ୍ର କଲେ ମୋଟା କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ସହଜରେ ରଙ୍ଗ ହୋଇ ପାରେ । ଏନାମେଲ୍ (Enamel) ରଙ୍ଗ ନାମକ ଏକପ୍ରକାର ରଙ୍ଗ ବଜାରରେ ବିକ୍ରୟ ହୁଏ, ତାହା ଠିକ୍ ଏହି ତେଲ ରଙ୍ଗ ପରି । ତହିଁରେ ନାନା ପ୍ରକାର ଚନ୍ଦ୍ର କରାଯାଏ । ସେ ରଙ୍ଗ ମଧ୍ୟ ସହଜରେ ଉଠିଯାଏ ନାହିଁ । ସାଧାରଣ ବାଣ୍ଟିସ୍ରେ ରଙ୍ଗ ମିଶାଇ ରଙ୍ଗ କଲେ ତାହା ମଧ୍ୟ ସହଜରେ ଉଠିବ ନାହିଁ ।

ତୁଳି —

ସବୁ ରଙ୍ଗ ତୁଳିଦ୍ୱାରା ପଦାର୍ଥରେ ଲଗାଇବାକୁ ହୁଏ । ତୁଳିଗୁଡ଼ିକ ଓଷଲେମ୍, ଛେଲିଲେମ୍, ସେବୁଲ୍ ବୋଲି ଏକପ୍ରକାର ଭାବ ଶୀତପ୍ରଧାନ ଦେଶରେ ଅଛନ୍ତି ତାଙ୍କ ଲେମ୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ

କେତେକ ପଶୁଙ୍କ ଲେଖାଦ୍ୱାରା ହୁଏ । ଘୋଡ଼ାର ବେକର ଓ ଲଞ୍ଜର ବାଳରେ ମଧ୍ୟ ମୋଟା କାମ ପାଇଁ ତୁଳି ହୁଏ । ତୁଳି ନାନାପ୍ରକାର ନିର୍ମିତ ହୋଇ ବିବିଧ ହେଉଅଛି । ମୋଟା କାମ ନିମନ୍ତେ ମୋଟା ତୁଳି ଓ ବାରିକ୍ କାମ ନିମନ୍ତେ ଖୁବ୍ ସରୁ ତୁଳି ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ସରୁ ଓ ମୋଟା ଅନୁସାରେ ତୁଳିଗୁଡ଼ିକ ଶ୍ରେଣୀଭାଗ କରାଯାଇଅଛି ଏବଂ ତାହା ଭଲ ଭଲ ନମ୍ବରଦ୍ୱାରା ପରିଚିତ । ଗୋଲ ତୁଳିଗୁଡ଼ିକ ୦ ନମ୍ବରଠାରୁ ୧୮ ନମ୍ବର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ ହୋଇ ବିବିଧ ହୁଏ । ଅତି ସୂକ୍ଷ୍ମ ତୁଳିର ନମ୍ବର ୦ (ଶୂନ୍ୟ) ଅଟେ । ତହିଁରୁ କ୍ରମେ ମୋଟା ତୁଳି ୧, ୨, ୩ ଇତ୍ୟାଦି ନମ୍ବରଦ୍ୱାରା ପରିଚିତ ହୁଏ । ୨ ନମ୍ବର ଚନ୍ଦ୍ରରେ ୪ ଗୋଟି ତୁଳି ଦିଆଯାଇଅଛି । ଉପରିଭୁକ୍ତ ଶ୍ରେଣୀରୁ ଅଧିକ ମୋଟା ତୁଳିଗୁଡ଼ିକ ଚେପ୍ଟା । ତାହା ସାଧାରଣତଃ ତୁଳି ନାମରେ ପରିଚିତ ନ ହୋଇ ବ୍ରୁଶ୍ (Brush) ନାମରେ ପରିଚିତ । ପାଣିର ରଙ୍ଗ, ତେଲ

୨ ନମ୍ବର

ରଙ୍ଗ ଏବଂ ସରୁ ପ୍ରକାର ରଙ୍ଗ ତୁଳିଦ୍ୱାରା ପଦାର୍ଥରେ ୩ ନମ୍ବର ଚନ୍ଦ୍ର ବୋଳାଯାଏ । ତୁଳିଗୁଡ଼ିକ ବ୍ୟବହାର କଲପରେ ସେଗୁଡ଼ିକ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଉତ୍ତମରୂପେ ଧୋଇ ପରିଷ୍କାର କରି ପୋଛି ସଫା କରି ରଖିଦେବା ଉଚିତ । ତାହା ନ କଲେ ତୁଳି ଶୀଘ୍ର ନଷ୍ଟ ହୋଇ ଯାଏ । ପାଣିରଙ୍ଗ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲେ ତୁଳିକୁ ପାଣିରେ ଧୋଇବା । ମାତ୍ର ତେଲରଙ୍ଗ, ବାଣ୍ଟିସ୍ ବା ଏନାମେଲ ପ୍ରଭୃତି ରଙ୍ଗ ବ୍ୟବହାର ପରେ ତୁଳିକୁ କରପିକିତେଲ ବା ତାରପିନ୍ ତେଲ ଦ୍ୱାରା ଧୋଇବାକୁ ପଡ଼େ; ତାହା ନ ହେଲେ ତୁଳି ସଫା ହେବ ନାହିଁ । ଉତ୍ତମରୂପେ ସଫା କରିସାରି ତାହାକୁ କନାରେ ପୋଛି ରଖିଦେବା । ତୁଳିକୁ ବା ବ୍ରୁଶ୍‌ଟୁ ତେଲରେ ଧୋଇ ସଫା କରିବା ପରେ ପୁଣି ସାବୁନରେ ଧୋଇଦେଲେ ସେଥିରୁ ତେଲଅଂଶ ମଧ୍ୟ ବାହାରିଯାଏ ଏବଂ ତୁଳି ଅଧିକକାଳ ସ୍ଥାୟୀ ହୁଏ ।

ବାଣ୍ଟିସ୍ ଓ ପାଲିସ୍

ନାନା ପ୍ରକାରର ବାଣ୍ଟିସ୍ ବଜାରରେ ବିବିଧ ହୁଏ । ବାଣ୍ଟିସ୍‌ର ପ୍ରଧାନ ଉପାଦାନ ଝୁଣା । ଓଡ଼ିଶାର ପାବନ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳମାନଙ୍କରେ ଓ ଓଡ଼ିଶା ଗଡ଼ଜାତମାନଙ୍କରେ ନିଜସ୍ୱପରିମାଣରେ ଝୁଣା ମିଳେ । ଝୁଣା ଶାଳଗଛର କ୍ଷୀର । ଯେତେ ସ୍ଥାନରେ ଶାଳଗଛ ଅଛି, ସେହି ଶାଳଗଛରୁ ଅପେ ଅପେ କ୍ଷୀର ବାହାରି ତାହା ଶୁଖିଯାଇ ଗଛରେ ଲାଗି ରହିଥାଏ । ସେହି ଗୁଡ଼ିକୁ ଝୁଣା କହନ୍ତି ।

ଲୋକେ କେବଳ ତାହାକୁ ସମ୍ରଦ୍ଧ କରି ଅଣନ୍ତି ଓ ବଜାରରେ ତାହା ଝୁଣା ନାମରେ ବିକି ଦିଏ । ଓଡ଼ିଶାକୁ ଅନ୍ୟ ପ୍ରଦେଶରୁ ମଧ୍ୟ କେତେକ ପରିମାଣରେ ଝୁଣା ଅମଦାନି ହୁଏ । ସେ ଝୁଣା ଓଡ଼ିଶାର ଝୁଣା ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ସଫା ଦେଖାଯାଏ । ସେ ଝୁଣାକୁ ସାଧାରଣତଃ ରଞ୍ଜନ ଝୁଣା କହନ୍ତି । ଏଠାକାର କାରଗରମାନେ ରଞ୍ଜନ ଝୁଣା ଏବଂ ଓଡ଼ିଶାର ଦେଶୀ ଝୁଣା ଉଭୟକୁ ଏକାଠି ମିଶାଇ ତହିଁରେ କରାସିନିତେଲ ଦେଇ ବାଣ୍ଟିସ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରନ୍ତି ଓ ସେହି ବାଣ୍ଟିସ୍‌କୁ ଏଠାରେ ସାଧାରଣ କାଠକାମରେ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି । ମାତ୍ର ଅଧିକ ସୁଲ୍ଲବାହୁ କାଠକାମରେ ସେ ବାଣ୍ଟିସ୍ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି ନାହିଁ । ତହିଁରେ ଲାଖର ପାଲିସ୍ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି । ଯେଉଁମାନେ କଣ୍ଟେର ବା ମାଟିର ପିତୁଳା ଆଦି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରନ୍ତି, ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଉପରିଉକ୍ତ ପ୍ରକାରର ବାଣ୍ଟିସ୍ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରନ୍ତି । ତାହାକୁ କେବଳ କଳା, ନାଲି, ଗାଲ, ଶାଗୁଆ ପ୍ରଭୃତି ଗାଡ଼ରଙ୍ଗରେ ଚିହ୍ନିତ ହୋଇଥିବା ପଦାର୍ଥମାନଙ୍କରେ ଲଗାନ୍ତି, ମାତ୍ର ସଫା ରଙ୍ଗରେ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ପଦାର୍ଥ ଉପରେ ଲଗାନ୍ତି ନାହିଁ । କାରଣ ସଫା ରଙ୍ଗର ପଦାର୍ଥ ଉପରେ ଏ ବାଣ୍ଟିସ୍ ଲଗାଇଲେ ତହିଁର ଜ୍ୟୋତି କିମ୍ଭୂତ ମଳିନ ହୋଇଯାଏ । ଏପରି ଜିନିଷ ଉପରେ ବଜାରରୁ ଅନ୍ୟ ବାଣ୍ଟିସ୍ ଖରଦ କରି ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି ।

ବାଣ୍ଟିସ୍ ତିଆରି କରିବା ପ୍ରଣାଳୀ—

ଏଠାରେ କାରଗରମାନେ ଏହି ଦେଶୀ ଝୁଣା ଓ ରଞ୍ଜନ ଝୁଣା ଉଭୟକୁ ମିଶାଇ ତତ୍ତ୍ୱାତ୍ତ୍ୱ ଯେଉଁ ବାଣ୍ଟିସ୍ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରନ୍ତି, ତାହା କରିବାର ପ୍ରଣାଳୀ ଓ ଭାଗ ଏଠାରେ ଦିଆଗଲା :—

ଉପକରଣର ପରିମାଣ :—

ରଞ୍ଜନ ଝୁଣା ଏକ ସେର

ଦେଶୀ ଝୁଣା ଅଧସେର

କରାସିନିତେଲ ଅଧସେର

ପ୍ରଥମେ ଉଭୟ ଝୁଣାକୁ ସୁଥକ୍ ସୁଥକ୍ କରି ରୁଷ୍ଟି କରିବ । ଗୋଟିଏ ମାଟିହାଣ୍ଡି ନିଆଁରେ ବସାଇ ତହିଁରେ ପ୍ରଥମେ ଦେଶୀ ଝୁଣା ରୁଷ୍ଟିଗୁଡ଼ିକ ପକାଇ ଗରମ କରିବ । ତାହା ଅଳ୍ପ ସମୟରେ ତରଳିଯିବ । ତା ପରେ ରଞ୍ଜନ ଝୁଣାର ରୁଷ୍ଟିଗୁଡ଼ିକ ତହିଁରେ ପକାଇଦେବ । ବରାବର ଖଣ୍ଡିଏ କାଠିରେ ବା କାଠର ଚତୁରେ ତାହାକୁ ଘାଣ୍ଟୁଥିବ । ସବୁଗୁଡ଼ିକ ଉତ୍ତମରୂପେ ତରଳିଗଲେ ହାଣ୍ଡିଟି ନିଆଁରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆଣି ସାବଧାନତା ସହଜ ତହିଁରେ କରାସିନିତେଲ ତାଳି ତାହାକୁ ଉତ୍ତମରୂପେ ଗୋଳାଇବ । ତା ପରେ ତାହାକୁ ଖଣ୍ଡିଏ କନାରେ ଛଣି ବୋତଲରେ ରଖିବ ।

କିରାସିନିତେଲ କାଳବା ସମୟରେ ଦେଖିବ, ଯେପରି ଝୁଣାରୁ କାହାରୁଥିବା ଗରାଧୁଆଁ

ତେଲ ସହିତ ହଠାତ୍ ସଂଯୁକ୍ତ ନ ହୁଏ ।
ସେହି ଗରାଧୁଆଁ କିରାସିନି ତେଲରେ
ଲାଗିଗଲେ ତେଲ ହଠାତ୍ ଜଳି ଉଠିବ ।
ତାହାହେଲେ ସମସ୍ତ ପଦାର୍ଥ ନଷ୍ଟ
ହୋଇଯିବ । ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟବା ବ୍ୟକ୍ତିର ହାତ
ଓ ମୁହଁରେ ସେହି କିଆଁ ଲାଗିଯିବା
ମଧ୍ୟ ଅସମ୍ଭବ ନୁହେଁ; ତେଣୁ ହାଣ୍ଡିକୁ
ଓହ୍ଲାଇ ଧୁଆଁକୁ ଦୃଷ୍ଟି ରଖି ସାବଧାନତା
ସହିତ କିରାସିନି ତେଲକୁ ପାତ୍ରର ଏକ
ପାଖରୁ ତାଳି ମିଶାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା
କରିବ । ୧ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର ଦେଖ ।

୧ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର

ପ୍ରସ୍ତୁତ ବାଣ୍ଟିସ୍‌କୁ ଓଜନ କଲେ ସମସ୍ତ ପଦାର୍ଥର ପରମାଣୁରୁ ପ୍ରତି ସେରରେ ପ୍ରାୟ
୧ ଇଞ୍ଚାକ କମି ହୋଇ ଅବଶିଷ୍ଟ ଓଜନର ବାଣ୍ଟିସ୍ ମିଳି ପାରିବ ।

ପାଲିସ୍‌ ଡିଆରି କରିବା ପ୍ରଣାଳୀ—

ଉତ୍କଳ କାଠକାମରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେଉଁ ଲାଖର ପାଲିସ୍ ଦିଆଯାଉଅଛି, ତାହା
ନିମ୍ନଲିଖିତ ଉପାଦାନରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଅଛି ।

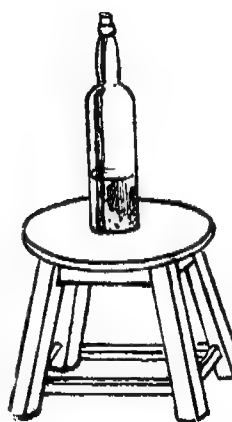
ସ୍ଟିରାକ୍—୧ ସେର

ପତୁର ଲାଖ—ଏକ ପାଆ

ଲେବାନ୍—୨ ଭର

ରୁମୀମସ୍ତକ—୨ ଭର

ଲାଖ, ଲେବାନ୍ ଓ ରୁମୀମସ୍ତକ ଏହି ତିନି ପଦାର୍ଥକୁ ଚୁଣ୍ଟି
କରିବ । ଗୋଟିଏ ବୋତଲରେ ସ୍ଟିରାକ୍ ରଖି ତହିଁରେ ସେହି
ଚୁଣ୍ଟିଗୁଡ଼ିକ ପକାଇ ବୋତଲକୁ ଖରାରେ ଛାଡ଼ି ଦିଆଯିବ । ଦେଲେ
ସେହି ମସଲ ଚୁଣ୍ଟିଗୁଡ଼ିକ ସ୍ଟିରାକ୍‌ରେ ମିଶିଯିବ ଓ ୧୨ ଘଣ୍ଟା ପରେ
ତାହା ବ୍ୟବହାରର ଉପଯୁକ୍ତ ହେବ ।

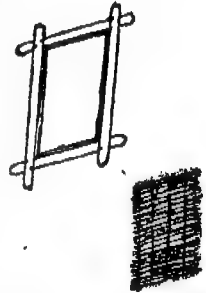
୨ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର

କାଗଜ ଡିଆର

ଶ୍ରୀ କାଗଜରୁ ପୁନଶ୍ଚ ନୂତନ କାଗଜ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇ ପାରେ । ବଜାରରେ କଳତଥର ନାନାପ୍ରକାର କାଗଜ ବିକ୍ରୟ ହେଉଅଛି । କଳତଥର କାଗଜ ଯେପରି ଶସ୍ତା ଦରରେ ବିକ୍ରୟ ହୁଏ, ତାହା ଦେଖି ଲୋକେ ମନେ କରନ୍ତି ଯେ ହାତରେ ଡିଆର କଲେ କାଗଜ କଦାପି ଏତେ ଶସ୍ତା ହୋଇ ପାରବ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ବିଚାର କଲେ ବୁଝାଯାଉଥିବା ଯେ, ଦେଶ ବିଦେଶରେ କାରଖାନାମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ବହୁତ କଞ୍ଚା ମାଲ ଅମ ଦେଶରୁ ପଠାଯାଉଅଛି । କଞ୍ଚା ମାଲ ଖରିଦ କରିବାକୁ କଲର ମାଲିକ ସୁଦ୍ଧା ଦିଅନ୍ତି ଏବଂ ଏ ଦେଶରୁ ତାହା ବୋହୁ ନେବା ପାଇଁ ବହୁତ ଖରଚ କରନ୍ତି । କଲର ସୁଦ୍ଧା, କାରଖାନା ଘର ଡିଆର ଖରଚ, କାରଖାନାରେ ନିୟୁତ ଲୋକଙ୍କ ଦରମା ଓ ସୁର ଆଦିରେ କଲବାଇଙ୍କୁ ବହୁ ଅର୍ଥବ୍ୟୟ କରିବାକୁ ପଡ଼େ । ଏତେ ଖରଚ କରି ସୁଦ୍ଧା ସେମାନେ ବହୁତ ଲାଭ କରନ୍ତି । ଆମେମାନେ ଯେବେ ବିନା ଖରଚରେ ଅମ ଦେଶରେ କାଗଜ ଡିଆର ପାଇଁ ଉପକରଣମାନ ପାଇଁ ଓ ଫୋପାଡ଼ ଦେଉଥିବା ଲୋକା ରହି କାଗଜଗୁଡ଼ିକ ବା ଅନ୍ୟ କଞ୍ଚା ମାଲଗୁଡ଼ିକ ବ୍ୟବହାର କରୁଁ ଓ କଲକାରଖାନା ପାଇଁ କିଛି ବ୍ୟୟ ନ କରୁଁ, ସୁଦ୍ଧା ଓ ରୁକର ନ ରଖି ନିଜେ ଅଳ୍ପ ପରିଶ୍ରମ କରି ଅତି ଅଳ୍ପ ସୁଦ୍ଧାରେ ସାମାନ୍ୟ ଦୁଇ ଟଙ୍କା ଗୋଟି ପଦାର୍ଥ ଖରିଦ କରି ନିଜ ନିଜ ଘରେ କାଗଜ ଡିଆର କରୁଁ, ତେବେ ସସ୍ତାରେ ନ ହେବ କାହିଁକି ? ସୁଖି ସାଧାରଣ ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ କିମ୍ବା ପିଲାଙ୍କ ଲେଖାପଢ଼ା ପାଇଁ କଣିକାରେ ଆମେ ଯେତେ ଅର୍ଥବ୍ୟୟ କରୁଁ, ତାହା ଯେବେ ଘର ଡିଆର କାଗଜ ପାଇଁ ବ୍ୟୟ କରିବାକୁ ନ ପଡ଼େ, ତେବେ ଅନେକ ଧନ ଅମ ଦେଶରେ ରହିଯିବ । ଦେଶର ଆର୍ଥିକ ଅବସ୍ଥା ଉଲଟିର ଦୁଇଗୋଟି ପ୍ରଧାନ ଉପାୟ ଏହି :—୧ । ଦେଶରୁ ଯେତେ କମ୍ ଧନ ବିଦେଶକୁ ବାହାରପାଏ ଯେଥିପାଇଁ ସତର୍କ ହେବା ଏବଂ ୨ । ଯେତେ ଅଧିକ ଧନ ଅନ୍ୟ ଦେଶରୁ ଅମ ଦେଶକୁ ଆସିବ, ତାହାର ଉପାୟ କରିବା । ସାଧାରଣ ବ୍ୟବହାର ଉପଯୋଗୀ କାଗଜଗୁଡ଼ିକ ଘରେ ଘରେ ଡିଆର କରି ପାରିଲେ ବହୁତ ଧନବ୍ୟୟ କମିଯିବ ।

କାଗଜ ଡିଆର ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ବୁଣ୍ଡ ଓ ଗୋଟିଏ ଛୁଆ ଲୋଡ଼ା । ଥରେ ୪୫ ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ କରି ଲଟାର ଓ ଚୁନର ଗୋଟିଏ ବୁଣ୍ଡ କରନେଲେ ତାହା ବହୁକାଳ ରହିବ । ଛୁଆ ଗୋଟିଏ କଣିକାକୁ ୧ ଟଙ୍କା ବା ୧୫ ଟଙ୍କା ପଡ଼ିବ । ଆମେ ନିଜେ ପରିଶ୍ରମ କଲେ ଅପଣା ହାତରେ ମଧ୍ୟ ଛୁଆ ଗୋଟିଏ ଡିଆର କରି ପାରବା । ଖଣି ଏ ଲମ୍ବ ପକ ଥିବା ଟାଣୁଆ ବାଉଁଶକୁ ଚାରି ଡ଼ାକ୍ତିରୁ ଖୁବ୍ ସରୁ ସରୁ ସମାନ ମୋଟ କାଠିଗୁଡ଼ିଏ ଗୋଲ ଗୋଲ କରି ଚାଣି ତାହାକୁ ସୁତାହାର ବା

ଘୋଡ଼ାବାଳଦ୍ୱାରା ହେଁସ ବୁଣିଲା ପରି ଦୁର୍ଗିବ । ଛଅ ଯେତେ ବଡ଼ କରିବ ତହିଁରୁ ତେତିକି ବଡ଼
କାଗଜ ହୋଇ ପାରିବ । ସେହି ଛଅଖଣ୍ଡିକ ସମତୁଲ ହୋଇ ବସିବା ଭଳି ଆଉ ଖଣ୍ଡିଏ
କାଠର ଚୁରକୋଣିଆ ଫରମା କରି ନେବ, ଯାହା ଉପରେ ସେହି
ଛଅଟି ପାରିଦେଇ ତାହା ବୁଣ୍ଡରେ ବୁଡ଼ାଇ ଉଠାଇବାକୁ ହେବ ।
ଛଣ୍ଡା କାଗଜରୁ ନୂଆ କାଗଜ ତିଆରି କରିବାର ପ୍ରଣାଳୀ ଅତି ସହଜ ।
ଛଣ୍ଡା କାଗଜଗୁଡ଼ିଏ ସଂଗ୍ରହ କରିବ । ସେ କାଗଜ ଯେତିକି ପାଣିରେ
ଭିଜିଯିବ ସେତିକି ପାଣିରେ ସାମାନ୍ୟ ପରମାଣୁ କଣ୍ଟିକ୍ ସୋଡ଼ା ପକାଇ
ସେହି ପାଣିରେ ଛଣ୍ଡା କାଗଜଗୁଡ଼ିକୁ ଭିଜାଇଦେବ । ଯେବେ ୫ ସେର ଛଣ୍ଡା
କାଗଜ ଥିବ, ତେବେ ୨୫ ଡୋଳା କଣ୍ଟିକ୍ ସୋଡ଼ା ଦେବ । କାଗଜରୁ ୧୦।୧୨
ଘଣ୍ଟା ଭିଜାଇ ରଖିବା ପରେ ତାହାକୁ ଉତ୍ତମରୂପେ ଗୋଡ଼ରେ ଦଳିବ । ୧ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର

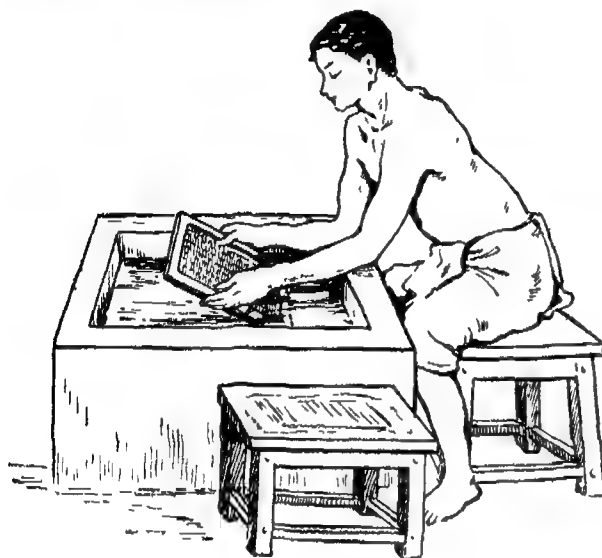

୨ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର ଦେଖ ।
ତାହା ଉତ୍ତମରୂପେ ଦଳି ହୋଇ
ଗଲେ ତାହାକୁ ପରସ୍ପର କରିବା
ନିମନ୍ତେ ଗୋଟିଏ ପତଳା ଗାମୁଛା
ବା ଅଳ୍ପ ଝଲାଇ କନାରେ ଅଳ୍ପ
ଅଳ୍ପ ଏହି ଦଳା କାଗଜକୁ
ଇଣି ତାହାକୁ ପାଣିରେ ବୁଡ଼ାଇ
ଦସି ଧୋଇ ଦେଲେ ତହିଁରୁ ମଇଳା-
ଗୁଡ଼ିକ ବାହାରପିବ । ତା ପରେ
ସେହି କାଗଜରେ ପିଟିକରି ଚୁଣି
ଦୁଇ ଛଟାକି ଓ ରେଜିନ ସୋପ
(ସାବୁନ) ଦୁଇ ଛଟାକି ପକାଇ
ତାହାକୁ ଉତ୍ତମରୂପେ ଦଳି ସେ
ଦଳା କାଗଜରେ ମିଶାଇଦେବ
ଏବଂ ଯେତେବେଳେ ତାହାକୁ
ଚିପୁଡ଼ିଲେ ପରସ୍ପର ପାଣି ବାହାର-
ବାର ଦେଖିବ, ତେତେବେଳେ ଏହା ଠିକ୍ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବାର ଜାଣିବ ।

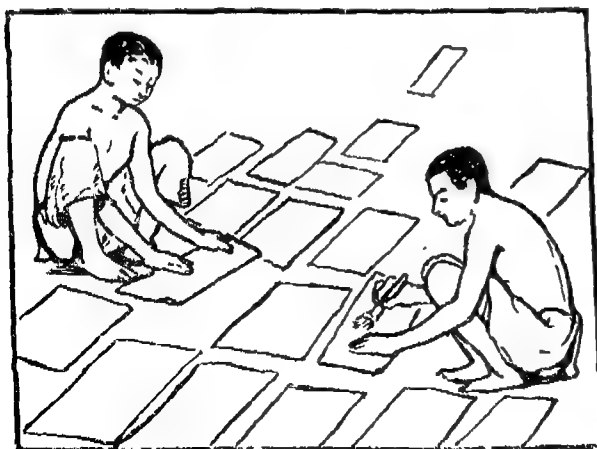
୨ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର

ବର୍ତ୍ତମାନ ଗୋଟିଏ କୁଣ୍ଡରେ ଜଳ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରି ତହିଁରେ ଏହି ଦଳା କାଗଜକୁ ଉତ୍ତମରୂପେ ଗୋଳାଇ କରି ମିଶାଇଦେବ । ଅବଶ୍ୟକ ହେଲେ ଦହିମୁଢ଼ା ଖୁଆ ଗୋଟିଏ ପକାଇ ବୁଲାଇଲେ

୩ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର

ଦୁଇ କୁଡ଼ାଇ ୩ ଗୋଟି ସ୍ତର ନେଇ ଫରଦେ ଲେଖାଏ କାଗଜ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥାଏ । ନିକଟରେ ଆଉ ଖଣ୍ଡିଏ ପଟା ଉପରେ ୪୫ ପରସ୍ତ କନା ବା ଅଖା ମେଲାଇ କରି ପାରି ଦେଇଥିବ ।

୪ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର

ଦଳା କାଗଜ ସହଜରେ ମିଶିଯିବ । ଛଅଟିକୁ କାଠ ଫରମା ଉପରେ ପକାଇ ତହିଁର ଦୁଇ ବାହୁକୁ ଦୁଇ ହାତରେ ଗୋଟିଏ ଗୁଲୁଣିକୁ ଧରିଲା ପରି ଧରି ତାହାକୁ କୁଣ୍ଡରେ ବୁଡ଼ାଇ ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ଉପରକୁ ଉଠାଇଲେ କୁଣ୍ଡର ଜଳରେ ମିଶି ଯାଇ ଭସୁଥିବା ପଦାର୍ଥର ଗୋଟିଏ ପରସ୍ତ ସେହି ଛଅ ଉପରେ ବସିଯିବ । ଏହି ଗୋଟିଏ ପରସ୍ତରେ ଫରଦେ କାଗଜ ହୋଇ ପାରେ । ମାତ୍ର ଏ ପରସ୍ତଟି ନାନା କାରଣରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମାନ ହୋଇ ପାରୁ ନ ଥିବାରୁ ସାଧାରଣତଃ ଛଅଟିକୁ ୩ ଥର

କୁଣ୍ଡରୁ କାଗଜ ପରସ୍ତକୁ ପରସ୍ତ ଉଠାଇ ଛଅଟି ଓଲଟାଇ ଦେଇ ସେହି ପଟା ଉପରେ ଧୀରେ ଧୀରେ ଅଳାଡ଼ି ଦେଲେ ତହିଁରୁ ପାଣିଗୁଡ଼ିକ କ୍ରମେ ନିଗିଡ଼ିଯିବ । ଏହିପରି ଯେତେ କାଗଜ ଉଠାଉଥିବ, ତାହା ସମସ୍ତ ଏକସ୍ଥାନରେ କ୍ରମେ ଜମା କରିଦେବ । ପାଣିଗୁଡ଼ିକ ଉତ୍ତମରୂପେ ନିଗିଡ଼ି ଗଲେ ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ପ୍ରତି ପରସ୍ତକୁ ଉଠାଇ ନେଲେ ତାହା ଉଠିଯିବ । ସେଗୁଡ଼ିକ ଆଉ ଗୋଟିଏ ପଟା

ଉପରେ ବା କାନ୍ଥରେ ଲଗାଇ ସୁନ୍ଦର ସ୍ଥାନରେ ଶୁଖାଇ ଦେବ । ଶୁଖିଗଲେ ତହିଁ ଉପରେ ଥରୁରୁ ବା ଗୁଜୁଲର ମଣ୍ଡ ଗୋଟିଏ ବୁରୁରୁ ଦ୍ଵାରା ବା ଖଣ୍ଡିଏ କନାଦ୍ଵାରା ଏକ ପରସ୍ତ ମଣ୍ଡ ଲଗାଇ ଦେବ । ମଣ୍ଡ ଶୁଖିଗଲେ କାଗଜ ଖଣ୍ଡିକ ଉପରେ ଗୋଟିଏ କୌଣସି ଚିତ୍ରଣ ପଦାର୍ଥ (ଯଥା ବଡ଼ ବାଲିଗରଡ଼ା) ଘଷିବ । ତାହାହେଲେ କାଗଜ ଚିତ୍ରଣ ଓ ପାଲସ୍ ହୋଇଯିବ । ଛଣ୍ଡା କାଗଜ ସଙ୍ଗେ କିଛି ଝୋଟ ବା ଛଣପଟ ମିଶାଇଲେ କାଗଜ ଅଧିକ ଶକ୍ତ ଓ ସୁନ୍ଦର ହେବ ।

ଝୋଟ ବା ଛଣପଟ ମିଶାଇବାକୁ ହେଲେ ପ୍ରଥମେ କିଛି ଝୋଟ ବା ଛଣପଟ ନେବ । ତହିଁରେ ତହିଁର ଶତକରୁ ୫ ଭାଗ କଞ୍ଚିକ ସୋଡ଼ା ସହଜ ଆବଶ୍ୟକ ପରିମାଣର ପାଣି ଦେଇ ତାହାକୁ ପ୍ରାୟ ୧୫ ଘଣ୍ଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସିଝାଇବ । ତତ୍ପରେ ତାହାକୁ ଡିକିରେ ବୁଟିବ । ଉତ୍ତମରୂପେ ବୁଟି ହୋଇଗଲେ ତାହାକୁ ବୁଟା ହୋଇଥିବା କାଗଜ ସଙ୍ଗେ ମିଶାଇବ ।

ନଡ଼ା ଓ ବୁଟାକୁ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି କଞ୍ଚିକ ସୋଡ଼ା ଓ ପାଣିରେ ସିଝ କରି ତତ୍ପରେ ଡିକିରେ ବୁଟିଲେ ତାହା ମେଞ୍ଚା ମେଞ୍ଚା ହୋଇଯିବ । ମାତ୍ର ତାହାର ରଙ୍ଗକୁ ସଫା କରିବା ପାଇଁ ତାହାକୁ ବ୍ଲୁ ଇଙ୍ଗ ପାଉଁଡ଼ର ଗୋଳା ଜଳରେ ପକାଇବାକୁ ହେବ । ତାହାହେଲେ ତାହା ସଫା ହୋଇଯିବ ।

ଉପରେ ଯେଉଁ ରେଜିନ୍ ସୋପ୍ କଥା ଲେଖା ହୋଇଅଛି, ତାହା ସବୁ ସମୟରେ ଓ ସବୁଠାରେ ମିଳେ ନାହିଁ । ତେଣୁ ତାହା ନିଜେ ତିଆରି କରିନେବା ଉଚିତ ।

ରେଜିନ୍ ସୋପ୍ ତିଆରି କରିବା ପ୍ରଣାଳୀ—

ରେଜିନ୍ କୁ ସାଧାରଣ ଲେବେ ରେଜିନ୍ ଝୁଣା କହନ୍ତି । ରେଜିନ୍ ସୋପ୍ କରିବା ପାଇଁ ରେଜିନ୍ ଝୁଣା ଯେତେ ନେବ, ତହିଁରେ ତହିଁର ଦଶଭାଗରୁ ଭାଗେ କଞ୍ଚିକ୍ ସୋଡ଼ା ପକାଇବ । ଆବଶ୍ୟକ ପରିମାଣର ଜଳ ଦେଇ ତାହାକୁ ନିଆଁରେ ବସାଇ ଦେବ । ଝୁଣା ଉତ୍ତମରୂପେ ସେହି ସୋଡ଼ାମିଶା ପାଣିରେ ମିଳାଇଯିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାହାକୁ ନିଆଁ ଉପରେ ବସାଇ ଗରମ କରୁଥିବ । ଯେତେବେଳେ ସେଗୁଡ଼ିକ ମିଶିଯାଇ ସାରିବ ତେତେବେଳେ ତାହାକୁ ପତ୍ତାଣୀ କରି ଦେଖିବ ସାବୁନ୍ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଛି କି ନାହିଁ । ସେହି ଗରମ ହେଉଥିବା ପାଣିରୁ ଟିକିଏ ନେଇ ଥଣ୍ଡା ପାଣିରେ ପକାଇଲେ ଯେବେ ତାହା ପାଣି ସହଜ ମିଶି ଯିବ ତେବେ ଜାଣିବ ଯେ, ରେଜିନ୍ ସୋପ୍ (ସାବୁନ୍) ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲାଣି । ସେହି ପାଣିକୁ ଥଣ୍ଡା ପାଣିରେ ପକାଇଲେ ଯେତେବେଳେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାହା ନ ମିଶିବ, ସେତେବେଳେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜାଣିବ ଯେ ରେଜିନ୍ ସୋପ୍ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ନାହିଁ । ଏ ସାବୁନ୍ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଗଲେ ତାହାକୁ ନିଆଁରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆଣି ସାଧାରଣ ସାବୁନ ରଖିବା ପରି ରଖିବ ଓ ଆବଶ୍ୟକ ଅନୁସାରେ ବ୍ୟବହାର କରିବ ।

ସୋଲକାମ

ସୋଲ ଓଡ଼ିଶାର ସମତଳ ଅଞ୍ଚଳରେ ପ୍ରାୟ ସବୁ ସ୍ଥାନରେ ମିଳେ । ପାହାଡ଼ିଆ ଅଞ୍ଚଳରେ ଅନେକ ସ୍ଥଳରେ ମଧ୍ୟ ମିଳେ । ଜଳପାତ ଜମି, ଖାଲ ଜମି, କୋଡ଼ ଏବଂ କେତେକ ପୋଖରୀରେ ସୋଲ ଅପେ ଅପେ ଉଠେ । ସୋଲକୁ କେତେ ଗୁଣ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଯେଉଁଠାରେ ଯେତେ ଅଧିକ ଜଳପାତ ଜମି ଥାଏ, ସେଠାରେ ସେତେ ଅଧିକ ସୋଲ ମିଳେ । ସୋଲଗୁଡ଼ିକ କେତେକ ନରମ ଥାଏ ଆଉ କେତେଗୁଡ଼ିକ ଅଳ୍ପ ଟାଣ ଥାଏ । ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ବେଶୀ ଜଳରେ ଜନ୍ମେ ଓ ସୁବିଧାରେ ପାଣି ପାଇ ପାରେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଅଧିକ ମୋଟ ଏବଂ ନରମ ହୁଏ । ଯେଉଁ ଗୁଡ଼ିକ ଜଳିବା ଜାଗାରେ ଅଧିକ ପାଣି ନ ଥାଏ, ସେଗୁଡ଼ିକ ଟାଣ ହୋଇଯାଏ । ଟାଣ ସୋଲଗୁଡ଼ିକ ଅଧିକ ମୋଟା ହୁଏ ନାହିଁ । ତାହା ସ୍ଥଳରୁ ଅଳ୍ପ ଉଠିଲ ପରେ ତହିଁରୁ ବହୁତ ଭାଗ ବାହାର ବେଶୀ ଜଳ ହୋଇଯାଏ; ତେଣୁ ସେ ସୋଲ ଅଧିକ ଶ୍ୱେତ ହୁଏ । ତାହାଦ୍ୱାରା କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ସୁବିଧା ହୁଏ ନାହିଁ । ସାଧାରଣ ଲୋକେ ନରମ ସୋଲକୁ ମାଈ ସୋଲ ଏବଂ ଟାଣ ସୋଲକୁ ଅଣିଆ ସୋଲ କହନ୍ତି । ସାଧାରଣତଃ ଗାଈବଳି ଅମାବାସ୍ୟା ପୂର୍ବରୁ ସୋଲ ସଞ୍ଚୟ କରିବାକୁ ହୁଏ । ସେହି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ସୋଲକୁ କାଟି ନ ଥାଣିଲେ ଏହା ଅଧିକ ପକଳ ହୋଇ ମଧ୍ୟ କେତେକ ପରିମାଣରେ ଟାଣ ହୋଇଯାଏ ଓ ତହିଁରେ କୌଣସି କାମ କରିବାକୁ ସୁବିଧା ହୁଏ ନାହିଁ । ସୋଲକୁ କାଟିଅଣି ଅଠ ଦଶଦିନ ଖରା ଓ କାକର ଦେଲେ ସୋଲ ନରମ ରହେ ଏବଂ ସେ ସୋଲରେ କାମ କରିବାକୁ ସୁବିଧା ହୁଏ । ଅନେକ ଲୋକ ସୋଲ କାଟି ଅଣି ଘରର ପିତା ଉପରେ ପକାଇ ଦେଇ ଥାଆନ୍ତି । ସେହିଠାରେ ସୋଲ ଦିନରେ ଖରା ଓ ରାତିରେ କାକର ଖାଇ ଅପେ ଅପେ କାମ କରିବା ଲାଗେ ହୋଇଯାଏ ।

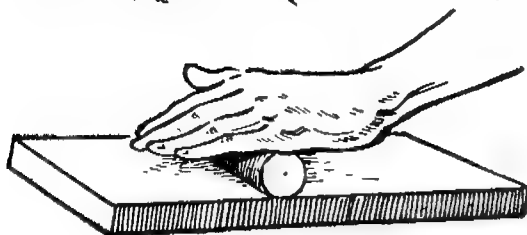
ପୁରୀ ଓଡ଼ିଶାରେ ବିବାହ ବ୍ରତ ଆଦି ଉତ୍ସବମାନଙ୍କରେ ଏବଂ ଦେବଦେବୀଙ୍କର ଯାତ୍ରା ପର୍ବ ଆଦିରେ ବହୁତ ରୋଷିନି ହେଉଥିଲା । ସେହି ରୋଷିନିରେ ସୋଲର ନାନାପ୍ରକାର ଫୁଲ ଓ ଫଳର ସ୍ୱାଦ ଅତି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଥିଲା । ମାଳମାନଙ୍କର ସୋଲ କାମ ପ୍ରଧାନ ଜୀବିକା ଥିଲା । ସେମାନେ ଏହି ଶିଳରୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଲାଭ କରି ପୋଷି ହେଉଥିଲେ । ଫୁଲର ଅଭାବ ହେଲେ ମାଳମାନେ ସୋଲର ଉପର ଶ୍ୱେପାକ, ସୁତାରେ ବାନ୍ଧି ଫୁଲହାର କରି ବିକ୍ରୟ କରନ୍ତି । ଏହି ହାର ଦେବତାଙ୍କ ଓ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଦିଆଯାଏ । ବର୍ତ୍ତମାନ ରୁଷିର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଓ ଆର୍ଥିକ ଅବସ୍ଥା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କର ସୋଲ କାଟିରେ ରୋଷିନିରେ ବ୍ୟୟ କରିବା ଆଉ ସମ୍ଭବପରି ହେଉ ନାହିଁ । ତାହା ବୋଲି ଲୋକେ ଯେ ରୋଷିନିରେ ଆଉ ଟଙ୍କା ଖରଚ କରୁ ନାହାନ୍ତି ତାହା ନୁହେଁ । ବରଂ ଆହୁର ଅଧିକ ଖରଚ କରୁଅଛନ୍ତି । କେବଳ ରୋଷିନିର ଉପକରଣ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଅଛି ଓ ସୋଲ ପରିବର୍ତ୍ତେ ଜର, ରଞ୍ଜିନ କାଗଜ, ଅଳ୍ପ ଆଦିରେ ଫୁଲସ୍ୱାଦ ଆଦି କିଛି ଯାଉଅଛି ।

ଶିଳାର ବିଶେଷତ୍ତ୍ୱ ଏତିକି ଯେ, ଯେଉଁମାନେ ଶିଳା ଉପରେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କରନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ଲୋକଙ୍କ ରୁଚି, ଦେଶର ଆର୍ଥିକ ଅବସ୍ଥା, ସବସାଧାରଣଙ୍କର ହିତ କରବାର ଶକ୍ତି ଓ କାଳର ଗତି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଗତି କରବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଯାହାକି ଶିଳାରେ ହାତସଫେଇ ଅଛି, ଅଟକଳ କରବାର ଆଖି ଅଛି ଓ ବୁଦ୍ଧି ଅଛି, ଗ୍ରାହକଙ୍କ ଅବସ୍ଥାର ପରିବର୍ତ୍ତନକୁ ଚାହିଁ ତାହାକୁ ପଦାର୍ଥର ଆକାର ଓ ପ୍ରକାର ପରିବର୍ତ୍ତନ କରବାକୁ ପଡ଼ିବ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଲୋକେ ପୁରୀର ସେହି ସୋଲ ପୁଲର ଝାଡ଼ି ପାଇଁ ଟଙ୍କା ଖରଚ କରବାକୁ ସଜ୍ଜ ହୁଅନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ସୋଲର ଟୋପି (Hat) ସମସ୍ତେ କିଣୁ ଅଛନ୍ତି ଏବଂ ଏଥିପାଇଁ ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟ ଦେଉଅଛନ୍ତି । ପୁରୀକାଳର ସୋଲର ବଡ଼ ବଡ଼ କଦମ୍ବ ଓ କରମ୍ପୁଲର ଝାଡ଼ିକୁ ଲୋକେ ପସନ୍ଦ କରୁ ନାହାନ୍ତି, ସୋଲର ନଡ଼ିଆ ଓ ସପ୍ତଶାଳି ଝାଡ଼ିକୁ ପସନ୍ଦ କରୁ ନାହାନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ସୋଲରେ ତିଆରି ଗୋଲପ, ମଞ୍ଜି, ତମ୍ବା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଫୁଲର ତୋଡ଼ା ଦେଖିଲେ ଟେବୁଲ୍‌ରେ ସଜାଇବା ପାଇଁ ବଡ଼ ପରିମାଣରେ ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟ ଦେଇ ଆଦର ସହଜ କିଣି ଅଛନ୍ତି । କଟକର କୁଟୀରଶିଳା କାରଖାନାରେ ସୋଲର ସୁନ୍ଦର ସୁନ୍ଦର ମୁର୍ତ୍ତି ତିଆରି ହେଉଅଛି । ତାହାକୁ ସମସ୍ତେ ପସନ୍ଦ କରୁଅଛନ୍ତି । ଯାହାର ସୋଲ କାଟିବାର ହାତସଫେଇ ଅଛି, ଯେ ସୋଲକୁ ଖୁବ୍ ପତଳା କରି 'ପାତଳ' କାଟି ପାରେ ସେ ଅଳ୍ପ ବେଷ୍ଟରେ ସହଜରେ ବର୍ତ୍ତମାନର ରୁଚି ଅନୁସାରେ ଅତି ଭାରି ପଦାର୍ଥମାନ ତିଆରି କରି ପାରୁବ । ସେହିପରି କେତେଗୋଟି ପଦାର୍ଥ ତିଆରି କରବା ପ୍ରଣାଳୀ ଏହି ପୁସ୍ତକରେ ଦିଆଗଲା ।

ସୋଲଗୁଡ଼ିକ ଉତ୍ତମରୂପେ କାଟି ତହିଁରେ ନାନା ରକମର କାରିଗର ପଦାର୍ଥ ତିଆରି କରବାକୁ ହୁଏ । ସୋଲକୁ ଯେ ଯେତେ ଉତ୍ତମରୂପେ କାଟି ପାରିବେ ସେ ସୋଲରେ କେତେ ସରସ ପଦାର୍ଥ ତିଆରି କରି ପାରିବେ । ସୋଲ କାଟିବା ପାଇଁ କୁଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡିକ ଭଲ ଉପାଦାନ ହୋଇ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ତହିଁର ଦାଡ଼ି ଖୁବ୍ ଦାଡ଼ି ପରି ବାରିକ୍ ସରୁ ନ ହେଲେ ସେଥିରେ ସୋଲ କାଟି ହେବ ନାହିଁ । ସୋଲ କାଟିବାର କୁଣ୍ଡକୁ ସବୁ ସମୟରେ ଯତ୍ନ କରି ରଖିବାକୁ ହେବ । ସେ କୁଣ୍ଡରେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପଦାର୍ଥ କାଟିବ ନାହିଁ । ସୋଲକଟା କୁଣ୍ଡକୁ ୫୨ ଦିନରେ ଥରେ ଲେଖାଏଁ ଶାଣ ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ । ସୋଲ କାଟିବା ବେଳେ ପାଖରେ କୁଣ୍ଡକୁ ଘଷିବା ପାଇଁ ଖଣ୍ଡିଏ ପଟା ରଖିଥିବ । ବରାବର ସେହି ପଟାରେ ଥରେ ଥରେ କୁଣ୍ଡକୁ ଘଷୁଥିବ । ଉତ୍ତରୀମାନେ ଖୁବ୍ ଘଷିବାକୁ ଯେପରି ଖଣ୍ଡିଏ ଖଣ୍ଡିଏ ଶିଳା ଓ ତମ୍ବା ରଖିଥାଆନ୍ତି ସେହିପରି ଶିଳା ଓ ତମ୍ବା ରଖିଲେ ମଧ୍ୟ ଚଳିବ । ଆଉ ମଧ୍ୟ ସୋଲ କଟାଳି ନିଜ ପାଖରେ ଗୋଟିଏ ଭଲ କଇଁଛ ଓ ଗୋଟିଏ ଗାଈ ନଈରୁଣୀ ରଖିବା ଆବଶ୍ୟକ ହେବ ।

ଗୋଲାପ ଫୁଲ—

ଗୋଲାପ ଫୁଲ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରାୟ ୧୫ ଇଞ୍ଚ ଲମ୍ବା ଅଥବା ୩ ଇଞ୍ଚ ଲମ୍ବା ଖଣ୍ଡିଏ ସୋଲ ନେବ । ତାହାକୁ ନରମ ଓ ଗୁରୁଆଡ଼େ ସମାନ କରିବା ପାଇଁ ଖଣ୍ଡିଏ ପଟା ଉପରେ ଟିକିଏ ଜୋର ଦେଇ ଉତ୍ତମରୂପେ ହାତର ଲେଡ଼ରେ ଗୁପ୍ତି

୨ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର

ଚିତ୍ର ପରି ସୋଲଖଣ୍ଡିକୁ ବାମ ହାତରେ ଧରି ଏକ ପାଖରୁ ଲମ୍ବ ବାଗରେ ଛୁସାବୁ ତଲ୍ଲର ଛୁସାଟିକୁ ସୋଲର ଲମ୍ବବାଗର ପାଖୁଁ ସଙ୍ଗେ ମିଳାଇ ସୋଲକୁ ବୁଲାଇ ବୁଲାଇ ସମାନ ମୋଟର ଗୋଟିଏ ପରସ୍ତ ପାତ କାଟିନେବ; ଯେପରି ପାତଖଣ୍ଡିକ ସବୁ ସ୍ଥାନରେ ସମାନ ମେଟ ହେବ । ଏହାକୁ ପାତଳ କଟା

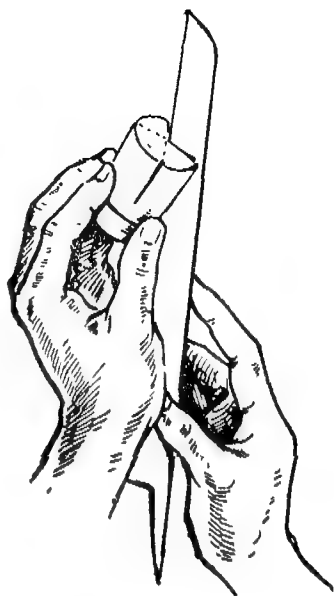
୩ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର

କହନ୍ତି । ଯେତେ ପତଳା ଓ ସମାନ କରି ଏହି 'ପାତଳ'କୁ କାଟି ପାରିବ, ତହିଁରେ ଯେଉଁ ପଦାର୍ଥ କରିବ ତାହା ଦେଖିବାକୁ ସେତେ ଅଧିକ ସୁନ୍ଦର ହେବ । ୪ ଛେ ମୋଟା ଖଣ୍ଡିଏ ସୋଲରୁ ୪ ଫୁଟରୁ ୧୫ ଫୁଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲମ୍ବା ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର 'ପାତଳ' କାଟିକରି କଟା ହୋଇ ପାରିବ । ତା ପରେ ସେ 'ପାତଳ'ରୁ ସୋଲର ଗୁପ୍ତା ଅଂଶଟି ବାଦ ଦେଇ ପାତଳର ଅବଶିଷ୍ଟ ଅଂଶକୁ ହେଁସ ପରି ଗୁଡ଼ାଇ ଗୋଲ କରିବ ଏବଂ ତାହାକୁ ଆହୁରି ଉତ୍ତମରୂପେ ଭଡ଼ି ଗୁଡ଼ାଇବ । ୪ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର ଦେଖ । ଯେତେ ଅଧିକ ଭଡ଼ି ଗୁଡ଼ାଇଥିବ ଫୁଲ କାଟିବାକୁ ସେତେ ଅଧିକ ସୁବିଧା ହେବ । ଏଥର ସେ ଗୁଡ଼ିଆ ପାତଳ ୩ ଇଞ୍ଚ ଲମ୍ବା ଥିଲେ ତହିଁର ଦୁଇ ମୁଣ୍ଡରେ ଦୁଇଖଣ୍ଡି ସବୁ

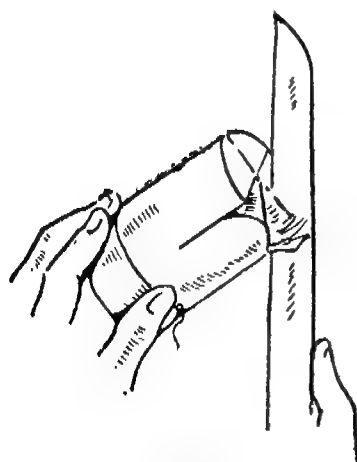

୪ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର

ସୂତା ଭିତ୍ତି ବାନ୍ଧିଦେବ; ୧୫ ଇଞ୍ଚ ଲମ୍ବା ଥିଲେ ଗୋଟିଏ ମୁଣ୍ଡରେ ଖଣ୍ଡିଏ ସୂତା ବାନ୍ଧିବ । ୩ ଇଞ୍ଚ ଲମ୍ବା ଥିଲେ ତାହାକୁ ଠିକ୍ ମଝିରୁ ସମାନ କରି କାଟି ଦୁଇଖଣ୍ଡ କରିଦେବ । ତହିଁରୁ ଖଣ୍ଡିଏ ନେଇ ବକା ହୋଇଥିବା ସ୍ଥାନକୁ ବାମ ହାତରେ ଧରିବ । ତହିଁର ଉପରକୁ ସମାନ ଓ ଭାଗରେ କେବଳ ଗୁରୁପାଖରୁ ଏପରିଭାବରେ ଛୁଣି ବସାଇ କାଟିବ, ଯେପରି ଛୁଣି ବାହାର ପାଖରେ ବକା ହେବା ସୂତାର କିଛି ଉପର ଯଯିନ୍ତୁ ଭେଦ କରି ତହିଁର ମଝି କେନ୍ଦ୍ରକୁ କେବଳ ସ୍ପର୍ଶ କରିବ । ୫ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର ଦେଖ । ତା ପରେ ସେହି ଓ ଗୋଟା କଟା ସ୍ଥାନରେ କଟା ସ୍ଥାନର ଦୁଇ ପାଖରୁ ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ଗୋଲ କରି ଏପରିଭାବରେ କାଟିବ, ଯେପରି କଟା ହୋଇଥିବା ଓ ଭାଗରୁ ପ୍ରତି ଭାଗର ଉପର କିଛି ଗୋଲ ହୋଇଯିବ । ଅର୍ଥାତ୍ ସେହି ଗୋଲ ହୋଇ କଟା ହୋଇଥିବା ଅଂଶଗୁଡ଼ିକ ପରେ ଫୁଲିର ପାଖୁଡ଼ା ହୋଇ ପାରିବ । ୬ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର ଦେଖ । ଏଥର ତାହାକୁ ଟିପରେ ଉତ୍ତମରୁଣେ ଚିପି ଦେଲେ ତାହା ଟିକିଏ ଭିଲି ହୋଇଯିବ । ତା ପରେ ଉପରୁ

* ୫ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର

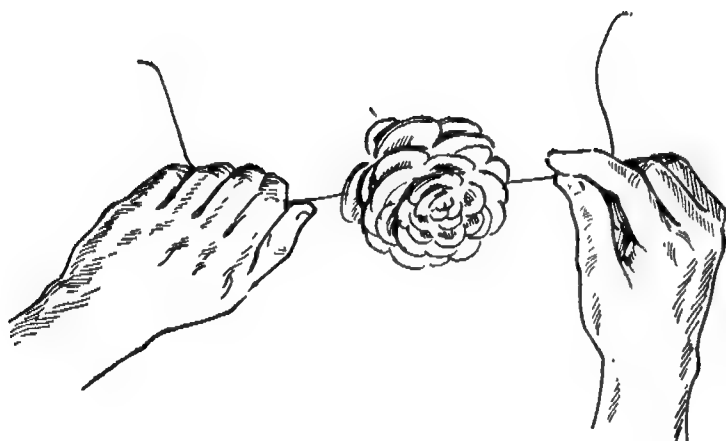

୬ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର

ଏବଂ ତଳୁ 'ଦୁଇ ହାତର ଅଙ୍ଗୁଳିଦ୍ୱାରା ଚିପି ଚିପି ଯେଉଁଅଢ଼କୁ ପାତଳି ଗୁଢ଼ି ଯାଇଅଛି, ସେହିଅଢ଼କୁ ଏପରି ଭାବରେ ବୁଲାଇବ, ଯେପରି ଗୁଡ଼ା ହୋଇଥିବା ପାତଳର ମଧ୍ୟଭାଗ କ୍ଷମେ ଭିତରକୁ ମଣିଯାଇଥିବ । ୭ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର ଦେଖ । ଯେତେବେଳେ ଦେଖିବ କଟା ହୋଇଥିବା ପାଖୁଡ଼ା-ଗୁଡ଼ିକ କ୍ଷମେ ବୁଲି ଦୁଇ ଭିତରର ପ୍ରତି ପାଖୁଡ଼ା ତହିଁଉପର ସ୍ତରର ଦୁଇଟି

୭ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର

୮ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର

ପାଖୁଡ଼ାର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ
ସ୍ଥାନକୁ ଅସ୍ପିଷିବ,
ତେତେବେଳେ ଖଣ୍ଡିଏ
ଶକ୍ତ ସବୁ ଡୋର ପୁରୁ
ବଳା ସ୍ଥାନରେ ବାନ୍ଧି
ଉତ୍ତମରୂପେ ଉଡ଼ିଦେଲେ
ପାଖୁଡ଼ାଗୁଡ଼ିକ ଖୋଲି
ଯାଇ ଗୋଟିଏ ଗୋଲପ
ଫୁଲ ହୋଇଯିବ ।
୮ ନମ୍ବର ଚିତ୍ରଦେଖ
ତା ପରେ ଯେଉଁ ରଙ୍ଗରେ

ଫୁଲଟି ରଙ୍ଗାଇବାକୁ ହେବ, ସେହି ରଙ୍ଗର ପାଣିରେ ରୁଡ଼ାଇଦେଲେ ଫୁଲଟି ସହଜରେ ସେହି ରଙ୍ଗ
ଧରିବ ଅଥବା ପାତଳକୁ ପ୍ରଥମରୁ ରଙ୍ଗରେ ରୁଡ଼ାଇ ରଙ୍ଗ କରି ତା ପରେ ରୁଡ଼ାଇଦେଲେ ମଧ୍ୟ
ଚଳିବ । ତା ପରେ ତେଜ ଏବଂ ସଜ ଆଦିକୁ କାଗଜରେ, ସୋଲରେ ବା କନାରେ ଯେପରି ଇଚ୍ଛା
ପରେ ସମ୍ପୃକ୍ତ କରି ଲଗାଇ ପାରିବ ।

କଦମ୍ବ ଫୁଲ —

କଦମ୍ବ ଫୁଲ କରିବାକୁ ହେଲେ ଯେତେ ବଡ଼ ଫୁଲ କରିବାକୁ
ଇଚ୍ଛା କରିବ, ତାହାକୁ ଦୁଇ ରଖି ତେତିକି ଲମ୍ବା ୨ ଖଣ୍ଡ ସୋଲ ନେବ । ପୁରୁ ପ୍ରଣାଳୀରେ
ପାତଳ କାଟିବ । ଗୋଟିଏ ପାତଳକୁ ଧଳା ରଖି ଅଉ ଗୋଟିଏ ପାତଳକୁ ହଳଦିଆ ରଙ୍ଗରେ
ରୁଡ଼ାଇ ରଙ୍ଗାଇ ନେବ । ତା ପରେ ଦୁଇଟିଯାକ ପାତଳକୁ ଏକାଠି ଯୋଡ଼ି ତାହାକୁ ଉତ୍ତମ-
ରୂପେ ରୁଡ଼ାଇ ତହିଁର ଠିକ୍ ମଧ୍ୟ ଭାଗରେ ଖଣ୍ଡିଏ ଡୋର ବାନ୍ଧିବ । ତା ପରେ ଦୁଇ ପାଖରୁ
ହସ୍ତ ବସାଇ ସବୁ ସବୁ କରି କାଟିଯିବ । କାଟିବାବେଳେ ପୁରୁସର ହସ୍ତଟି ପାଖରୁ ବସାଇ
ଏପରି କାଟୁଥିବ, ଯେପରି ପାଖରୁ ପୁଣି ଭିତରେ ଚିରି ହୋଇଯାଇ ମଧ୍ୟଭାଗରୁ ଅଳ୍ପ ସ୍ପର୍ଶ
କରୁଥିବ । ଏହାକୁ ଯେତେ ସବୁ କରି କାଟିବ, କଦମ୍ବ ଫୁଲର ରୂଆଗୁଡ଼ିକ ସେତେ ସବୁ ହେବ ।
ତଳ ଏବଂ ଉପର ଦୁଇ ପାଖ ଏହିପରି କଟା ହୋଇଗଲା ପରେ ମଝିରେ ଖଣ୍ଡିଏ ଶକ୍ତ ଡୋର
ବାନ୍ଧି ତାହାକୁ ଉତ୍ତମରୂପେ ଉଡ଼ିଦେଲେ ଦୁଇ ପାଖରୁ ପାଖୁଡ଼ାଗୁଡ଼ିକ ଉଠି ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର କଦମ୍ବ
ଫୁଲ ହୋଇଯିବ ।

ଗେଣ୍ଡୁଫୁଲ—

ଗେଣ୍ଡୁଫୁଲ କରିବାକୁ ହେଲେ ଖଣ୍ଡିଏ ସୋଲର ପାତଳ କାଟି ତାକୁ ହଳଦିଆ ରଙ୍ଗରେ ରଙ୍ଗାଇ ଗୁଡ଼ାଇ ଦେବ ଏବଂ ଗୋଟିଏ ପାଖରୁ ଗେଣ୍ଡୁଫୁଲର ପାଖୁଡ଼ା ଆକାରରେ କାଟି ତହିଁର ଉପର ଅଂଶକୁ ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ଗୋଜିଆ କରି ଗୋଲପ ଫୁଲ କରିବା ପ୍ରଣାଳୀରେ ତୋର ବାନ୍ଧି ଭିଡ଼ି ଦେଲେ ଗେଣ୍ଡୁଫୁଲ ହେବ ।

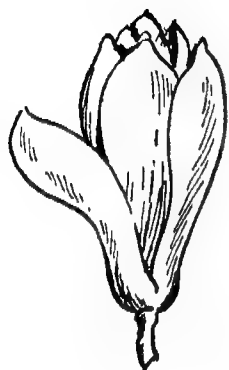
ମଞ୍ଜିଫୁଲ—

ଗୋଲପ ଫୁଲ ତିଆରି କରିବା ପ୍ରଣାଳୀରେ ମଞ୍ଜିଫୁଲ ତିଆରି କରିବାକୁ ହେବ । ମଞ୍ଜିଫୁଲର ଆକାରକୁ ଚାହିଁ ଖଣ୍ଡିଏ ସୋଲ ନେବ ଏବଂ ତହିଁରେ ପାତଳ କାଟି ଗୁଡ଼ାଇବ । ଗୋଲପ-ଫୁଲ ଠାରୁ ମଞ୍ଜିଫୁଲର ପାଖୁଡ଼ା ଛୋଟ ହେବ । ସେହି ଅନୁସାରେ ମଞ୍ଜିଫୁଲର ପାଖୁଡ଼ାକୁ ଦୁଇ ଋଣି ପାଖୁଡ଼ାକୁ ଗୋଲ କରିବ ।

ମଞ୍ଜି, କଦମ୍ବ ପ୍ରଭୃତି କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଫୁଲ ଉପରେକ୍ତ ପ୍ରଣାଳୀରେ ତିଆରି କରିବାକୁ ହେବ । ଚମ୍ପା, କାଠଚମ୍ପା, କନିଆର, ରଜନୀଗନ୍ଧା ପ୍ରଭୃତି କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଫୁଲ କରିବା ପାଇଁ ପାତଳକୁ କାଗଜ ପରି ଭାଙ୍ଗି ତାହାକୁ କଇଁଚରେ କାଟି ପାଖୁଡ଼ା ଗୁଡ଼ିଏ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାକୁ ହେବ । ତାପରେ ତେଜରେ ବାନ୍ଧିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ନାଗେଶ୍ୱର ଓ ସୂର୍ଯ୍ୟମୁଖି ଫୁଲ କରିବାପାଇଁ ଉଭୟ ପ୍ରଣାଳୀ ଅବଶ୍ୟକ ହେବ ।

ଚମ୍ପାଫୁଲ—

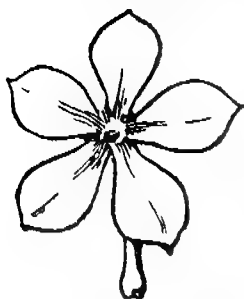
ଚମ୍ପାଫୁଲ କରିବାପାଇଁ ପ୍ରଥମେ ପାତଳ କାଟି ତାହାକୁ ଚମ୍ପାଫୁଲ ପରି ହଳଦିଆ ରଙ୍ଗ ପାଣିରେ ଗୁଡ଼ାଇ ପାତଳକୁ ରଙ୍ଗାଇ ନେବ । ତା ପରେ ଶୁଖିଲା ପାତଳକୁ କାଗଜ ପରି ଗୁରୁଭାଙ୍ଗ କରି ଭାଙ୍ଗିବ । ଚମ୍ପାଫୁଲର ଉପରର ଟଗୋଟି ପାଖୁଡ଼ା ଆକାରରେ କଇଁଚରେ ଟଗୋଟି ପାଖୁଡ଼ା କାଟି ନେବ । ସେହି ପାଖୁଡ଼ାକୁ ଚମ୍ପାଫୁଲର ଉପର ପାଖୁଡ଼ାଗୁଡ଼ିକ ସେପରି ଥାଏ, ସେହି ପରି ହାତରେ ମୋଡ଼ି ବଳା କରି ଥୋଇବ । ତାପରେ ଆଉ ୨ ଖଣ୍ଡି ପାତଳ ନେଇ ପ୍ରଥମ ପାଖୁଡ଼ାଠାରୁ କିଛି ଛୋଟ ଟଗୋଟି ପାଖୁଡ଼ା ଏବଂ ଦ୍ୱିତୀୟ ପାଖୁଡ଼ାଠାରୁ ଅଦୂର ଛୋଟ ଟଗୋଟି ପାଖୁଡ଼ା କାଟିବ । ଏପରି ୧୨ ଗୋଟି ପାଖୁଡ଼ା କରିବ । ଚମ୍ପାଫୁଲର ଭିତରପାଇଁ ସବୁ ସବୁ କେଶର ଖଣ୍ଡିଏ ପାତଳରେ କାଟିବ ଏବଂ ମଝି ଭୃଣ୍ଡି ସକାଶେ ଖଣ୍ଡିଏ ଭୃଣ୍ଡି କାଟିନେଇ ତହିଁରେ ଖଣ୍ଡିଏ ଖଡ଼ିକା ଫୋଡ଼ି ଖଞ୍ଜି ଦେବ । ସେହି ଖଡ଼ିକାରେ ପ୍ରଥମେ କେଶରକୁ ଭୃଣ୍ଡି ଗୁରୁ ପାଖରେ ଗୁଡ଼ାଇ ଦେବ । ଟିକିଏ ଅଠା ଲଗାଇଦେଲେ ଉତ୍ତମ ହେବ । ତାପରେ ସବୁଠାରୁ ଛୋଟ ଟଗୋଟି ପାଖୁଡ଼ାକୁ ଗୁରୁପାଖରେ ଖଞ୍ଜି ସୁତାରେ ବାନ୍ଧିବ । ତହିଁ ଉପରେ ମଧ୍ୟଭଳି ପାଖୁଡ଼ା ଟ

୧ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର

ଗୋଟି ଖଞ୍ଜି ଶେଷକୁ ବଡ଼ ପାଖୁଡ଼ା ଖଗୋଟି ଖଞ୍ଜିବ । ଖଣ୍ଡିଏ ସୁତାରେ ବରବର ଗୁଡ଼ାଇ କରି ବାନ୍ଧିବ । ସୁତାରେ ପାଖୁଡ଼ାଗୁଡ଼ିକ ଗୁଡ଼ାଇବାବେଳେ ବରବର ଗୋଟିଏ ଲେଖାଏଁ ପାଖୁଡ଼ା ଖଞ୍ଜି ଥରେ ଲେଖାଏଁ ସୁତାଟିଗୁଡ଼ାଇ ଅଣୁଥିବ । ଏକାବେଳେକେ ଅଧିକ ପାଖୁଡ଼ା ଖଞ୍ଜିଲେ ସୁବିଧା ହେବ ନାହିଁ । ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ସବୁ ପାଖୁଡ଼ାଗୁଡ଼ିକ ଖଞ୍ଜା ହୋଇ ଗଲେ ଟିକିଏ ଛୋଟ ଭୃଣ୍ଟି ଲଗାଇ ଦେବ । ତାହାହେଲେ ସୁନ୍ଦର ଚମ୍ପାଫୁଲ ଗୋଟିଏ ହୋଇଯିବ । ୧୦ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର ଦେଖ । ପାଖୁଡ଼ାଗୁଡ଼ିକ ସମୟରେ ସିଧା ହୋଇ-ଗଲେ ଫୁଲଟିକୁ ବାମ ହାତର ମୁଠା ମଧ୍ୟରେ କୋହଲ କରି ଧରି ତହିଁ ଉପରୁ ତାହାଣ ହାତରେ ଆସ୍ତେ ଚିପିଦେଲେ ଠିକ୍ ଚମ୍ପାଫୁଲର ଆକାର ହୋଇଯିବ

ସଦାବିହାରୀ ଫୁଲ—

୧୦ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର

ସଦାବିହାରୀଫୁଲର ୫ ଗୋଟି ପାଖୁଡ଼ା ଥାଏ । ସେଥି ନିମନ୍ତେ ଖଣ୍ଡିଏ ପାତଳକୁ ଭିଜାଇ କରି କାଗଜ ପରି ଭାଙ୍ଗି ସଦାବିହାରୀ ଫୁଲର ପାଖୁଡ଼ା ଆକାରର ୫ ଗୋଟି ପାଖୁଡ଼ା କାଟି ନେବ । ଖଣ୍ଡିଏ ଖଡ଼ିକାରେ ପାଖୁଡ଼ା ୫ଗୋଟି ଗୁରୁ ପାଖରେ ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ଖଞ୍ଜିବ । ଚମ୍ପାଫୁଲର ପାଖୁଡ଼ା ଖଞ୍ଜିଲା ପରି ଖଣ୍ଡିଏ ସୁତାରେ ଗୁଡ଼ାଇ ଗୁଡ଼ାଇ ପାଖୁଡ଼ାକୁ ଖଞ୍ଜିଦେବ । ଶେଷକୁ ସଦାବିହାରୀ ଫୁଲର ତେମ୍ପ ପରି ଖଣ୍ଡିଏ ତେମ୍ପ ଲଗାଇ ଦେବ । ୧୦ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର ଦେଖ ।

କାଠଚମ୍ପା, ରଜନଗଜା ଓ କନିଅର ପ୍ରଭୃତି ଫୁଲର ପାଖୁଡ଼ାମାନ ଏହି ପ୍ରଣାଳୀରେ ପାତଳରୁ କଟିବେଳେ କାଟି ତିଆରି କରିବ ।

ନାଗେଶ୍ୱରଫୁଲ—

ନାଗେଶ୍ୱର ଫୁଲର ଭିତରଟି କଦମ୍ବଫୁଲ ପରି କରିବାକୁ ହେବ । ନାଗେଶ୍ୱର ଫୁଲର କେଶର କେତେକ ଧଳା, କେତେକ ହଳଦିଆ ଓ କେତେକ ନାଲି ଥାଏ । ତେଣୁ ୩ ଖଣ୍ଡି ସୋଲ ନେଇ ୩ ଗୋଟି ପାତଳ କାଟିବ । ତହିଁ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ପାତଳକୁ ଧଳା ରଙ୍ଗି ଆଉ ଗୋଟିଏ ପାତଳକୁ ହଳଦିଆ ରଙ୍ଗରେ ଓ ତୃତୀୟ ପାତଳଟି ନାଲି ରଙ୍ଗରେ ରଙ୍ଗାଇ ନେବ । ତାପରେ ୩ ଗୋଟି ଯାକ ପାତଳ ଏକାଠି ସୋଡ଼ି ତାକୁ ଗୋଲ କରି ଗୁଡ଼ାଇବ । ତାପରେ ଗୋଟିଏ

ମୁଣ୍ଡରେ ଖଣ୍ଡିଏ ସୁତା ବାନ୍ଧିବ । କଦମ୍ବ ଫୁଲ କାଟିଲିପର ଗୋଟିଏ ପାଖରୁ ରୁଆ ଗୁଡ଼ିକ କାଟିବ । କଦମ୍ବ ଫୁଲରେ ଦୁଇ ପାଖରେ ରୁଆ କାଟିବାକୁ ହୁଏ । ଏଥିରେ ଗୋଟିଏ ପାଖରେ ରୁଆ କାଟିବ । ତାପରେ ଯେଉଁଠାରେ ସୁତାକୁ ବାନ୍ଧିଥିବ ସେହିଠାରେ ବା ତହିଁର କିଛି ଉପରକୁ ଅଭିଶ୍ରୁତିଏ ଟାଣ ସୁତା ଗୁଡ଼ାଇ ସୁତା ଖଣ୍ଡିକ ଦୁଇପାଖରୁ ଟାଣି ଭଡ଼ ଦେଲେ ନାଗେଶ୍ୱର ଫୁଲର ରୁଆ ଗୁଡ଼ିକ ହୋଇଯିବ । ତାପରେ ଆଉ ଖଣ୍ଡିଏ ପାତଳ ନେଇ ତାକୁ କାଗଜପତ୍ର ଭଙ୍ଗି ନାଗେଶ୍ୱର ଫୁଲର ପାଖୁଡ଼ା ଗୁଡ଼ିକ ଆକାରରେ ପାଖୁଡ଼ା ଗୁଡ଼ିଏ କାଟି କେଶରର ଗୁରୁପାଖରେ ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ଖଞ୍ଜି ଖଣ୍ଡିଏ ସୁତାରେ ବାନ୍ଧି ଦେବ । ତା ପରେ ଗୋଟିଏ ଡେମ୍ଫ ପାଇଁ ଖଡ଼ିକା ଖଣ୍ଡିଏ ଲଗାଇ ତାହାର ମୁଣ୍ଡି ସୋଲରେ କାଟି ଶାଶୁଆ ରଙ୍ଗ କରି ଲଗାଇ ଦେବ । ତାହାହେଲେ ସୁନ୍ଦର ନାଗେଶ୍ୱର ଫୁଲଟିଏ ହେବ ।

ଉପରୋକ୍ତ ପ୍ରଣାଳୀରେ ଯେ କୌଣସି ଫୁଲ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିବ, ତାହା ସହଜରେ କରି ପାରିବ । ଯେଉଁ ଫୁଲର ଯେପରି କେଶର ବା ଯେପରି ପାଖୁଡ଼ା ତାହାକୁ ଗୁଣ୍ଠି ସେହିପରି କେଶର ଓ ପାଖୁଡ଼ା କାଟି ଓ ରଙ୍ଗ କରି ଫୁଲ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇ ପାରିବ ।

ସୋଲ ଫୁଲର ତୋଡ଼ା

ସୋଲ ଫୁଲର ତୋଡ଼ା କରିବାକୁ ହେଲେ ଯେଉଁ ଫୁଲ ଯାହା ପାଖରେ ଖଞ୍ଜିଲେ ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯିବ, ତାହା ମନରେ ପାହୁ କରି ସେହିପରି ଫୁଲଗୁଡ଼ିଏ ଆଗ ଭିଆରି କରି ରଖିବ । ଫୁଲଗୁଡ଼ିକରେ ଖଣ୍ଡିଏ ଖଣ୍ଡିଏ ଖଡ଼ିକା ଲଗାଇବ । ତୋଡ଼ାର ମଝିରେ ଯେଉଁ ଫୁଲଟି ଦେବାକୁ ସ୍ଥିର କରିବ ସେହି ଫୁଲକୁ ଆଗେ ଧରି ତହିଁର ଗୁରୁପାଖରେ ପ୍ରଥମେ ଗୋଟିଏ ଧାଡ଼ି କରିବାପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଫୁଲ ଖଞ୍ଜି ତହିଁର ଖଡ଼ିକାଗୁଡ଼ିକୁ ମଝି ଫୁଲର ଖଡ଼ିକାସଙ୍ଗେ ସୁତାରେ ଗୁଡ଼ାଇ ବାନ୍ଧିବ । ଗୋଟିଏ ଧାଡ଼ି ବୁଲି ଆସିବା ପରେ ଆଉଗୋଟିଏ ଧାଡ଼ିପାଇଁ ସେହିପରି ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ଫୁଲ ଖଞ୍ଜି ସେଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ସୁତାରେ ଗୁଡ଼ାଇ ଖଞ୍ଜିବ । ଏହିପରି ଯେତେ ଧାଡ଼ି ଫୁଲ ଖଞ୍ଜିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିବ, ତେତେ ଧାଡ଼ି ଫୁଲ ଖଞ୍ଜି ହୋଇଗଲା ପରେ ତଳୁ ଖଡ଼ିକାଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ସୋଲର ପାତଳ ବସାଇ ତାହାକୁ ଭାଙ୍ଗିଦେବ ଏବଂ ସୋଲରେ ଗୋଟିଏ ଦଇଠକ ଭିଆରି କରି ତହିଁରେ ସେ ଖଡ଼ିକାଗୁଡ଼ିକ ଯୋଡ଼ିଦେବ ଏବଂ ଅଠାଦ୍ୱାରା ସୋଲର ପାତଳ ଲଗାଇ ସରୁଆଡ଼େ ଭାଙ୍ଗି ସଜାଡ଼ି ଦେବ ।

ସୋଲକୁ ଯେପରି କାଟିବ, ତାହା ସହଜରେ କାଟି ହେବ । ସୋଲରେ ସହଜରେ ଅଠା ଧରେ । ଯେ କୌଣସି ଅଠା ଦେଇ ସୋଲର ପାତଳ, ପାତଥା ଓ ଖଣ୍ଡ ସୋଲ ଯେଉଁଠାରେ ଲଗାଇବ ତାହା ସହଜରେ ଲଗିଯିବ । ସୋଲର ପାତଳକୁ ଠିକ୍ କାଗଜପରି ବ୍ୟବହାର କରିପାରିବ । କାର୍ଯ୍ୟର ସୁବିଧା ନିମନ୍ତେ ଅବସର ସମୟରେ କେବଳ ପାତଳଗୁଡ଼ିଏ କାଟି ରଖିଦେଲେ ଏକା-ବେଳେକେ ବସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ସୁବିଧା ହେବ । ସୋଲର ପାତଳ କାଟି ପୁନଃପୁ ତାହାକୁ ଗୋଲ କରି ଗୁଡ଼ାଇ ଗୁଡ଼ାହୋଇଥିବା ପାତଳର ବଡ଼ାରେ ଗୋଟିଏ ଦୁଇଟି ପିନ୍ ମାରି ରଖିଦେଲେ ପାତଳଗୁଡ଼ିକ ସୁବିଧାରେ ଯେତେକାଳ ଇଚ୍ଛା ସେତେକାଳ ରଖାଯାଇ ପାରିବ ।

ସୋଲକୁ ରଙ୍ଗାଇବାପାଇଁ ବେସିକ୍ ରଙ୍ଗ ବ୍ୟବହାର କରି ପାରିବ । ସେହି ରଙ୍ଗକୁ କେବଳ ପାଣିରେ ଗୋଲାଇ ତହିଁରେ ପାତଳ ବା ସୋଲ ବା ସୋଲର ଯେ କୌଣସି ପଦାର୍ଥ ଗୁଡ଼ାଇଦେଲେ ତାହା ଶୀଘ୍ର ସେହି ରଙ୍ଗ ଧରିନେବ । ଖରାଥିବା ସମୟରେ ସୋଲକୁ ରଙ୍ଗକରିବ ଏବଂ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଖରାରେ ଶୁଖାଇଦେବ । ତା ପରେ ରଙ୍ଗା ହୋଇଥିବା ସୋଲକୁ ରଖିଦେଲେ ଯେତେଦିନ ଇଚ୍ଛା ତେତେଦିନ ସହଜରେ ରହି ପାରିବ ।

ସୋଲରେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ମୁର୍ତ୍ତି ଗଢ଼ିବାକୁ ହେଲେ ମୁର୍ତ୍ତି ଗଢ଼ାପାଇଁ ଯେପରି କାଟିବାର ଆବଶ୍ୟକ ସୋଲକୁ ସେହିପରି କାଟି ସହଜରେ ନାନା ମୁର୍ତ୍ତି ଗଢ଼ି ପାରିବ । ଅଥବା ସୋଲର ପାତଳ କାଟି ତାହାକୁ ଠିକ୍ କାଗଜପରି ଯେ କୌଣସି ଛଅରେ ପକାଇ ହାତରେ ଟିପିଦେଲେ ତାହା ସେହି ଛଅର ଆକାର ଗ୍ରହଣ କରିବ । ଯେଉଁଠାରେ ଅଠା ଲଗାଇବାର ଆବଶ୍ୟକ ହେବ, ସେଠାରେ ଅଠା ଦେଇ ପରସ୍ତକୁ ପରସ୍ତ ପାତଳ ଯୋଡ଼ି ସୁଦୂର ମୁର୍ତ୍ତି ତିଆରି କରିହେବ ।

ସୋଲର ହାଟ୍ (Hat) ବା ସାହେବ ଟୋପି

ହାଟ୍‌ର ବ୍ୟବହାର ଖୁବ୍ ବଢ଼ିଅଛି । ସାଇକେଲ୍ ଚଢ଼ାଳମାନଙ୍କଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଅନ୍ୟ ଲୋକେ ମଧ୍ୟ ହାଟ୍ ବ୍ୟବହାର କରୁଅଛନ୍ତି । ଖରାବୁ ଏବଂ ବର୍ଷାରୁ ମୁଣ୍ଡକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଛତା ବ୍ୟବହାର କରିବା ଅପେକ୍ଷା ହାଟ୍ ଖଣ୍ଡେ ମୁଣ୍ଡରେ ଲଗାଇଦେବା ଅଧିକ ସୁବିଧାଜନକ । ସାଇକେଲ୍ ଚଢ଼ାଳମାନଙ୍କର ଛତା ଧରିବା ସୁବିଧାଜନକ

ଦୁହେଁ । ପୁଣି ଛତା ଖଣ୍ଡେ ଧରବାରେ ଗୋଟିଏ ହାତ ବନ୍ଦ ରହେ । ହାଟ୍ ଖଣ୍ଡେ ମୁଣ୍ଡରେ ଥୋଇଦେଲେ ଦୁଇ ହାତ ଖୋଲ ରହେ । କାମ କରିବା ଲୋକମାନଙ୍କୁ ହାଟ୍ ଖୁବ୍ ପୁସିଧା ହୁଏ । ହାଟ୍ ର ସମସ୍ତ ଉପକରଣ ଓଡ଼ିଶାରେ ଅଛି । କିନ୍ତୁ କପଡ଼ା ଛତାର ସବୁ ଉପକରଣ ଏ ଦେଶରେ ନାହିଁ । ଓଡ଼ିଶାରେ କପଡ଼ା ଛତା ତିଆରି କରିବା ସହଜ ନୁହେଁ । କପଡ଼ା ଛତା କରିବାକୁ ହେଲେ ତାର ଭଲ ଭଲ ଅଂଶ ବଦେଶରୁ ଅଣାଇ ଏଠାରେ ଖାଲି ତାକୁ ସବୁ ଯୋଡ଼ି ଛତା କରିବାକୁ ହେବ । ଓଡ଼ିଶାରେ ଯେତେ ଅଧିକ ହାଟ୍ କରାଯିବ, ତେତେ ଭରସା । ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ହାଟ୍ ଓଡ଼ିଶାରେ ତିଆରି ହୋଇ କମ୍ ମୂଲ୍ୟରେ ବାଣୀ ହେଲେ ବଦେଶରୁ ଆସୁଥିବା ଛତା କେତେକ ପରିମାଣରେ କମିଯିବ । ସ୍କୁଲର ପିଲାମାନଙ୍କର ହାଟ୍ ତିଆରି କରି ଶିଖିବା ଖୁବ୍ ଆକର୍ଷକ ।

ହାଟ୍ ତିଆରି କରିବା ଖୁବ୍ ସହଜ । ହାଟ୍ ର ପ୍ରଧାନ ଉପାଦାନ ସୋଲ । ଭଜ ଶ୍ରେଣୀର ହାଟ୍ ସବୁ କର୍କ୍ (Cork) ରେ ତିଆରି ହୁଏ । କର୍କ୍ ଓଡ଼ିଶାରେ ମିଳେ ନାହିଁ । ଯାହାରଣ ହାଟ୍ ଖୁବ୍ ସହଜରେ ସୋଲରେ ତିଆରି ହୋଇ ପାରୁ ଏବଂ ଅଳ୍ପ ଖରଚରେ ହେବ । ଓଡ଼ିଶାରେ ସୋଲର ଅଭାବ ନାହିଁ ।

ହାଟ୍ ର ଦୁଇଗୋଟି ଅଂଶ । ଗୋଟିଏ ଅଂଶର ଉପର ଗୋଲ ହୋଇ ମୁସଲମାନଙ୍କ ଟୋପି ପରି । ଆଉ ଗୋଟିଏ ଅଂଶ ସେହି ଟୋପିର ଗୁରୁପାଖରେ ୩୮ ଆଙ୍ଗୁଳ ଚଉଡ଼ାରେ ବୁଲିକରି ପଲମର ଫଳପରି ଥାଏ । ଏହି ଦୁଇ ଅଂଶ ମିଳିତ ବସ୍ତୁ ହେଲା ହାଟ୍ ର ଥାଟ । ସେ ଥାଟ ଉପରେ ଗୁରୁଆଡ଼େ କନା ଦିଆଯାଇ ସିଲ୍ ର କରାଯାଇ ଥାଏ । ଯେ ଯାହାର ରୁଚି ଅନୁସାରେ ହାଟ୍ ଉପରେ କନା ଲଗାଇ ପାରବେ ।

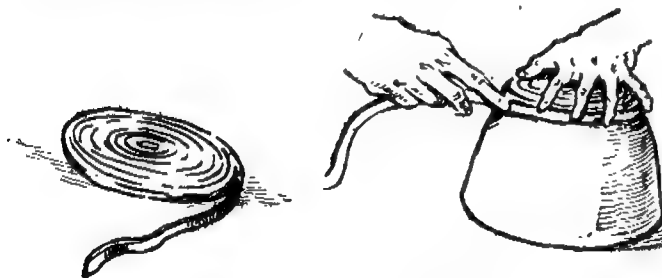
ହାଟ୍ ର ଉପରିଲିଖିତ ଦୁଇଟି ଅଂଶ ତିଆରି କରିବା ପାଇଁ ଗୋଟିଏ କାଠର ଫରମା କରିବ । ମାଟିର ବା ସିମେଣ୍ଟର ଫରମା କଲେ ମଧ୍ୟ ଚଳିବ । କିନ୍ତୁ କାଠର ଫରମା ହେଲେ ଅଧିକ ସୁବିଧା ହେବ ।

ସେହି ଦୁଇ ଅଂଶ ନିମନ୍ତେ ଦୁଇଟି ଫରମା କରିବା ଦରକାର ।

୧ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର

ସୁବେ ଲେଖାଯାଇଅଛି ଯେ, ସୌଲ ମଧ୍ୟରେ କେତେକ ନରମା ସୋଲ ଥାଏ ଓ କେତେକ ଟାଣ ସୋଲ ଥାଏ । ନରମା ସୋଲରେ ନାନାପ୍ରକାର ବାରିକ୍ ପଦାର୍ଥମାନ ତିଆରି

କରିପାଇ ପାରେ । ଟାଣ ସୋଲରେ କୌଣସି କାମ କରିବା ପାଇଁ ସୁବିଧା ହୁଏ ନାହିଁ । ହାଟର ଛଅ ପାଇଁ ସେହି ଟାଣ ସୋଲ ମଧ୍ୟ

୨ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର

କାମରେ ଲାଗିଯିବ ।

ସୋଲକୁ ପ୍ରଥମେ ପାତୁଆ କରି ଚିରି ପକାଇବ । ତାପରେ ହାଟର ଫଳ ଯେତେ ମୋଟରେ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରବ ସେହି ତଉଡ଼ାରେ ପୁଣି ପାତୁଆଗୁଡ଼ିକୁ ଚିରି ପକାଇବ । ମଇଦାର ଲେହୁ ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଅଠା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ପାଖରେ ରଖିବ । ଖଣ୍ଡିଏ ପାତୁଆ ନେଇ ତାହାକୁ ହାତରେ ଧରି ଗୁଡ଼ାଇ ଗୁଡ଼ାଇ ୨ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର ପରି ଅଳ୍ପ ଲମ୍ବ ରଖି ଗୋଲ କରି ଚକଟ କରି ନେବ । ତାହାକୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଲ କାଠ ଫରମାର ଉପରେ ରଖି ତହିଁର ଗୁରୁପାଖରେ ପୁଣି ଅଠା ଲଗାଇ ପାତୁଆ ଗୁଡ଼ାଇ ଗୁଡ଼ାଇ ବସେ ତଳକୁ ତଳକୁ ମଡ଼ାଇ ଗୁଡ଼ାଇ ଆସିବ । କାଠର ଫରମା ଉପରେ ଆଗେ ଖଣ୍ଡିଏ କାଗଜ ପାରି ଦେଇଥିଲେ ସୋଲର ଫଳଟି ତହିଁରୁ କାଢ଼ି ନେବାକୁ ସୁବିଧା ହେବ । ତାହା ନ କଲେ ଫରମାରେ ଅଠା ଲାଗିଯିବ । ସୋଲ ଫଳଟି କାଢ଼ି ନେବାକୁ ଅସୁବିଧା ହେବ ।

ଏହି ଫରମାଟି ଉପରେ ସୋଲ ଗୁଡ଼ା ହୋଇଗଲେ ତାହାକୁ ଅନ୍ୟ ଫଳର ଫରମାଟି ମଝିରେ ବସାଇ ଦେବ ଏବଂ ସୋଲ ପାତୁଆ ଯେଉଁପରି ଆଗରୁ ଗୁଡ଼ାଇ ଆସୁଥିବ, ସେହିପରି

ଗୁଡ଼ାଇ ଗୁଡ଼ାଇ ଦ୍ଵିତୀୟ ଫରମାର ଉପରେ ମଧ୍ୟ ପୁଣି କରିଦେବ । ତାପରେ ସୋଲର ଫଳକୁ ଫରମାକୁ କାଢ଼ି ନେଇ ଖରାରେ ଶୁଖାଇଦେବ । ଶୁଖିଗଲେ ସୋଲର ତିଆରି ଅଂଶ ଦୁଇଟି ଅଲଗା ହୋଇ ଯାଇ ପାରେ । ଆପେ ଅଲଗା ନ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ତାହାକୁ ଅଲଗା କରିଦେବ ଏବଂ ତହିଁର ଉପର ଉତ୍ତମରୂପେ ହସ୍ତରେ ତାହା ଯେଉଁଠାରେ

୪ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର

ଯେଉଁ ଅଂଶ ଅସମାନ ଥିବ ତାହାକୁ କାଟି ସମାନ କରିଦେବ । ଦ୍ଵିତୀୟ ଅଂଶର ଛଅ ଖଣ୍ଡିକ, ଅର୍ଥାତ୍ ଯେଉଁ ଅଂଶଟି ଟୋପି ଅଂଶର ପଦାକୁ ରହିବ ତହିଁର ତଳ ଏବଂ ଉପର ଉତ୍ତମରୂପେ

ତାହୁଁ ସବୁଆଡ଼େ ସମତୁଲ କରିବ । ତାପରେ ଦୁଇ ଛୁଆଁକୁ ମିଳାଇ ଫରମା ଉପରେ ପକାଇ ଅଠା ଦେଇ ଉଡ଼ମରୁପେ ବସାଇ ଦେବ । ଉଡ଼ମରୁପେ ଛୁଆଁ ଦୁଇଟି ଲଗିଗଲା ପରେ ଏହାକୁ ଯେଉଁଠାରେ ଯେପରି କଟା କଟି କରିବାର ଆବଶ୍ୟକ ହେବ, ତାହାକୁ କାଟି ହାଟର ଅନୁକରଣରେ ସଜାଡ଼ି ଦେବ । ତାପରେ ତହିଁରେ ଅଠାଦେଇ ଏକପରସ୍ତ ପାତଳ ଗୁରୁଆଡ଼େ ପକାଇବ ।

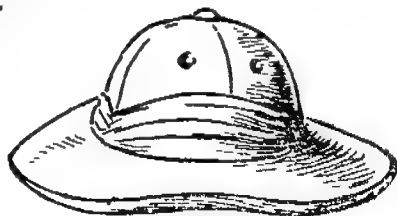
ନରମା ସୋଲ ନ ହେଲେ ପାତଳ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ; ତେଣୁ କେତେକ ଗୁଡ଼ିଏ ନରମା

ସୋଲ ନେଇ ତହିଁରେ ବେଶ୍ ସମାନ କରି ଗୁଡ଼ିଏ ପାତଳ କାଟିବ । ଛୁଆଁର ଉପରେ ଏବଂ ଟୋପି ଅଂଶର ପଦାକୁ ଥିବା ଅଂଶର ତଳପାଖରେ ଅଠା ଦେଇ ପାତଳି ମଡ଼ାଇ ଦେବ । ୪ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର ଦେଖ । ଟୋପି ଅଂଶର ଭିତରେ ପାତଳ ନ ଦେଲେ କୌଣସି ଯତ୍ନ ହେବ ନାହିଁ । କାରଣ ତାହା ଭିତରେ ରହୁଥିବ ଏବଂ ତହିଁର କୌଣସି ଅଂଶ ପଦାକୁ ଦେଖାଯିବ ନାହିଁ । ଏଣିକି ତହିଁ ଉପରେ ଲୁଗା ଦେବାକୁ ସଜିବ ।

୪ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର

ହାଟ୍ ଉପରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରାୟ ଅଧିକାଂଶ ଖାକି ରଙ୍ଗର ଲୁଗା ମଡ଼ା ଯାଇଥାଏ । କେବଳ ଟୋପି ପଦାକୁ ବାହାରିଥିବା ଅଂଶର ତଳେ ଶାଗୁଆ ରଙ୍ଗର କନା ଦିଆଯାଏ । ଉପରେ ଟୋପି ଅଂଶ ନିମନ୍ତେ ମାପ କରି ୪ଖଣ୍ଡି କନା କାଟିବ ଏବଂ ପଦାକୁ ବାହାରିଥିବା ଫଳ ନିମନ୍ତେ ମାପ କରି ଦୁଇଖଣ୍ଡି କନା କାଟିବ । ଶାଗୁଆ କନା ମଧ୍ୟ ଦୁଇ ଖଣ୍ଡି କାଟିବ । କନାଗୁଡ଼ିକ ସିଲାଇ କରି ଛୁଆଁ ଉପରେ ମଡ଼ାଇଦେବ । ଅଠା ଲଗାଇ ବସାଇଦେଲେ ଆହୁରି ସୁବିଧା ହେବ । ତାପରେ ଟୋପି ଅଂଶର ଦୁଇ ପାଖରେ ୪ ଗୋଟି ଫୋଡ଼ କରି ତହିଁରେ ପିତଳର ଛେଟ ଛେଟ ଦୁଇଲଗା ନଳ ଖଞ୍ଜି ଦେବ । ଏହି ନଳିବାଟେ ପବନ ଯିବା ଆସିବା କରି ପାରିବ । ସେ ଭଲ ନଳ ଖଞ୍ଜି କରିବାକୁ ମିଳେ । ସେହି ନଳଗୁଡ଼ିକ ଯେଉଁଠାରେ ଲଗିଥିବ, ତହିଁର ତଳକୁ ଦୁଇ ଅଂଶର ଛୁଆଁ ଉପରେ ଯେଉଁଠାରେ ଦୁଇଆଡ଼ୁ କନା ସମୁକ୍ତ ହୋଇଥିବ ସେହିଠାରେ କନାର ଛେଟ ପଟି ବାନ୍ଧି ଦୁଇପାଖର କନାର ସଙ୍ଗମ ସ୍ଥାନକୁ ଲୁଗୁର ଦେବ । ଏହି ପଟି ଗୋଟିଏ ଦିଆ ଯାଇପାରେ । କିମ୍ବା ଗୋଟିକି ଉପରକୁ ଗୋଟିଏ ଲେଖାଏଁ ମଡ଼ାଇ ୫୩୨ଗୋଟି ପଟି ୫ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର ପରି ବସାଇଦେଲେ ଆହୁରି ଅଧିକ ସୁନ୍ଦର ହେବ । ଟୋପି ଉପରେ ଯେଉଁଠାରେ ଗୁରୁଆଡ଼ୁ କନା ଯାଇ ମିଳିଥିବ ସେଠାରେ ଗୋଟିଏ ବୋତାମ ଲଗାଇଦେବ । କିମ୍ବା ଖାଲି ସିଲାଇ କରି ମିଳାଇଦେବ । ଏହି କନାଗୁଡ଼ିକ ବସାଇବାବେଳେ

୫ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର

ଅଠା ଦେଇ ବସାଇ ତହିଁ ଉପରେ ହାତ ମାରି ଯେଉଁଠାରେ ବଳା ହୋଇଥିବା ତାହାକୁ ସବୁ ହାତ ଚଳାଇଦେଇ ଚାରିଆଡ଼େ ସମତୁଲ କରିଦେବ । ଆଉଖଣ୍ଡି ଏ ଚମଡ଼ାର ପଟି ହାଟର ଦୁଇ-ପାଖରେ ଫୋଡ଼ି ଲଗାଇ ଦେବ ଯେପରି ତାହା ଟୋପିର ମୁଣ୍ଡଊପର ଦେଇ ଆସିବ ଏବଂ ଗୋଟିଏ ଆଂଶ ତଳକୁ ଝୁଲିବ । ହାଟ ପିନ୍ଧି ତାହାକୁ ଓଠ ତଳେ ଲଗାଇ ଦେବାକୁ ସୁବିଧା ହେବ ।

ତାପରେ ହାଟଟି ମୁଣ୍ଡରେ ଠିକ୍ ଲାଗି ରହିବାପାଇଁ, ଅଙ୍ଗୁଳ ଚଉଡ଼ାର ଖଣ୍ଡିଏ ବାଉଁଶ ପାତିଆର ଚଢେଇ ବୁଣି ତାହାକୁ ଗୋଲ କରି ମୋଡ଼ି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ରଖିବ । ଆଉ ଖଣ୍ଡିଏ ଅଧ ଅଙ୍ଗୁଳ ଚଉଡ଼ା ମୋଟା କାଗଜର ବା ତାଳପତ୍ରର ପଟି କାଟିନେଇ ତାହା ଉପରେ ଏକପରସ୍ତ କନା ବସାଇ ଅଧିକାଂଶ ଆକାରରେ ଥରେ ଏକ ପାଖକୁ ଓ ଥରେ ଅନ୍ୟ ପାଖକୁ ଭାଙ୍ଗିଦେବ । ସେହି ଭାଙ୍ଗି ହୋଇଥିବା ପଟିକୁ ହାଟର ଠିକ୍ ତଳ ମୁହଁରେ ଲଗାଇ ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ସିଲାଇ କରିଦେବ ଏବଂ ତହିଁ ଉପରେ ବାଉଁଶର ପଟିଟି ଖଞ୍ଜି ଦେଲେ ସୁନ୍ଦର ହେବ । ବାଉଁଶ ପଟି ଉପରେ ଖଣ୍ଡିଏ ଚମଡ଼ା ବା ଅଲୁକ୍ଲୁଥ (Oil Cloth) ମଝାଇ ଦେଲେ ହାଟକୁ ପିନ୍ଧିଲେ ମୁଣ୍ଡକୁ ସଜ ଲାଗିବ । ଆଉ ଖଣ୍ଡିଏ କନା ବୁଝି କରି ତାହାକୁ ହାଟର ଭିତରେ ବସାଇ ପ୍ରଥମେ ଚାରିପାଖରେ ଫୋଡ଼ି ଦେବ । ତା ପରେ ଟୋପି ଭିତରର ମାପ ଅନୁସାରେ ଖଣ୍ଡିଏ କାଗଜ କାଟି ତହିଁରେ ଏକ ପରସ୍ତ କନାକୁ ଅଠା ଲଗାଇ ଚାରିପାଖର ବୁଝି କନାକୁ ମଝାଇ ହାଟ ଭିତରେ ବସାଇଦେବ ।

ଚମଡ଼ା

ବର୍ତ୍ତମାନ ଚମଡ଼ାଶିଳ୍ପ ଜଗତରେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଧାନ ଶିଳ୍ପ ହୋଇ ଉଠିଲଣି । ଚମଡ଼ାରେ ତିଆରି ପଦାର୍ଥର ବ୍ୟବହାର କ୍ଷେତ୍ର ବୃଦ୍ଧି ହେଉଅଛି । କୋତା ବାଗ୍, ବାକ୍ସ, ଟ୍ରଙ୍କ, ସୁଟ୍‌କେସ ଗହ, କମରପଟି ବା ବେଲଟ (Belt) ଘୋଡ଼ାଙ୍କ ସାଜ, ଗାଈର ସାଜ, ବିଛଣାବିଛା ଡୋର, ତେଲ ଓ ଘିଅ ରଖିବା ପିପା, ତରବାସ ଖୋଲ, ବନ୍ଧୁକ ଖୋଲ, ମେହିକୁ ଚଳାଇବା ଫିତା ପ୍ରଭୃତି ବହୁ ପଦାର୍ଥ ଚମଡ଼ାରେ ତିଆରି ହୁଏ । ବହୁ ବାନ୍ଧବାପାଇଁ ଓ ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ରମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଚମଡ଼ା ଆବଶ୍ୟକ । ବହୁ ବଡ଼ ଜନ୍ତୁଙ୍କର ରୂପ ଲାଗିଥିବା ଚମଡ଼ାକୁ ଲୋକେ ଘରତଳରେ ବିଛାଇ ଘର ସଜାନ୍ତି । ନାନାପ୍ରକାର ପଦାର୍ଥମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଚମଡ଼ାର ଖୋଲ ତିଆରି କରାଯାଏ । ପାଣିର ମୁଣି ପ୍ରଭୃତି କେତେପ୍ରକାର ବ୍ୟବହାରୀ ପଦାର୍ଥ ଯେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଚମଡ଼ାରେ ତିଆରି ହେଲଣି ତାହାର ସୀମା ନାହିଁ । ସେହି ସବୁ ପଦାର୍ଥ ନିମନ୍ତେ ଯେଉଁ ଚମଡ଼ାମାନ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ, ତହିଁମଧ୍ୟରୁ କେତେକ କେବଳ ଜନ୍ତୁଙ୍କ ଦେହରୁ ଉତ୍ତରା ଯାଇଥିବା ଚମଡ଼ା ଶୁଖାଇ ଦେଇ ବ୍ୟବହାର

କରାଯାଏ । କେତେକ ଦରଦର କଷ କରାଯାଇ ଓ କେତେକ ପୁରୁ କଷ କରାଯାଇ କାମରେ ଲାଗେ ।

ଓଡ଼ିଶାରୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରତି ବର୍ଷ ହାରାହାରି ୧ ଲକ୍ଷ ମହଣରୁ ଅଧିକ କଷା ଚମଡ଼ା ବିଦେଶକୁ ରପ୍ତାନି ହୋଇ ଚାଲି ଯାଉଅଛି । କିନ୍ତୁ ଚମଡ଼ାରେ ତିଆରି କେତେ ପଦାର୍ଥ ଯେ ବିଦେଶରୁ ଆସି ଓଡ଼ିଶାରେ ବିକ୍ରି ହେଉଅଛି ତାହାର ପରିମାଣ ସ୍ଥିର କରିବା ବଡ଼ କଠିନ । କୋତା ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ବହୁ ପରିମାଣରେ ବିଦେଶରୁ ଆସୁଅଛି । ଓଡ଼ିଶାରେ ଯେତେ ସ୍ଥାନରେ କୋତା ତିଆରି ହେଉଅଛି, ସେଥିପାଇଁ ମଧ୍ୟ କଷ ହୋଇ ନାନା ରଙ୍ଗ କରାଯାଇଥିବା ଚମଡ଼ା (Tanned leather) ବିଦେଶରୁ ଓଡ଼ିଶାକୁ ଆସୁଅଛି ।

ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣାୟୁ ମଧୁବାରୁ (ମିଷ୍ଟର ଏମ୍, ଏସ୍, ଦାସ, ଟିଆ ର. ର.) କଟକରେ ଚମଡ଼ା କାରଖାନା (ଉଲ୍‌ଲଟାନେରୀ) ବସାଇ ଚମଡ଼ାର ଯେଉଁସବୁ ପଦାର୍ଥ ତିଆରି କରାଉଥିଲେ, ତାହା ସମସ୍ତ ଜଗତରେ ଖ୍ୟାତିଲାଭ କରୁଥିଲା । ଗୋଧୂ, ବୁଝିର, ଗୁଣ୍ଡୁଚିପୁଷା, ସାପ ପ୍ରଭୃତିକ ଚମଡ଼ାକୁ କି ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ କଷ କରି ଓ ରଙ୍ଗ କରି ମଧୁବାରୁ ଭାରତର ଓ ଇଞ୍ଡୋନେସିଆ ଆଦି ନାନାସ୍ଥାନରେ ଏବଂ ବିଦେଶର ବଜାରମାନଙ୍କରେ ବିଶେଷ ଆଦୃତ କରାଉଥିଲେ । ଭଲ ଭଲ ଦେଶରୁ ତାଲିମ ହୋଇଥିବା ଲୋକଙ୍କୁ ଅଣାଇ ସେମାନଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟରେ ନାନାପ୍ରକାରରେ ଚମଡ଼ା କଷାଇବା ଓ ରଙ୍ଗାଇବା କାର୍ଯ୍ୟ ସେ ନିଜେ ପରୀକ୍ଷା କରି କରି ଖୁବ୍ ସରସ ଚମଡ଼ା ତିଆରି କିମ୍ବା ଚମଡ଼ା ବିଦେଶକୁ ପଠାଇ ତାଙ୍କ କାରଖାନାର ଖୁବ୍ ନାମ କରାଇ ପାରିଥିଲେ । ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟବଶେଷେ ତାହାଙ୍କ କାରଖାନା ପାଣି ଅଭାବରୁ ଅଧିକକାଳ ଚଳି ପାରିଲା ନାହିଁ । ସେହି କାରଖାନାର ଚାଲୁ ହୋଇଥିଲେ ଓଡ଼ିଶାର ଚମଡ଼ାଶିଳ୍ପ ଜଗତରେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରି ପାରି ଥାଆନ୍ତା ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ଓଡ଼ିଶାରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରେ ଚମଡ଼ା କଷାଇବାର ଛୋଟ ଛୋଟ କାରଖାନା ବା ଟାନେରୀ (Tannery) ଅଛି ।

୧ । କଟକ ଚାନ୍ଦିନୀଆଗଞ୍ଜ ନିୟୁବଜାର ନିକଟରେ ସୁଦେଶୀ ଟାନେରୀ ।

୨ । ଗଡ଼ଜାତ ବୌଦ୍ଧ ଷ୍ଟେଟରେ ବୌଦ୍ଧ ଷ୍ଟେଟ ଟାନେରୀ ।

୩ । ଯାଜପୁରର ବଣ୍ଡାରେ ଗୋଟିଏ ଟାନେରୀ ।

୪ । କେନ୍ଦୁଝର ଷ୍ଟେଟ୍ ଚମ୍ପୁଆ ସବ୍‌ଡିଭିଜନର ଝାଡ଼ପଡ଼ାରେ ଗୋଟିଏ ଟାନେରୀ ।

ଏହା ଛଡ଼ା ଓଡ଼ିଶାର ଅନେକ ସ୍ଥଳରେ ମୋଟମୋଟ ଯେ ଯାହାର ଘରେ ଘରେ ନିଜେ ନିଜର ସୁବିଧାବଶେଷେ ଚମଡ଼ାକୁ କଷ କରନ୍ତି । କଟକ, ପୁରୀ, ସମ୍ବଲପୁର, ମୟୂରଭଞ୍ଜର ତେନ୍ଦୁଲି-

ଜଳା ପ୍ରଭୃତି ସେ ସ୍ଥାନମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଧାନ । ଓଡ଼ିଶାରେ ସବୁ ସ୍ଥାନ ଅପେକ୍ଷା କଟକ, ପୁରୀ, ଓ ସମ୍ବଲପୁରରେ ବେଶି ଜୋତା ତିଆରି ହୁଏ । କଟକ ନିକଟ ବାରଙ୍ଗରେ ଅନେକ ମୋତି ଅଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ତିଆରି ଜୋତାର ତଳା ତମଡ଼ା ଅନେକ ଦିନରୁ ବଜାରରେ ଖ୍ୟାତି ଲାଭ କରିଅଛି । ବାରଙ୍ଗରେ ତିଆରି ତଳା-ତମଡ଼ା ବିଦେଶକୁ ରପ୍ତାନି ହୁଏ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସରକାରଙ୍କ ଶିଳ୍ପବିଭାଗରୁ ଜଣେ ବିଶେଷଜ୍ଞ (ଜାଣିଲାବାଲା) ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇ ସେଠାରେ ତମଡ଼ାଶିଳ୍ପର ଉନ୍ନତି ନିମନ୍ତେ ଯତ୍ନ କରୁଅଛନ୍ତି ।

ତମଡ଼ା କସିବା (Tanning) ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଇଂରାଜୀ ଆଦି ଭାଷାରେ ଅନେକ ପୁସ୍ତକ ଅଛି । ଏ ପୁସ୍ତକରେ ତମଡ଼ା କସିବା ବିଷୟ ବିଶଦଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବାର ସ୍ଥାନ ନୁହେଁ । କେବଳ କେତେକଗୋଟି ସାଧାରଣ କଥା ଉଲ୍ଲେଖ କରାଗଲା ।

ତମଡ଼ା ଅନେକ ଗୁଣରେ କଷାଯାଏ । ଗଛର ଛେଲିଦ୍ୱାରା (Bark tanning), ରାସାୟନିକ ମସଲଦ୍ୱାରା Chrome and alum tanning) ତେଲ ଓ ଚର୍ବୀଦ୍ୱାରା (Oil and fat tanning) ଭଦ୍ରାଦି । ଓଡ଼ିଶାରେ ସାଧାରଣତଃ ଛେଲିଦ୍ୱାରା (Bark tanning) ରାସାୟନିକ ମସଲଦ୍ୱାରା ବା କ୍ରୋମ୍ ଟାନିଙ୍ଗ୍ ଓ ଅଲୁମ୍ ଟାନିଙ୍ଗ୍ କରାଯାଏ ।

ବାକ୍ ଟାନିଙ୍ଗ୍ (Bark tanning) ବା ଗଛ ଛେଲିଦ୍ୱାରା ତମଡ଼ା କଷା —

ବାକ୍ ଟାନିଙ୍ଗ୍ ନିମନ୍ତେ ସୁନାସ ଛେଲି, କରଡ଼ା ଛେଲି ଓ ଦୁଝଳ ଛେଲି ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ତହିଁ ସଙ୍ଗେ ହରଡ଼ା ଏବଂ ଟେସ ବା ଡିବିଡିବି ଫଳ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବହାର ହୁଏ । ଏହାଛଡ଼ା ସୁନାସ ପତ୍ର ଓ ଅଅଁଳା ପତ୍ର ମଧ୍ୟ ତମଡ଼ା କସିବାରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । ଏ ଦେଶରେ ଛଲୁଥିବା ଗୁଣ୍ଡଲତାମାନଙ୍କ ଛେଲି, ପତ୍ର ଓ ଫଳ ଛଡ଼ା ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାରୁ ଆସୁଥିବା ଓପାଟଲ ବାକ୍ (Wattle bark) ଏବଂ ମାକ୍ରାଜରୁ ଆସୁଥିବା ତର୍ବାଡ୍ (Turward bark) ଛେଲି ମଧ୍ୟ ବହୁପରିମାଣରେ ତମଡ଼ା କଷାରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଅଛି । ଓଡ଼ିଶାରେ ମିଳୁଥିବା ସୁନାସ ଛେଲି ତମଡ଼ା କସିବା ପାଇଁ ଅତି ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ପଦାର୍ଥ । ମାତ୍ର ସୁନାସ ଛେଲିକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ ସଂଗ୍ରହ କରିବା ଓ ତାହାକୁ ଶୁଖାଇବା ଆଦି ପାଗଯୋଗ କେନ୍ଦ୍ର ଠିକ୍ ମତେ କରୁ ନ ଥିବାରୁ ତହିଁର ଗୁଣର ପରିମାଣ କିଛି ଜାଣି ହେଉନାହିଁ । ବିଦେଶରୁ ଯେଉଁ ଛେଲି ସବୁ ଆସୁଅଛି ତାହା ଠିକ୍ ପାଗଯୋଗରେ ତିଆରି ହୋଇ ତହିଁର ଗୁଣର ପରିମାଣ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରାଯାଇ ବିଦେଶ ହେଉଅଛି । ଓଡ଼ିଶାରେ ଯେବେ ସୁନାସ ଛେଲି, କରଡ଼ା ଛେଲି ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ତମଡ଼ା କସିବା ଛେଲି ସବୁକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ ସଂଗ୍ରହ କରି ତାହାକୁ ପାଗଯୋଗରେ ଶୁଖାଇ ଗୁଣ୍ଡ କରି ତହିଁର ଗୁଣ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ

କରି ବିଦ୍ୟୁତ୍ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଉଛି, ତେବେ ତମତା କଷିବାପାଇଁ ବିଦେଶରୁ କୌଣସି ଛେଲି ଏ ଦେଶକୁ ଆସି ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଫୁଟୁଛି ନାହିଁ । ବରଂ ଏଠାରୁ ଏହି ପଦାର୍ଥମାନ ବିଦେଶକୁ ପଠାଯାଇ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ହୋଇ ପାରୁଛି ।

ତମତା କଷିବାପାଇଁ ତମତାକୁ ପ୍ରଥମେ ଆଣି ତାହାକୁ ଚୁନଗୋଳିଆ ପାଣିରେ ପକାଇବାକୁ ହୁଏ । ବଡ଼ ବଡ଼ ମହୁଷ ତମତାକୁ ୧୫ ଦିନରୁ ୨୦୨୨ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ଗୋରୁ ତମତାକୁ ୧୫୧୫ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ବାହୁସ ତମତାକୁ ୮୧୦ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏବଂ ଛେଲି ଓ ମେଣ୍ଟା ତମତାକୁ ୨୮ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚୁନପାଣିରେ ପକାଇବାକୁ ହୁଏ । ଚୁନପାଣିରୁ କାଢ଼ି ତମତାର ଛେମ୍ବ ଓ ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ଲଗିଥିବା ମାଂସର ଚିକ୍ନିକାକୁ ତାହା ସଫା କରି ଦିଆଯାଏ । ତା ପରେ ଖଟା-ପାଣିରେ ବା ତୋରାଣିରେ ଦିନେ ଦୁଇଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପକାଇଲେ ତହିଁରୁ ଚୁନଗୁଡ଼ିକ ଛଡ଼ାଯାଏ । ତୋରାଣି ନ ମିଳିଲେ ଗହମ ଭୂଷିକୁ ପାଣିରେ ଢିନ୍ତାଇ ରଖିଲେ ୨ ଦିନରେ ତାହା ଖଟା ହୋଇଯାଏ । ସେହି ଖଟାପାଣିରେ କାମ ଚଳେ । ଚୁନଗୁଡ଼ିକ ତମତାରୁ ବାହାର ନ ଗଲେ ତମତା ନରମ ହୁଏ ନାହିଁ — ଖାଣି ହୋଇ ରହେ ଏବଂ ଭଲ ହୋଇ କଷି ଧରେ ନାହିଁ ।

ତମତାରୁ ଚୁନ ଛଡ଼ିଗଲା ପରେ କେହି କେହି ନିରେଇଁସ ପତ୍ରକୁ ଶୁଖାଇ ଓ ଗୁଣ୍ଡ କରି ତାହାକୁ ପାଣିରେ ଗୋଳାଇ ସେହି ପାଣିରେ ତମତାକୁ ପକାନ୍ତି । ଦୁଇଦିନ ପରେ ପାଣି ବଦଳାଇ ଦେଇ ପୁଣି ନିରେଇଁସ ପତ୍ରର ଗୁଣ୍ଡ ଗୋଳାଆ ହୋଇଥିବା ପାଣିରେ ଆଉ ଦୁଇଦିନ ପାଇଁ ପକାଇ ରଖନ୍ତି । ତା ପରେ ସୁନାସା ଛେଲିର ବା କରଡ଼ା ଛେଲିର ଗୁଣ୍ଡକୁ ପାଣିରେ ଗୋଳାଇ ତହିଁରେ ତମତାକୁ ୨୮ ଦିନ ପକାନ୍ତି । କେହି କେହି ନିରେଇଁସ ପତ୍ର ବ୍ୟବହାର ନ କରି ପ୍ରଥମରୁ ସୁନାସା ବା କରଡ଼ାଛେଲିର ଗୁଣ୍ଡଗୋଳା ପାଣିରେ ତମତାକୁ ପକାନ୍ତି । ପ୍ରଥମେ ୪ ଦିନ ପକାଇ ସେ ପାଣିକୁ ବଦଳାଇ ଦିଅନ୍ତି । ପୁଣି ଛେଲିଗୁଣ୍ଡଗୋଳା ପାଣିରେ ପକାନ୍ତି । ଶେଷକୁ ତମତାକୁ ଦୁଇ ଦାଡ଼ିରୁ ମୁଣି ପରି ସିଲାଇ କରି ଉପର ପାଖରେ ଗୋଟିଏ ମୁହଁ ମେଲି ରଖନ୍ତି । ସେହି ମୁହଁ-ବାଟେ ସେ ମୁଣିରେ ଛେଲିଗୁଣ୍ଡଗୋଳା ପାଣି ପୁରାଇ ତମତାକୁ ଗୋଟିଏ କୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଟାଙ୍ଗି ଦିଅନ୍ତି । ତହିଁରୁ ଯେତେ ପାଣି କୁଣ୍ଡରେ ଗଡ଼ି ପଡ଼ୁଥାଏ, ତାହାକୁ ଥରକୁ ଥର ଉଠାଇ ପୁଣି ସେହି ତମତା ମୁଣିରେ ତାଳ ଦେଉଥାଆନ୍ତି । ଏହିପରି ୩୪ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରଖିଦେଲେ ତମତାଟି ଠିକ୍ ପାରିଯାଏ ବା କଷି ହୋଇଯାଏ । ସୁନାସାଛେଲିର ଗୁଣ୍ଡ ଓ କରଡ଼ାଛେଲିର ଗୁଣ୍ଡକୁ ସମାନ ଭାଗରେ ମିଶାଇ ମଧ୍ୟ କେହି କେହି ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି । କେହି କେହି ହରିଡ଼ା ବା ଟେରଫଲକୁ ଛେଚି ଛେଲିଗୁଣ୍ଡ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପାଣିରେ ମିଶାଇ ଦିଅନ୍ତି । ଆଉ କେହି କେହି ଛେଲିପାଣିରେ ଆଗେ କପାଇ କରି ପରେ ହରିଡ଼ା ବା ଟେରଫଲର କଷିପାଣି କରି ତହିଁରେ ଦୁଇ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତମତାକୁ ବଢ଼ୁରାଇ ରଖନ୍ତି ।

କଷପାଣି— ହରିଡ଼ା-କଷପାଣି—ହରିଡ଼ାକୁ ଛେଚି ମଞ୍ଜିଗୁଡ଼ିକ କାଢ଼ି ଦେବ । ତା ପରେ ହରିଡ଼ାଫଳର ଗୈପାକୁ ଭଲ କରି ଦୁଇ ଗୁଣ୍ଠ କରିଦେବ । ସେହି ଗୁଣ୍ଠକୁ ପାଣିରେ ପକାଇ ଦେଲେ ଦୁଇ ଘଣ୍ଟାରେ ହରିଡ଼ା-କଷପାଣି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଯିବ । ସେହିପରି ସୁନାଶୁଭେଳି, ବୁରଡ଼ାଛେଲି ବା ଅନ୍ୟ ଯେ କୌଣସି ଛେଲିକୁ ଶୁଖାଇ ଗୁଣ୍ଠ କରି ପାଣିରେ ପକାଇଦେଲେ ଦୁଇ ଘଣ୍ଟାରେ କଷପାଣି ହୋଇଯିବ । ନରେଇ ସ୍ତମ୍ଭ ବା ଅଁଳା ପତ୍ରକୁ ଶୁଖାଇ ତାହାକୁ ଗୁଣ୍ଠ କରି ପାଣିରେ ପକାଇଲେ ଦେଡ଼ ଘଣ୍ଟାରେ କଷପାଣି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଯିବ । ସାଧାରଣତଃ ଛେଲିର ଗୁଣ୍ଠ ଏକ ସେରରେ ପାଣି ଗୁରୁ ସେର ଦିଆଯାଏ । ପତ୍ରର ଗୁଣ୍ଠ ଫାଇଁ ତାହା ଅସେଷା କିଛିକମ୍ପାଣି ହେଲେ ଚଳିବ ।

ଚୁନ—କଲିଚୁନ ଏବଂ ପଥରଚୁନ ଉଭୟେ ଚମଡ଼ା ନିମନ୍ତେ ଦରକାର । ପଥର ଚୁନ ଅସେଷା କଲିଚୁନ ଅଧିକ କାମିକା ହୁଏ । ସହରମାନଙ୍କରେ କଲିଚୁନ ବକାଳିକା ନିକଟରେ ଫୁରୁସା ଚୁନ କିଣିବାକୁ ମିଳେ । ଫୁରୁସା ଚୁନର ମୂଲ୍ୟ କମ୍; ତେଣୁ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଫୁରୁସା ଚୁନ ଲୋକେ ନେଇ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି ।

ଲୁଣ—ଜନ୍ତୁର ଦେହରୁ ଛଲ (ଚମଡ଼ା) କୁ ଉତାରିବା ପରେ ଯେତେ ଶୀଘ୍ର ସେ ଚମଡ଼ାରେ ଲୁଣ ମଡ଼ାଇ ଦିଆଯାଇ ପାରେ, ଚମଡ଼ା ସେତେ ତାଜା ରହେ । ଜନ୍ତୁଦେହରୁ ଛଲ ଉତାରିବାର ୮ ଘଣ୍ଟା ମଧ୍ୟରେ ଲୁଣ ମଡ଼ାଇ ଦେଲେ ଚମଡ଼ାର ବିଶେଷ କ୍ଷତି ହୁଏ ନାହିଁ । ଏଥିରୁ ନ କଲେ ଓ ୮ ଘଣ୍ଟାରୁ ବେଶୀ ଡେଇଁ ହେଲେ ଚମଡ଼ା କେତେକ ପରିମାଣରେ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଏ । ଓଡ଼ିଶାରେ ସାଧାରଣତଃ ଲୋକେ ଚମଡ଼ାକୁ ଉତାରି ୩୩ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତହିଁରେ ଲୁଣ ମଡ଼ାନ୍ତି ନାହିଁ ଓ ଏଥିଯୋଗୁଁ କେତେ କ୍ଷତି ହୁଏ ତାହା ବୁଝନ୍ତି ନାହିଁ । ଓଡ଼ିଶାରେ ଚମଡ଼ାର ଆମଦାନି ଦିନକେ ପ୍ରାୟ ୪୦୦ ଫର୍ଦ୍ ବୋଲି ଧରାଯାଇ ପାରେ । ଠିକ୍ ସମୟରେ ଲୁଣ ନ ମଡ଼ାଇବା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅବହେଳା ହେତୁ ହାରିଦ୍ୱାର ପ୍ରତି ଫର୍ଦ୍ରେ ପ୍ରାୟ ୮ ଅଣା ପଇସା ଲୋକସାଧନ ହୁଏ । ଏହି ହିସାବରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ଚମଡ଼ାରେ ଲୋକସାଧନ ପ୍ରତିଦିନ ପ୍ରାୟ ୨୫୦ ଟଙ୍କା ପଡ଼ୁଛି । ଏହିପରି ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ବିଷୟରେ ଅବହେଳାରେ ଓଡ଼ିଶାର କେତେ ଅଡ଼େ ଯେ କେତେ କ୍ଷତି ହେଉଅଛି, ତାହାର ସୀମା ନାହିଁ । ଚମଡ଼ାରେ ସାଧାରଣତଃ ଖାର ଲୁଣ ଦିଆଯାଏ । ତହିଁର ମୂଲ୍ୟ କମ୍ । ତାହା ଖାରବା ଲୁଣ ପରି ସଫା ନୁହେଁ । ତହିଁରେ ମାଟି ମିଶିଥାଏ ।

ଉପରେ ଯେଉଁ ସବୁ ପ୍ରଣାଳୀ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହେଲା, ସେହି ସବୁ ପ୍ରଣାଳୀରେ ଚମଡ଼ା କଷାଳୀମାନେ ଯେ ଯାହାର ଘରେ ଚମଡ଼ା କଷାଇ ପାରିବେ ଏବଂ ସ୍ଥାନୀୟ ମୋଟିମାନେ ଏହିପରି ଚମଡ଼ା କଷାଇ ଅଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଯେଉଁ ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରେ ଅଧିକ ସଖ୍ୟାରେ ମୋଟି ଏକତ୍ର ବାସ କରନ୍ତି, ସେମାନେ ଯେବେ ଏକାଠି ମିଶି ଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ କାରଖାନା

କରନ୍ତେ ଏବଂ ସେହି କାରଖାନାରେ ଗୋଟିକେତେ ପକ୍କା ହୁଣ୍ଡ ତିଆରି କରାଇ ସେହିଠାରେ ମମସ୍ତକ ଚମଡ଼ାପାକ ଏକାଠି କଷାଇ ନିଅନ୍ତେ, ତେବେ ସେମାନେ ଅଦୂର ଅଧିକ ଲାଭବାନ୍ ହୁଅନ୍ତେ । ସେପରି ବଡ଼ ବଡ଼ ହୁଣ୍ଡରେ ଚମଡ଼ା କଷାଇଲେ ହାରାହାରି ୧୦୦ ପାଉଣ୍ଡ କଷା ଚମଡ଼ାରୁ ପ୍ରାୟ ୨୦ ପାଉଣ୍ଡ କଷା ଚମଡ଼ା ମିଳିପାରେ, କିନ୍ତୁ ଉପରବର୍ଣ୍ଣିତ ପ୍ରଣାଳୀରେ ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ କରି କଷାଇବାଦ୍ୱାରା ୧୦୦ ପାଉଣ୍ଡ କଷା ଚମଡ଼ାରୁ ୪୦ ପାଉଣ୍ଡରୁ ଅଧିକ କଷା ଚମଡ଼ା ମିଳେ ନାହିଁ ।

କ୍ରୋମ୍ (Chrome) ଟାନିଙ୍ଗ୍ ଓ ଆଲୁମ୍ (Alum) ଟାନିଙ୍ଗ୍

ରାସାୟନିକ ମସଲମାନଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟରେ ମଧ୍ୟ ଓଡ଼ିଶାରେ ଚମଡ଼ା କଷା ହୁଏ । ଏହି ପ୍ରକାର ଟାନିଙ୍ଗ୍ ନାନା ପ୍ରଣାଳୀରେ କରାଯାଏ । ଏଥିପାଇଁ ପ୍ରଥମେ ଚମଡ଼ାକୁ ପୂର୍ବବର୍ଣ୍ଣିତ ପ୍ରଣାଳୀ ମୁତାବକ୍ ପ୍ରଥମେ ଚୂନରେ ପକାଇ ତା ପରେ ଚୂନରୁ କାଢ଼ି ତୋରାଣିରେ ବା ଖଟା ପାଣିରେ ପକାଇବାକୁ ହୁଏ । ଖଟା ପାଣିରେ ପକାଇ ଚମଡ଼ାରୁ ଚୂନ ବାହାର କରି ଦେଲା ପରେ ଚମଡ଼ାକୁ ଗଛଛେଲିର ପାଣିରେ ବହୁବାର ପରିବର୍ତ୍ତେ କ୍ରୋମ୍ ଟାନିଙ୍ଗ୍ ନିମନ୍ତେ ବାଇକ୍ରୋମେଟ୍ (Bichromate) ଓ କେତେକ ଏସିଡ୍ (Acid) ପ୍ରଭୃତି ମସଲଦ୍ୱାରା ଜାତିଏ ପାଣି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଏ । ତହିଁରେ ଚମଡ଼ାକୁ ପକାଇ କଷାଇବାକୁ ହୁଏ । ବାଇକ୍ରୋମେଟ୍ ଏହାର ପ୍ରଧାନ ଅଙ୍ଗ । ତେଣୁ ଏହାକୁ କ୍ରୋମ୍ ଟାନିଙ୍ଗ୍ କହନ୍ତି ।

ସେହିପରି ଆଲୁମ୍ (Alum) ଟାନିଙ୍ଗ୍ରେ ଫିଟିକିରି (Alum) ହେଲା ପ୍ରଧାନ ଅଙ୍ଗ । ସେଥିପାଇଁ ତାହାକୁ ଆଲୁମ୍ ଟାନିଙ୍ଗ୍ କହନ୍ତି । ବାଘ, ମିରଗ ପ୍ରଭୃତିକ ଚମଡ଼ାରୁ ଲେମ୍ବୁ ନ ତାଣ୍ଟି ଟାନିଙ୍ଗ୍ କରିବାକୁ ହୁଏ । ଲେମ୍ବୁ ଥିବା ଚମଡ଼ା ସାଧାରଣତଃ ଏହି ଆଲୁମ୍ ଟାନିଙ୍ଗ୍ ପ୍ରଣାଳୀରେ କଷାଯାଏ । ଫିଟିକିରି ଏବଂ ଲୁଣର ପାଣିରେ ରାନ୍ଧି ତାହାକୁ ଚମଡ଼ାରେ ମଡ଼ାଇ ମଡ଼ାଇ ଚମଡ଼ା କଷାଇବାକୁ ହୁଏ । ଯେଉଁ ଚମଡ଼ାର ଲେମ୍ବୁ ଛଡ଼ାଇ କଷାଇବାକୁ ହୁଏ ସେଥିପାଇଁ ପୁଥକ୍ ପ୍ରଣାଳୀ ଅବଲମ୍ବନ କରିବାକୁ ପଡ଼େ । ଏ ସମସ୍ତ ପ୍ରଣାଳୀ ବିଶଦଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରି ନ ହେଲେ ସନ୍ଧେପରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରି କୌଣସି ଫଳ ନାହିଁ । ଏ ସବୁ ବିଶଦଭାବରେ ଏଠାରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବା ସମ୍ଭବପର ନୁହେଁ । ଏ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଥିବା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପୁସ୍ତକମାନ ପାଠ କରିବା ଅବଶ୍ୟକ ।

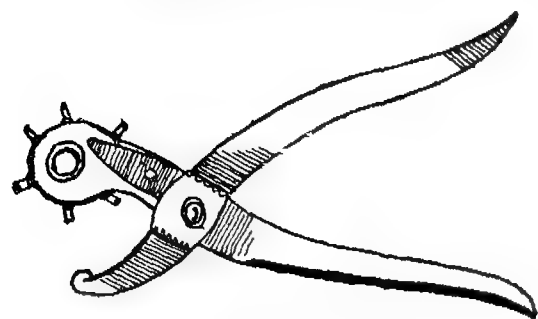
ଚମଡ଼ାର କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ—

ଅଜିକାଲି ଚମଡ଼ା ଉପରେ ନାନା ପ୍ରକାର କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ ଓ ଚନ୍ଦ୍ର ଆଦି ପ୍ରତିଫଳିତ କରି ଛେଟ ଛେଟ ଥିଲି, ବ୍ୟାଗ୍, ବାକ୍ସ ପ୍ରଭୃତି ନିର୍ମାଣ କରିବାଦ୍ୱାରା ଏଜାଗରୁ ଯୁକ୍ତ ବୁଟିର ଶିଳ୍ପର

ଅନ୍ଧର କ୍ରମେ ଶିକ୍ଷିତ ସମାଜରେ ପ୍ରବେଶ କରୁଅଛି । ବଙ୍ଗ ପ୍ରଦେଶରେ ଅନେକ ମହୁଳା ଘରେ ବସି ଅନ୍ଧର ସହୃଦ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କଲେଣି । ଓଡ଼ିଶାରେ ଏ କାମର ଅଧିକ ପ୍ରଚାର ହୋଇ ନାହିଁ । ଅଳ୍ପ କେହି ଜଣେ ଜଣେ ଏହା ଆରମ୍ଭ କରୁଅଛନ୍ତି । ତମଡ଼ାରେ କାରିଗର କରିବା କାର୍ଯ୍ୟଟି ଖୁବ୍ ସହଜ ଓ ଘରେ ବସି କରିବା ଖୁବ୍ ସୁବିଧାଜନକ । ଅତଏବ ଯେଉଁମାନେ ଘରେ ବସିରହି ଆଉ କିଛି କାମ ନ କରି କେବଳ ଖେଳିବା ବା ବାଜେ ଗପ କରି ସମୟ କାଟୁଅଛନ୍ତି ସେମାନେ ଏହାକୁ ଅତି ସହଜରେ କରି ପାରନ୍ତି । କେବଳ କଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା ତମଡ଼ାକୁ ବଳାରୁ ଖରଦ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ତମଡ଼ାରେ ପଦାର୍ଥ ଢାଆଇ ଦେଲେ ଲୁହର ଅନ୍ଧର ଅଛି ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟ ମିଳେ; ତେଣୁ ଏହି ଶୁଦ୍ର ଶିଳ୍ପ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କେତେକ ଲୋକ ବସନ୍ତ ଓ କାର୍ଯ୍ୟପ୍ରଣାଳୀ ଏଠାରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଗଲା ।

ଏଥିପାଇଁ ତମଡ଼ା—

ଏହି ଶିଳ୍ପ ନିମନ୍ତେ ସାଧାରଣତଃ ତିନି ଆଦି ସାହାଯ୍ୟରେ କଷ୍ଟ ପାରଥିବା ବାହୁରୁ

ତମଡ଼ା ଓ ମେଣ୍ଟା ତମଡ଼ା ଅଧିକ ଉପଯୋଗୀ । ବଡ଼ ବଡ଼ ତମଡ଼ାରେ ଓ ଶକ୍ତ ତମଡ଼ାରେ ଏ କାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ପାରୁ ନାହିଁ । ଅତି ବେଶୀ ନରମ ତମଡ଼ାରେ ମଧ୍ୟ ଏ କାର୍ଯ୍ୟ ହେବ ନାହିଁ ।

ଏଥିପାଇଁ ହାତିଆର—

ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଅଧିକ ହାତିଆର ମଧ୍ୟ ଲୋଡ଼ା ନାହିଁ । ଅତି ଅଳ୍ପ କେତେ ଖଣ୍ଡ ହାତିଆର ହେଲେ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇ ପାରେ । କାର୍ଯ୍ୟରେ

୧ ନମ୍ବର ଚକ୍ର

ହାତ ସଫେଇ ହୋଇଯିବା ପରେ ଅଳ୍ପ ତାରା କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ତିନି ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଆଉ କେତେଗଣି ଛୋଟ ହାତିଆର ଆବଶ୍ୟକ ହେବ । ପ୍ରଥମେ ନିମ୍ନ ଲିଖିତ କେତେକ ଖଣ୍ଡ ହାତିଆର ହେଲେ ଚଳିବ ।

(୧) ଗୋଟିଏ ଦାଡ଼ୁଆ କରୁଣ ବା କରୁଣ ।

(୨) ଗୋଟିଏ ଦାଡ଼ୁଆ ହୁଣ୍ଡ ।

(୩) ସରୁ, ମୋଟା, ଚେପୁଟା ଓ ଗୋଜିଆ କାଠି କେତେ ଖଣ୍ଡ ।

(୪) ସିଲାଇ କରିବା ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଫୋତଣି ।

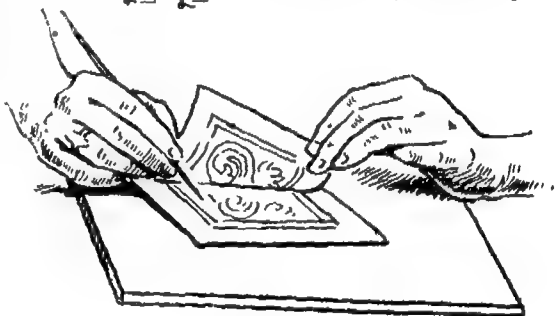
(୫) ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ହାତୁଡ଼ି ।

(୬) କାଚର ବା ସାସାର ଖଣ୍ଡିଏ ତଳା ।

(୭) ଗୋଟିଏ ୨ ମୁନିଆଁ ପତ୍ର ।

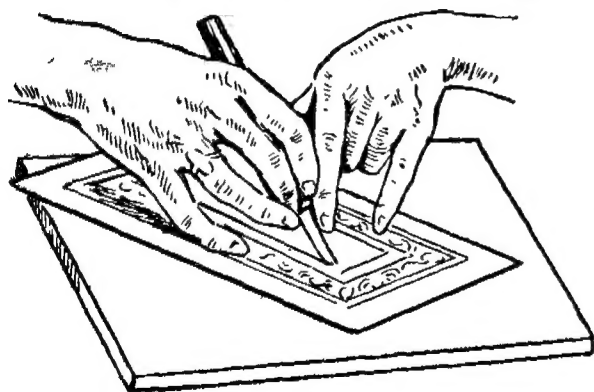
(୮) ଗୋଟିଏ ବା ଦୁଇଟି ଅଳକଯନ୍ତ୍ର । ଏ ଅଳକଯନ୍ତ୍ରର ଦୁଇପାଖ ମୁନିଆଁ ହୋଇଥାଏ । କୌଣସି ମୁନ ସରୁ, କୌଣସି ମୁନ ମୋଟ ଓ କୌଣସି ମୁନ ମଧ୍ୟମ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରିବାପାଇଁ ପ୍ରଥମେ ଚମଡ଼ା ନଷ୍ଟ ନ କରି ବୁଟିଙ୍ଗ୍ କାଗଜ ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ମୋଟା ଅଥଚ ନରମା କାଗଜ ଉପରେ ଅଳକ କରିବାକୁ ଶିକ୍ଷା କରିବ । ହାତ ସିଧା ହୋଇଗଲେ ଚମଡ଼ା ଉପରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ । ପ୍ରଥମେ ଯୁକ୍ତ ଯୁକ୍ତ ପଦାର୍ଥ ଜମାଣ କରିବାପାଇଁ ଖଣ୍ଡିଏ ଅଳ ନରମା ଚମଡ଼ାକୁ ଆଣି ତାହାକୁ ବରାଦ ମୃତାବକ କାଟିବାକୁ ଓ ତହିଁରେ ଫୋତ କରିବାକୁ ଅଭ୍ୟାସ କରିବ । ତହିଁ ଉପରେ ଯେଉଁ ପ୍ରକାର ଚିତ୍ର କରିବାକୁ ଲଜ୍ଜା କରିବ, ପ୍ରଥମେ ଖଣ୍ଡିଏ ପତଳା କାଗଜ ଉପରେ ତହିଁର ନକ୍ସା ଆଙ୍କିବ । ପଦାର୍ଥଟି ଯେତେ ବଡ଼ କରିବ ସେହୁଧରି ମାପ କରି ତାହାକୁ ଖଣ୍ଡି ଖଣ୍ଡି କରି କାଟିବ । ଯେଉଁ କାଗଜରେ ନକ୍ସା ଆଙ୍କିଥିବ, ସେହୁ କାଗଜ ଖଣ୍ଡିକୁ ଚମଡ଼ା ଉପରେ ପକାଇ କାଗଜରେ ଅଙ୍କା ହୋଇଥିବା ଚିତ୍ର ଉପରେ ଅଳକଯନ୍ତ୍ରର ମୁନଦ୍ୱାରା ଟିକିଏ ଟିପରେ ଜୋର ଦେଇ ଘଷି ଘଷି ଦାଗ ପକାଇଯିବ । ତାହା-ହଲେ କାଗଜରେ ଅଙ୍କିତ ଚିତ୍ରର ଦାଗ ଚମଡ଼ା ଉପରେ ପଡ଼ିଯିବ । ଏଥର କାଗଜଖଣ୍ଡିକ କାଢ଼ି ନେଇ ଚମଡ଼ାକୁ କାଚର ବା ସାସାର ତଳା ଉପରେ ପକାଇବ ଓ ଓଦାକନାର ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ଫୁଟା କରି ଚମଡ଼ା ଉପରେ ଥିବା ଚିତ୍ର ସ୍ଥାନକୁ ସେ ଫୁଟାରେ ଛୁସି ଛୁସି ଦେବ । ତାହାହେଲେ ଚମଡ଼ାରେ ଚିତ୍ରର ଦାଗ ବସିଥିବା ଜାଗା ଆଉ ଟିକିଏ ନରମା ହୋଇଯିବ । ତାପରେ ଚମଡ଼ାରେ ହୋଇଥିବା ଚିତ୍ର ଉପରେ ଆଉଥରେ ଅଳକ ଯନ୍ତ୍ରର ମୁନକୁ ଘଷି ଘଷି ଚଳାଇ ଦେଲେ ଚିତ୍ରର ଗାରଗୁଡ଼ିକ ଅଧିକ ଖାଲୁଆ ଓ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଯିବ ଏବଂ

୨ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର

ଚିତ୍ରଟି ଅଧିକ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଦେଖାଯିବ । ଅଳ୍ପନୟନ ଚଳାଇବାବେଳେ ତାହା ଶୁଦ୍ଧ ହାତରେ ଅଳ୍ପନୟନକୁ ଧରି ତହିଁର ମୁନ ଉପରେ ବାମ ହାତର ବଳିଆମୁଠିର ଟିପ୍ପାଦ୍ୱାରା ବସ୍ତ୍ରବର ଦାବି ଦାବି ଦେଲେ

ଗାର ପଡ଼ିବାକୁ ଆଦୂର ଅଧିକ ସୁବିଧା ହେବ । ୩ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର ଦେଖ । ଯନ୍ତ୍ରର ମୁନକୁ ସବୁବେଳେ ଗାରର ବାହାର ପ୍ରାନ୍ତକୁ ଅଧିକ ଜୋରରେ ଦାବି ଦେଉଥିବ । ଗାରର ଅନ୍ୟ ଅଂଶ ଉପରେ ଯନ୍ତ୍ରର ମୁନକୁ ହାଲୁକା କରି ରଖୁଥିବ । ଯେଉଁଠାରେ ଚମଡ଼ା ଉପରେ ଯନ୍ତ୍ରର ମୁନକୁ ବୁଲାଇବାର ଆବଶ୍ୟକ ହେବ

୩ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର

ସେଠାରେ ଯନ୍ତ୍ରର ମୁନକୁ ବୁଲାଇ

କରି ଟାଣିନେବାକୁ ଅଧିକ ଚେଷ୍ଟା ନ କରି ଚମଡ଼ା ଖଣ୍ଡିକ ବୁଲାଇ ଦେଉଥିବ । ଦୃଷ୍ଟି ରଖିବ, ଯେପରି ଯନ୍ତ୍ରର ମୁନ ସବୁବେଳେ ଗାରର ବାହାର ସୀମାକୁ ମାଡ଼ି ରହୁଥିବ ଓ ମୁନ ଚଳାଇବାବେଳେ ବସ୍ତ୍ରବର ସମାନ ପରିମାଣରେ ସବୁଠାରେ ଜୋର ପଡ଼ୁଥିବ । ମୁନକୁ ଚମଡ଼ା ଦେହରୁ ଉଠାଇଲେବେଳେ ହଠାତ୍ ନ ଉଠାଇ ଆସ୍ତେ କରି ଉଠାଇ ପୁଣି ଆସ୍ତେ କରି ବସାଇବ । ତାହା ନ କଲେ ଉଠାଇବା ସ୍ଥାନରେ ଓ ବସାଇବା ସ୍ଥାନରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଦାଗ ପଡ଼ିଯିବ । ଚମଡ଼ା ଅଧିକ ଚିକ୍ନିଗଲେ ଚିତ୍ର ଭଲ ହେବ ନାହିଁ । ମୁନକୁ ବସ୍ତ୍ରବର ଘସି କରି ଏକ ଦିଗକୁ ଚଳାଇ ନେଉଥିବ । ଥରେ ଏକ ଦିଗକୁ ଓ ଆଉଥରେ ତହିଁର ବିପରୀତ ଦିଗକୁ ମୁନ ଚଳାଇବ ନାହିଁ । ମୁନକୁ ଚଳାଇବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲାବେଳେ ଦେଖିବ, ଚମଡ଼ାର ଯେଉଁ ଦିଗକୁ ମୁନକୁ ଚଳାଇଲେ ଚମଡ଼ା ଦେହରୁ କୌଣସି ଆଞ୍ଚୁଡ଼ା ନ ଉଠିବ, ସେହି ଦିଗକୁ ମୁନକୁ ଚଳାଇବ । ଯେଉଁ ଦିଗକୁ ମୁନକୁ ଚଳାଇଲେ ଚମଡ଼ା ଦେହରୁ ଆଞ୍ଚୁଡ଼ା ଉଠିବ ସେ ଦିଗକୁ ଯନ୍ତ୍ରର ମୁନକୁ କଦାପି ଚଳାଇବ ନାହିଁ । ଏହି ଅଳ୍ପନୟନର ଅଗ୍ରଭାଗଦ୍ୱାରା ସମସ୍ତ ଚିତ୍ରଟିକୁ ପ୍ରତିପଳିତ କରିବାକୁ ହେବ । ଫୁଲ, ପତ୍ର, ଲତା, ଗଛ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଯେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଚିତ୍ର ଅଳ୍ପନ କରିବାକୁ ଲଜ୍ଜା କରିବ ସବୁ ଏହି ପ୍ରଣାଳୀରେ ଚମଡ଼ା ଉପରେ ଅଙ୍କାଯାଇ ପାରିବ ।

ଚମଡ଼ାରେ ଯେଉଁଠାରେ ଯେଉଁ ଚିତ୍ର କରିବାର ଦରକାର ଅଟେ, ତାହା ଢରିସାରି ଚମଡ଼ାରେ ଯେଉଁ ପଦାର୍ଥ କରିବ ସେହି ଅନୁସାରେ ସିଲେଇ କରିବାକୁ ହେବ । ସିଲେଇ କରିବା

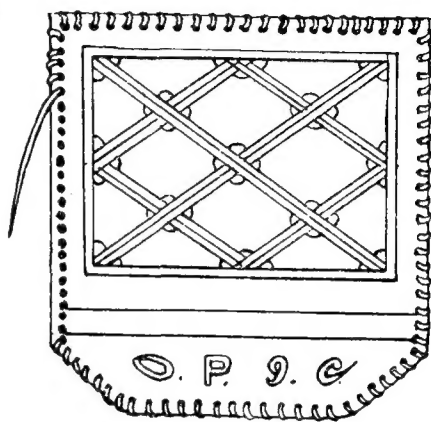
ପୁଣ୍ୟେ ଚମଡ଼ାର ଦାଡ଼େ ଦାଡ଼େ ଯେଉଁଠାରେ ସିଲ୍‌ଲ ହେବ, ସେଠାରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଗାର ପକାଇ ଦେବ । ତା ପରେ ପଞ୍ଚ ଦ୍ଵାରା ବସବର ସେହି ଗାର ଉପରେ ଲଗାଇବା କର ଫୋଡ଼ ଦେଇଯିବ । ତା ପରେ ସେହି ଫୋଡ଼ରେ ବୁଝି ଗଲାଲ ଗଲାଲ ସୁତାଦ୍ଵାରା ବା ସିଲ୍‌କ (ରେସମ) ସୁତାଦ୍ଵାରା ଅଥବା ଚମଡ଼ାର ଡୋରିଦ୍ଵାରା ସିଲ୍‌ଲ କରିବ । ସେହି ଚମଡ଼ାରୁ ସରୁ ଓ ଲମ୍ବ କରି କଲକ୍ଷରେ କାଟି ଡୋର ବାହାର କରିବ । ଡୋର ଖଣ୍ଡିକ ମୋଟା ଦେଖାଗଲେ ସେ ଡୋରକୁ ହାତୁଡ଼ିରେ ପିଟି ସରୁ କରିଦେବ । ଏହି ଚମଡ଼ାର ଡୋର ସୁତା ବା ରେସମ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଶକ୍ତ ଏବଂ ଅଧିକ କାଳ ସ୍ଥାୟୀ ହେବ । ଚମଡ଼ାର ଡୋର କାଟିବା ବେଳେ ତାହା ସମାନ କରି କାଟିବ । ପଞ୍ଚ କରିବା ପୁଣ୍ୟେ ଚମଡ଼ା ଉପରେ ଯେଉଁ ଗାର ପକାଇବ ଚମଡ଼ାର ଦାଡ଼ରୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ବାଦ୍ ଦେଇ ଗୋଟିଏ ରୁଲ୍ ସାହାଯ୍ୟରେ ଅଳ୍ପନ ଯନ୍ତ୍ରଦ୍ଵାରା ସେ ଗାରକୁ ପକାଇବ । ଫୋଡ଼ଗୁଡ଼ିକ ସମାନ ସମାନ ଦୂରରେ ଫୋଡ଼ିବ । ତାହାହେଲେ ପଦାର୍ଥଟି ଦେଖିବାକୁ ସୁନ୍ଦର ହେବ ।

ଉପରେ ଯେଉଁ ପ୍ରଣାଳୀ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହେଲା, ତହିଁରେ ଚିତ୍ରଟି ଗହୁରଥ ହୋଇ ଦେଖାଯିବ । ଚିତ୍ରର ଗାରଗୁଡ଼ିକ ଉପରକୁ ଉଠାଇ ଚିତ୍ର ଦେଖାଇବା କାମକୁ ଏମ୍‌ବସିଙ୍ଗ୍ (Embossing) କରିବା କହନ୍ତି । ସେଥିପ୍ରତି ଚିତ୍ର କରିବାକୁ ହେଲେ ଚମଡ଼ାଖଣ୍ଡିକ ଦୁଇ ପାଖରେ ଓଦାକନା ଛପି ଛପି ତାହାକୁ ଅଳ୍ପ ଚିତ୍ରାଇ ଦେବ । ଚମଡ଼ାର ଗୋଟିଏ ପାଖରେ ଖଣ୍ଡିଏ କାର୍ବନ୍ କାଗଜ (Carbon paper) ର ରଙ୍ଗ ଲାଗିଥିବା ପାଖକୁ ଲଗାଇ କରି କାର୍ବନ୍ କାଗଜର ସାଦା ପାଖକୁ ତଳା ଉପରେ ପକାଇବ । ପୁଣ୍ୟବର୍ଣ୍ଣିତ ପ୍ରଣାଳୀରେ ଖଣ୍ଡିଏ କାଗଜରେ ଅଗେ ଚିତ୍ର ଆଙ୍କି ଚିତ୍ର କାଗଜକୁ ଚମଡ଼ାର ଉପରେ ପକାଇ ଅଳ୍ପନଯନ୍ତ୍ରଦ୍ଵାରା ଚିତ୍ରକାଗଜ ଉପରେ ଥରେ ଦାଗ ଦେଇଯିବ । ତାହାହେଲେ ଚମଡ଼ାର ଦୁଇ ପାଖରେ ଚିତ୍ରର ଦାଗ ପଡ଼ିଯିବ । ତା ପରେ କାର୍ବନ୍ କାଗଜ ଖଣ୍ଡିକ ବାହାର କରି ନେଇ ତଳା ଉପରେ ଗୋଟିଏ କୌଣସି ନରମ ଗଦ ପକାଇବ । ତହିଁ ଉପରେ ଚମଡ଼ା ଖଣ୍ଡିକ ଓଲଟାଇ କରି ପକାଇଦେବ । ଗୋଟିଏ ଗୋଲ୍‌ପୁଞ୍ଜ୍ ଅଳ୍ପନଯନ୍ତ୍ରଦ୍ଵାରା ସେହି ଦାଗ ଉପରେ ଟିପ ଜୋର କରି ଅଳ୍ପନ କରିବ । ତାହାହେଲେ ତଳର ଗଦ ଖଣ୍ଡିକ ନରମ ଥିବାରୁ ଚମଡ଼ାର ସେହି ଅଂଶ ସରୁ ଦବିଯାଇ ଗାରଗୁଡ଼ିକ ଅନ୍ୟ ପାଖରେ ଉପରକୁ ଉଠିବ । ତା ପରେ ସେ ଚମଡ଼ାକୁ ଓଲଟାଇ ଟାଳି ତଳା ଉପରେ ପକାଇବ । ଗାରଗୁଡ଼ିକ ଯେତେ ଉପରକୁ ଉଠିଥିବ, ତହିଁର ପାଖେ ପାଖେ ଉତ୍ତମରୂପେ ଅଳ୍ପନଯନ୍ତ୍ରର ଅଗ ଦସିଦେଲେ ସେ ଗୁଡ଼ିକ ଆହୁର ସ୍ପଷ୍ଟ ଓ ଉଜ୍ଜ୍ଵଳ ଦେଖାଯିବ । ଖାଲ୍‌ଥା ଅଂଶରେ କୌଣସି ପ୍ରକାରର ଅଠା ଲଗାଇ ଯେବେ ସେ ଖାଲରେ ହୁଳା ବା କରତଗୁଣ୍ଡି ବା ସେହିପରି ଅନ୍ୟ କିଛି ନରମା ପଦାର୍ଥ

ପୁଣି କର ତାହାକୁ ସମାନ କରିଦେଇ ତହିଁ ଉପରେ ଖଣ୍ଡିଏ କାଗଜ ଅଠାଦେଇ ଲଗାଇ ଦିଆଯାଏ, ତେବେ ଉକ୍ତ ହୋଇ ଉଠିଥିବା ଅଂଶ ଦବିଯିବାର ଆଉ କୌଣସି ଆଶଙ୍କା ରହିବ ନାହିଁ ।

ରଙ୍ଗ — ଚମଡ଼ାରେ ଯେଉଁ ପଦାର୍ଥ ଗୁଡ଼ିକ କରିବ ତାହାକୁ ରଙ୍ଗ କଲେ ଆହୁରି ଅଧିକ ସୁନ୍ଦର ହେବ । ଚମଡ଼ା ରଙ୍ଗ କରିବା ମଧ୍ୟଲ ନାନାପ୍ରକାର ଏବଂ ଚମଡ଼ା ରଙ୍ଗ ନାମରେ ତାହା ବଜାରରେ ବିକି ହୁଏ । ସେହି ରଙ୍ଗ ଆଣି ପାଣିରେ ବା ସ୍ପିରିଟ୍‌ରେ ଗୋଲାଇ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ସ୍ପିରିଟ୍‌ରେ ଗୋଲାଇଲେ ରଙ୍ଗ ଅତିଶୀଘ୍ର ଶୁଖିଯାଏ । ଅନେକ ସମୟରେ ରଙ୍ଗାଇବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ହାତସଫେଇ ଏବଂ ଫୁର୍ତ୍ତି ଘାତ ହୋଇ ନ ଥିଲେ ଅସୁବିଧା ହୁଏ । ଚମଡ଼ାରେ ଅତି ଅଳ୍ପ ରଙ୍ଗ ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ । ସେହି ରଙ୍ଗକୁ ପାଣିରେ ବା ସ୍ପିରିଟ୍‌ରେ ଗୋଲାଇ ତୁଳିଦ୍ୱାରା ଲଗାଇବାକୁ ପଡ଼େ । ତୁଳିରେ ମଧ୍ୟ ଅଧିକ ରଙ୍ଗ ଏକାଠି ନେବ ନାହିଁ । ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ରଙ୍ଗ ନେଇ ବ୍ୟବହାର କରିବ । ଚନ୍ଦ୍ର ଉପରେ ରଙ୍ଗ ଦେଇବେଳେ କୌଣସିଠାରେ ଟିକିଏ ଅଧିକ ରଙ୍ଗ ହୋଇଗଲେ ତାହା ଗାରଉପରକୁ ସେପିବ । ପଦାର୍ଥ ଗୋଟିଯାକ ଯେଉଁ ରଙ୍ଗରେ ରଙ୍ଗ କରିବ ସେହି ରଙ୍ଗକୁ ଗୋଲାଇ ଗୋଟିଏ ପାତ୍ରରେ ରଖିବ । ଗୋଟିଏ ବୁରୁଣ୍ଡାଦ୍ୱାରା ତାହା ଶୀଘ୍ର ଶୀଘ୍ର ଲଗାଇ ଯିବ । ଏକ ପୋଛରେ ପୁଣି ରଙ୍ଗ ନ ହେଲେ ଆଉ ପୋଛେ ରଙ୍ଗ ଲଗାଇବ । ପ୍ରଥମ ପୋଛ ଅଳ୍ପ ଓଡ଼ା ଥାଉଁ ଥାଉଁ ଦୃଢ଼ୀୟ ପୋଛ ରଙ୍ଗ ଲଗାଇବ । ରଙ୍ଗ ସାମାନ୍ୟ ଶୁଖିଗଲେ ଓ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶୁଖିଯିବା ପୂର୍ବରୁ ଖଣ୍ଡିଏ ପ୍ଲାନେଲ କନାରେ ରଙ୍ଗ ଦିଆହୋଇଥିବା ଅଂଶଯାକ ଉତ୍ତମରୂପେ ଦସିଦେବ । ତାହାହେଲେ ପଦାର୍ଥଟି ପାଲସ୍ ହୋଇ ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯିବ । ଚମଡ଼ାରେ ଯେ କୌଣସି ପଦାର୍ଥ ତିଆରି କରିବ, ପ୍ରଥମେ ସେହି ପଦାର୍ଥଟିର ଗୋଟିଏ ନକ୍ସା ଅଙ୍କନ କରିବ । ପ୍ରଥମ ଅବସ୍ଥାରେ କାଗଜରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଂଶ କାଟି ତାକୁ ସବୁ ଯୋଡ଼ି ଆଗ କରି କାଗଜରେ ଉକ୍ତ ପଦାର୍ଥଟି ତିଆରି କଲେ ଉତ୍ତମ ହେବ । ଚମଡ଼ାରେ ଯେ କୌଣସି ଚନ୍ଦ୍ର ଉଠାଇବାକୁ ହେବ ତାହା ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ମାପ ଅନୁସାରେ ଆଗେ କାଗଜରେ ଅଙ୍କନ କରିବ । ତାପରେ ସେହି କାଗଜର ପ୍ରତି ଅଂଶ ସଙ୍ଗେ ମାପ କରି ଚମଡ଼ାକୁ ଖଣ୍ଡି ଖଣ୍ଡି କରି କାଟିବ । ତହିଁ ଉପରେ କାଗଜର ନକ୍ସା ପକାଇ ଚନ୍ଦ୍ର କରିବ । ସିଲାଇ କରିବା ସ୍ଥାନରେ ଅଙ୍କନ ଯନ୍ତ୍ରଦ୍ୱାରା ଗାର ପକାଇ ତହିଁ ଉପରେ ଫୋଡ଼ କରିବ । ଯେଉଁ ପଦାର୍ଥକୁ ରେସମ ସୂତାରେ ବା ଅନ୍ୟ ସୂତାରେ ସିଲାଇ କରିବ ତାହାକୁ ବୁଝି ବା ଫୋଡ଼ିଶିଦ୍ୱାରା ଫୋଡ଼ି ସିଲାଇ କରି ପାରିବ । ଚମଡ଼ାରେ ଯେଉଁଠାରେ ସିଲାଇ କରିବାକୁ ହେବ ସେ ଜାଗାକୁ ଆଗକରି ପଶ୍ଚି ଦ୍ୱାରା ଫୋଡ଼ି ପରେ ସିଲାଇ କରିବ ।

କାଗଜର ପେଷ୍ଟ ବୋର୍ଡ୍ (Paste Board) ବା କାଠର ତକ୍ତାକୁ ଭିତରେ ଦେଇ ତହିଁ ଉପରେ ଚମଡ଼ା ଲଗାଇ କେତେକ ପଦାର୍ଥ ତିଆରି କରାଯାଇପାରେ । ସେଥି ନିମନ୍ତେ ପେଷ୍ଟ ବୋର୍ଡ୍ ବା କାଠର ପତଳା ତକ୍ତାରେ ଆଗେ ପଦାର୍ଥଟି ଗଢ଼ି ନେବ । ତା ପରେ ଠିକ୍ ମାପ କରି ମାପ ମୁତାବକ ଚମଡ଼ା କାଟିନେବ । ତାପରେ ଚମଡ଼ା ଉପରେ ପୂର୍ବସ୍ଥିତ ପ୍ରଣାଳୀରେ କାମ କରି ପେଷ୍ଟ ବୋର୍ଡ୍ ବା ତକ୍ତା ଉପରେ ଆଠା ଲଗାଇ ଚମଡ଼ାକୁ ଉତ୍ତମରୂପେ ସବୁଠାରେ ସମାନ କରି ତହିଁ ଉପରେ ଏପରି ଭାବରେ ବସାଇବ, ଯେପରି କୌଣସିଠାରେ ତକ୍ତା ଓ ଚମଡ଼ା ମଝିରେ ପବନ ରହି ନ ଯାଏ । ତା ପରେ ସେହି ପଦାର୍ଥର ଦାଡ଼େ ଦାଡ଼େ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ବଜାରରେ ବିକ୍ରୟ ହେଉଥିବା ପିତଲର ବା ଅନ୍ୟ ଧାତୁର କଣ୍ଟା ବସାଇଦେବ । ତାହା ହେଲେ ପଦାର୍ଥଟି ଶକ୍ତ ହେବ ଏବଂ ଦେଖିବାକୁ ସୁନ୍ଦର ହେବ ।

(୪ ନମ୍ବର ଚିତ୍ର)